

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DÖVME SANATÇILARININ ÇALIŞMA HAYATINDAKİ
PROBLEMLERİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Meltem ÖZEL**

**Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA**

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN

EYLÜL 2019

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**DÖVME YAPAN SANATÇILARIN ÇALIŞMA HAYATINDAKİ
PROBLEMLERİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Meltem ÖZEL (167205005)**

**Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA**

Bu tez 20/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Adı SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı (Danışman)	Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Red	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Elif Yüksel OKTAY	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Red	
Jüri Üyesi	Dr. Öğretim Üyesi Şenol KURT	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Red	

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: Dövme Yapan Sanatçıların Çalışma Hayatındaki Problemleri: İstanbul
Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve/...../ tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı %.....'tır.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı SOYADI	: Meltem Özel
Öğrenci Numarası	: 167205005
Ana Bilim Dalı	: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Programı	: Sosyal Politika
Türü	: () Proje (X) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Cüneyt Armağan

ÖNSÖZ

Ülkemizde son dönemde oldukça popüler olan dövme sanatçılığı, dövme yaptıрма sayısı ile doğru orantılı bir şekilde artmaktadır. Ülkemizin birçok yerinde her semtte en az bir tane dövme stüdyosu bulunmaktadır. Hal böyle olunca dövmeye olan talebin artması da kaçınılmaz oluyor. Son birkaç yıl öncesine kadar ‘dövmeci’ olarak anılan bu meslek sahiplerinin, esasen sanatçı niteliğinde görülmeye başlanması kısa bir süre önceye dayanmaktadır. Her ne kadar meslek dalı olsa da diğer meslekler gibi birtakım haklara sahip değildirler. Bunlardan en önemlileri sendikal haklarının olmayışı, bir sorunla karşılaştıklarında bu sorunu iletebilecekleri bir birimin olmayışı, çok fazla sayıda yasal olmayan dövme stüdyosu olması, denetim eksikliği olarak sayılabilmektedir. Bu çalışmada ise çok fazla kaleme alınmayan bu meslek sahiplerinin çalışma hayatlarında ne gibi sorunlar ile karşılaştıkları ve bu sorunla nasıl baş ettikleri üzerinde durulacaktır.

Lisans yıllarımdan itibaren yüksek lisans ders dönemimde ve tez yazım aşamasında benimle engin bilgilerini paylaşan, desteklerini esirgemeyen ve aynı zamanda danışmanlığımı yürüten Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN hocama, bugüne kadar hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen aileme, İngilizce kaynakların çevirisinde yardımcı olan Gökhan ÇİFTÇİOĞLU’na ve tez sürecim boyunca sorularımı içtenlikle ve samimiyetle cevaplayan tüm dövme sanatçılarına sonsuz teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Meltem ÖZEL

Eylül, 2019

İÇİNDEKİLER

BEYAN BELGESİ	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	viii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM: 1.....	2
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	2
1.1 Dövmenin Tanımı	2
1.2 Geçmişten Günümüze Dövmenin Seyri	6
1.2.1 Dövmenin Kökeni	6
1.2.2 Dövmenin Gelişimi	8
1.2.3 Dövme ile İlgili Bilinen En Eski Bulgular	10
1.2.4 Dövmenin Yakın Geçmişteki Gelişimi	13
1.2.4.1 1910-1950 Yılları Arasında Dövmeler	13
1.2.4.2 1960-2000 Yılları Arasında Dövmeler	14
1.2.4.3 2000'den Sonra Dövmeler	15
1.3 Dövmeyle İlgili İstatistik Veriler	15
1.4 Dövme ve Toplumsal Statü.....	21
1.5 Dövmenin Yapılışı.....	22
1.5.1 Dövmenin Uygulama Sonrası Bakımı	25
1.5.2 Farklı Yöntemlerle Dövme Sildirme	27
1.6 Dövmenin Dinlerdeki Yeri	30
1.6.1 Dövmenin İslam Dinindeki Yeri	30
1.6.2 Dövmenin Hristiyanlıktaki Yeri	31
1.6.3 Dövmenin Yahudilikteki Yeri	32
1.7 Dünyada Dövme Sanatına ve Sanatçısına Bakışlar	33
1.7.1 Amerika Birleşik Devletleri	36
1.7.2 Birleşik Krallık.....	37
1.7.3 Yeni Zelanda.....	37
BÖLÜM: 2 İSTANBUL'DA ÇALIŞAN DÖVME SANATÇILARININ ÇALIŞMA HAYATINDAKİ SORUNLARI.....	38
2.1 Araştırmanın Konusu.....	38
2.2 Araştırmanın Sınırlılığı	38
2.3 Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri	40
2.4 Örneklem Seçimi ve Veri Toplama Yöntemi	40
2.5 Dövme Sanatçıları ile Yapılan Mülakatlar	42
2.6 Uygulama Bölümüne Dair Genel Bir Değerlendirme	115
SONUÇ	120
KAYNAKÇA	122
ÖZGEÇMİŞ.....	128

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK	:	Türk Dil Kurumu
IGSEDO:		İstanbul Güzellik Uzmanları, Güzellik Salonu İşletmecileri, Kalıcı Makyajcılar ve Dövmeciler Esnaf ve Sanatkârlar Odası
MYK	:	Mesleki Yeterlilik Kurumu
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Dövmeye İlişkin Önemli Tarihlendirmeler.....	9
Tablo 2: Dövme Sanatçılarına Ait Genel Bilgiler.....	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Buz Adam Ötzi'nin Mumyasının İncelenmesi	100
Şekil 2: Bir Erkeğe Ait Dövmeli Kol Derisi (MÖ. 300-290).....	111
Şekil 3: Ötzi'nin Sirtında ve Kollarındaki Şekiller.....	12
Şekil 4: Dünyada Dövme Yaptırma Oranları.....	17
Şekil 5: Dünyada Dövme Yaptırma Yaşları.....	18
Şekil 6: Dünyada Dövme Yaptıranların Pişmanlık Oranları (%).....	19
Şekil 7: Dünyada Dövme Yaptıranların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	20
Şekil 8: Dövme Dostu Ülkeler	36

ÖZET

Tezin Başlığı: Dövme Sanatçılarının Çalışma Hayatındaki Problemleri: İstanbul Örneği

Tezin Yazarı: Meltem ÖZEL

Danışman: Dr. Ahmet Cüneyt ARMAĞAN

Kabul Tarihi: 20.09.2019

Sayfa Sayısı: viii + 128

Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Bilim Dalı: Sosyal Politika

Çok eskiden türlü şekillerle günümüze kadar gelmeyi başaran dövme, kimine göre görsel bir şölen, kimine göre görüntü kirliliği olarak görülmektedir. Dövmenin dış görüntüsünün haricinde nasıl yapıldığı, kimin hangi koşullarda yaptığı aşaması çoğu zaman göz ardı edilmektedir. Bu tezin yazılma amacı ise; İstanbul'daki dövme sanatçılarının iş hayatında ne gibi sorunlar yaşadığı ve bu sorunu hangi birim ya da birimlere ilettiği gibi konular üzerinedir. Bu sorulara cevap bulmak için ise İstanbul'da yaşayan ve mesleğini İstanbul'da icra eden farklı ilçelerden 25 dövme sanatçısı ile röportajlar yapılmış, her birine toplamda 25 soru sorulmuştur. Bu sorular hem dövme sanatçısını tanımaya, mesleğini hangi koşullarda yaptığını öğrenmeye, dövme sanatçılığı mesleğinin zorluk derecesini anlamaya, hem de toplumumuzda merak edilen veya muallakta kalan konulara ilişkin sorulardır. Bu sorulara verilen yanıtlardan çıkarılabilecek en temel sonuç dövme sanatçılarının toplum tarafından dışlandıklarıdır.

Yapılan saha araştırmasına istinaden; bu mesleğin İstanbul'da denetim mekanizmasının eksik olduğu gözlemlenmiştir. Bu hemen hemen bütün sanatçılar için ortak bir sorun haline gelmiştir. Mesleklerinin toplum için kabul edilebilir hale gelmesinde en temel noktanın denetim mekanizması olduğu, bu sorunun çözülmesi halinde mesleğe olan saygının bununla doğru orantılı biçimde artacağı öğrenilmiştir. Saha çalışmasındaki sanatçıların birçoğunun ortak şikâyetlerinden birisi de dövme yaptırmak isteyen bireylerin genel olarak yaz aylarını tercih etmesidir. Aslında en ideal mevsimin ilkbahar ve sonbahar olmasına rağmen en azından İstanbul için dövmenin yazın yaptırılması yaranın iyileşmesi için uygun bir zaman değildir.

Anahtar Kelimeler: Dövme, dışlanma, dövme sanatçısı, insan vücudu, dövme stüdyosu

ABSTRACT

Title of the Thesis: The Problems of Tattoo Artists in Working Life: The Case of Istanbul

Author of the Thesis: Meltem ÖZEL **Advisor:** Dr. Ahmet Cüneyt ARMAĞAN

Acception Date: 20.09.2019

Number of pages: viii + 128

Department: Labour Economics and Industrial Relations

Discipline: Social Policy

The art of tattoo, which has come from ancient times to the present, forms a visual feast according to some and image pollution according to the others. Apart from the visual quality of tattoo, how and under what conditions it is made is also very important. This thesis is about the problems that tattoo artists in Istanbul face in business life and which institutions they consult to solve these problems. In order to find answers to these questions, 25 tattoo artists from different districts in İstanbul performing this profession is interviewed by 25 questions each. Main objective of these questions are getting to know the tattoo artists, understanding the conditions under which they do their profession, understanding the difficulty level of being a tattoo artist and finding answers to the questions that people are wondering about this art form.

The first conclusion that can be drawn from the answers is that the tattoo artists think that their profession does not being appreciated as it should be. In the field researches, it is observed that there are some deficiencies in the control mechanisms related to the performing of tattoo art. This is a major problem for almost all tattoo artists. In order to make their profession to be more accepted in society, it is imperative that these control mechanisms work properly. It is thought that if these mechanisms work properly, respect for this profession and confidence in artists will increase. One of the common complaints of the artists participating in the fieldwork is that individuals who wish to get a tattoo generally prefer summer season. Although the most common season to get a tattoo is summer, tattoo artists state that for faster healing process the spring and autumn are the best seasons to get a tattoo.

Keywords: Tattoo, exclusion, tattoo artist, human body, tattoo studio

GİRİŞ

Bazı insanlar dövme, kendileri için anlam ifade eden figürleri ölümsüzleştirmek, bazıları ise sadece güzel bulduğu için yaptırmaktadır. Eski çağlardan beri türlü şekillerle günümüze gelmeyi başaran dövme, insan vücudu üzerine çeşitli anlamlar yükleyen ifade aracı olup, insanın hayal veya duygularında saklı olan düşüncenin görsel semboller ile açığa çıkmasına neden olmaktadır. Sanat ortaya çıktığından beri insan vücudu, sanat icra eden kimselerin sanatını gösterebilmelerine olanak sağlayan en önemli unsur olarak bilinmektedir. Sanatını ifade etmeye, kendini kanıtlamaya çalışan tüm sanatçıların ortak noktası haline gelmekte, böylelikle insan vücudu denilince akla ilk gelen sanat ise 'dövme' olmaktadır. Çeşitli zamanlarda farklı anlamlar ve farklı amaçlar için yapılmakta olan dövme, esasında insanların o dövme, yaptırdığı andaki psikolojik durumunun da bir göstergesidir. Nitekim mutluluğunu, mutsuzluğunu, öfkesini veyahut aidiyet duygusunu yansıttığı sembol olmaktadır.

Yüzyıllar geçtikçe insanoğlu, değişen hayat standartları ve inanış şekilleri insanın hayatında kendini ifade etme sembolü olarak görülmeye sürekli devam etmiştir. Tarihsel açıdan yorum yapılacak olursa harf sembollere göre daha yeni bir icattır. Sembollerin insanoğlunun tüm yaşamı boyunca hep var olduğu bilinmektedir. Sembollerden insanın hayalindeki ya da yaşamındaki önemli ya da önemsiz her şeyi anlamak mümkündür. İnsanın gerçek ile hayali arasındaki bir köprü görevi kurmaktadır. Tarihte yazının bulunması ile birlikte insanlar bu sembolleri vücuda dökme eylemine girişmiş, dövme uygulamaları ise bu dönemde başlamıştır. Zaman içerisinde insan hayatı da şekillenerek doğasında var olan birtakım nesne ya da düşünceleri, dövme yoluyla diğer insanlara gösterme ya da kendisini iyi hissettirecek girişiminde bulunmaktadır.

Türkiye'de yaklaşık son 10 yıldır bir meslek olarak kabul edilmiş olan dövme sanatçılığı, toplumumuzda henüz tam olarak toplum tarafından kabul görmemektedir. Fakat dövme stüdyosu sayısının da hiç azımsanmayacak kadar fazla olduğu gözlemlenmektedir. Hatta İstanbul'un bazı semtlerinde aynı sokak üzerinde birden fazla dövme stüdyosu olan yerler bulunmaktadır. Aynı meslek grubundan çok fazla sayıda sanatçı olmasına karşın ortak bir çatı altında toplanabilecekleri veya haklarını savunabilecekleri bir sendika, sivil toplum örgütü, dernek gibi bir birimin bulunmaması çok büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu nedenden dolayı araştırmamda dövme yaptırmadaki bilinç düzeyi, dövme yapan kişilerin iş hayatlarında İstanbul ili için ne tür sorunlar yaşadığı, önerdiği düşüncelere yer verilmektedir.

BÖLÜM: 1

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Dövmenin Tanımı

İnsanlar kendilerini motive etmek veya farklı amaçlarla binlerce yıldan beridir derilerini süsleyen tasarımlarla kendilerine dövme yaptırmaktadır. Örneğin; Haçlılar cennete gitmek için bedenlerine dövme yaptırırlarken, denizciler ise nereye gittiklerinin bilinmesi için kendilerine dövme yaptırmaktadır. Bugün ise dünya üzerinde yaklaşık 120 milyon insanın dövmeye sahip olması, dövmenin artık dünyamızda bir moda olduğuna işaret etmektedir. Özellikle genç yaştaki insanların yaptırmayı tercih ettiği dövme; ABD, İngiltere, İtalya, Danimarka gibi ülkelerde daha çok görülmektedir. İngiltere’de Avrupa Bilim Açılış Forumu (ESOF)’nda dövme bilimi ve politikası adlı forumu yürüten Darren McGarry’ye göre günümüzde kadınlar erkeklere göre daha fazla vücutlarına dövme yaptırmaya başlamışlardır. Bu forumda dövme yaptıracak olan kişilere, yani tüketicilere; dövme sanatçılarına dövmesini yaptırmadan dövme boyasından dövme salonunun hijyenine kadar bütün konularda sormaları gerektiği tartışılmıştır. JRC’nin (Orta Araştırma Merkezi) 2016 yılındaki yayınladığı bir rapora göre, Avrupa’da üretilen dövme mürekkepleri herhangi bir risk değerlendirmesinden geçmemektedir. Ama oralardaki dövme sanatçıları mürekkep üreticilerinin gerçekten iyi olduklarını vurgulamaktadırlar. Yine ESOF forumunda dile getirilen bir diğer konu başlığı ise tüketicilerin bu nedenlerden dolayı enfeksiyon ve risk altında olduğu, fakat çok azının bu tehlikenin farkında olduğudur(Everts, 2016:1).

Türk Dil Kurumu’na göre dövmenin tanımı; vücut derisi üzerine iğne vb. sivri bir araçla çizilmek ve içine renk veren maddeler konulmak yoluyla yapılan yazı veya resim (2019) olarak ifade edilmiştir. Bu tanımın kısmen doğruluk payı olsa da esasen dövme tanımını tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Çünkü dövme yapılacak malzemeler, dövmenin yapılacağı ortam ve bu ortamın hijyenik açıdan uygunluğu, dövme yapan kişinin bu mesleği yapmaya uygunluğu gibi koşullara göre değişim göstermektedir. Bilindiği gibi herkes dövme yapmak için yeterli koşullara sahip olamaz. Dövme yapabilmek için el becerisi kadar hayal gücü de olmalıdır. Dövme ülkemizde her ne kadar herkes tarafından hoş karşılanmasa da dövme yapan kişinin aynı zamanda bir sanatçı olduğu düşünülmektedir.

TDK’deki sanat tanımı; ‘‘Bir duygunun, bir tasarımın, bir düşüncenin ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılık, insanda estetik duyguyu heyecana getirecek eserler meydana getirme işi’ (2019) olarak geçtiğine göre, bu tanıma göre dövmenin duygu ve düşüncenin dışı bir yansıması olduğu, dövme yapan kişinin de sanatçı olarak kabul edilmesini destekleyici niteliktedir.

Dövme, deri tarafından tümüyle yok edilemeyen kimyasal boyaların belirli bir teknik ile deri altına işlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Alt deriye ulaşmak için ise ucu sivri olan bir eşya ile yarık ya da delik oluşturulmaktadır. Açılan bu deliğin içerisine ucu keskin iğne, tıg, şiş kemik ile is kömür konulmaktadır (Bozal, 2017:2).

Dövmenin; bazı kültürlerde insanları kötülöklere karşı koruyacak bir büyü olarak göröldüğü, bazılarında ise günah olarak kabul edildiğı ve bu sebeple yapılması yasaklandığı, bazı kültürlerde ise tam aksine damgalama yöntemi olarak suçlulara ve kölelere yapıldığı bilinmektedir. Mesleki olarak damgalama yöntemi olarak 20. yüzyıl başından itibaren özellikle denizciler içinde yaygınlık kazanmıştır. Tabi zaman geçtikçe ve yeni nesillerin dövmeye karşı farklı bakışları ile beraber insanlar dövmeye bakış açılarını değıştirmiş, dövmeye yaptırma amaçlarını farklılaştırmıştır. Dövmeye yaptıran kişiye karşı saygı, şaşkınlık, korku gibi duygular beslenmeye başlanmaktadır. İnsanlar hayat görüşlerini veya hayata bakışlarını ya da sevdiği insanları vücudunun herhangi bir yerinde sonsuza kadar taşımaktadırlar. Ülkemizden ziyade yurtdışında birçok ölkede daha çok insan tarafından yaptırılan dövmeye son yıllarda oldukça popüler ve gün geçtikçe sosyal yaşamın bir parçası olarak toplum tarafından daha da benimsenmiş bir sembol haline gelmektedir. Dövmeye yaptıran kişiler kadar her yerde dövmeye yapan sanatçıların sayısı her geçen gün daha da artmaktadır. Dövmeye sahibi olan kişilerin sayısı yükseldikçe toplum tarafından dövmeye bakış açısı da normalleşmeye başladığı gözlemlenmektedir. Sosyal çevrede görünen kadarıyla toplumumuzun %15-ile %20 arası dövmeye yaptırmaktadır. İnsanların genel olarak asıl odak noktası görsellik yani şekilcilik olduğu için, yani bir işin sonucunda oluşan modele önem verdikleri için işe verilen emek arka planda kalmaktadır. İnsanlar, çoğu zaman, başkalarına göz gezdirerek edinilebilecek bilgiyle yetinmezler. İnsanlar başkalarına ilişkin izlenimlerini oluştururken ulaşılabilir her türlü bilgiden yararlanılmaktadır.

Türkiye’de ilk dövmeye kitabının yazarı olan Fatih Serdaroğlu’na göre; dövmeye yapmanın hijyenik koşullarını yerine getirerek müşteri için en iyi ekipman ve dövmeye malzemelerini kullanarak mesleğini icra eden, yasa koşulları çerçevesinde mesleğı yapabilecek seviyeye gelmiş, dövmeye stüdyosunda hijyenik bir ortamda (salonunda) ve belirli bir ücret karşılığında insanlara hizmet veren dövmeciye ‘profesyonel dövmeci’ denir. Profesyonel dövmenin yapılabilmesi için gerekli şartlar; dövmeye makinesinin orijinal olması, dövmeye boyalarının orijinal olması, dövmeye iğnelerinin orijinal olması, elektrik sisteminin hassas ayarlı olması, teçhizatın orijinal olması, dövmeye uygulaması için hijyen şartlarının oluşturulması, dövmeye yapan kişinin profesyonel olması olarak tanımlamıştır (Serdaroğlu, 2005:9).

Son yıllarda moda haline gelen dövmeye, önemli bir sektör haline gelmeye başlamıştır. Dövmeye sektörünün 70 milyon TL’lik bir büyüklüğe ulaştığı bildirilmektedir. Türkiye’de 1 milyon kişide dövmeye bulunduğu tahmin edilirken, her yıl bu sayıya yaklaşık 200 bin kişi daha eklenmektedir (Canatan, 2016:191-192).

Dönmez’e göre; insanların başkalarına ilişkin izlenimlerinin oluşmasında birtakım ilkeler vardır. İnsanlar başkalarına ilişkin izlenimlerini çok az bilgi temelinde ve çok çabuk oluştururlar. Bir kişide onu başkalarından farklı ya da benzersiz yapan özelliklere dikkat edilmektedir. İnsanlar herkesi ayrı bir birey olarak görmek yerine, gruplandırır ya da sınıflandırmaktadır. Örneğin; beyaz bir önlük giymiş kişi, onu öteki doktorlardan farklı kılan özellikleri olsa bile, bir doktor olarak algılanmaktadırlar. İnsanların davranışlarını anlamlandırmak için kalıcı bilişsel yapılar kullanılmaktadır. Bir algılayıcının kendi gereksinim ve kişisel amaçları onun başkalarını nasıl algılayacağı üzerinde etkili

olmaktadır. Örneğin, yalnızca bir kez karşılaşılan birine ilişkin oluşan izlenim, uzunca bir süre birlikte yaşanacak yeni oda arkadaşına ilişkin izlenimden farklı olmaktadır (2018:8-39).

1960'lara kadar daha çok anti-sosyal bir aktivite olarak kabul edilen dövme, günümüzde daha popüler bir hal almış ve olağanlaşmıştır. Yaptırıldığı bölge, şekli, işçiliğindeki kalite, beraberinde skarifikasyon varlığı gibi birçok parametre ile birlikte dövme ait olduğu kişi ve onun sosyal ilişkileri hakkında pek çok fikir verebilir. Vücuda dövme yaptırmak; bir çeteye, klana, dinsel gizli spesifik bir gruba ait olduğunun ifadesi olabildiği gibi kişinin sosyal yaşamdaki konumunu da (zengin, fakir, evli, bekar, uyuşturucu kullanıcısı) gösterebilir veya yalnızca vücudu süsleme amacı taşıyor olabilir. Bunun dışında kendisini koruduğuna inandığı bir işareti, şekli bedenine işletmek isteyenler de vardır (Koç & Şam, 2009:218).

Çoğu insanın doğasında bulunan başkaları tarafından ilgi görme, dikkat çekme, kendisini kabul ettirme, kişilik ve karakteri hakkında karşı tarafa mesaj gönderme dürtüsü, hangi çağda olursa olsun insanın dış görünümünde kendine değişiklikler yapmasına neden olmaktadır. İşte bu noktada, dövme de, kişinin dış görünüşünde herkesten farklı bir özellik oluşturmaktadır. Günümüzde ise yurtdışında daha yaygın olmakla birlikte, ülkemizde de kırsal yaşamdan çok kentsel ve şehir hayatındaki insanlarda dövme yaptıрма işlemi daha da hızla artmaktadır.

Dövme dünyada, tarih öncesi devirden bugüne kadar; beğeni, inanç, gelenek, korkuları gibi insan duygularını çıplak vücutlarına, başka insana veya çevreye, çevredeki diğer insanlara kendini kanıtlama ihtiyacından doğmaktadır. Tarih öncesinde, o zamanın şartlarında ilkel tariflerle yapılan vücut süslemeleri insan vücudunda yer bulmuştur. Bildiklerimiz arasında doğaya karşı verilen hayatta kalma mücadelesi, zekice geliştirilen; sivri uçlu materyallerin, ateşle yapmanın yanı sıra, dövme de yaşamımıza sayılan yöntemlerle birlikte girmesi, birlikte vücutlarının herhangi bir bölgesine yaptıkları desen ve sembolleri de iletişim yöntemi olarak kullanmasıdır. Buradan şu sonuç çıkmaktadır ki; dövme bu kadar uzun zamandan beri hala insanoğlunun hayatında olduğuna göre insani bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Giyisi ve kıyafetin olmadığı yerde, yabani hayvanları korkutmak, sonrasında yakalanan yabani hayvanlardan payına düşen miktarı artırmak, gücünü diğer insanlara göstermek için dövme bir aracı sembol olmuştur. Toplumlarda yazı bulunduktan sonra, dövme faaliyetleri daha farkında olunarak yaptırılmaya başlanmış, sosyal yaşamın dışı yansımasına neden olmuş ve dışavurumunda daha belirleyici olmuştur. Ve ayrıca yazının bulunmasıyla beraber sosyal statüler ortaya çıkmış, dövme de bu zaman aralığında gücü, cesareti, mahkûmu, nişanlıyı, evliyi, umudu ve umutsuzluğu diğer insanlara en anlaşılır ve kısa yöntemle anlatma konusunda en iyi aracı hep dövmeyle olmuştur.

Dövmeler sözsüz iletişimin bir türü olduğuna göre karşı tarafa dolaylı olarak mesajlar göndermektedir. Ayrıca kullanan kişi hakkında da bize derinlemesine analiz yapma şansı

tanır. Çünkü dövmeyi kullanan kişi yapılış aşamasında ortaya çıkan acıya katlandığından dövmeyi kendinin bir parçası olarak görür ve karakteriyle dövme olarak kullanılan temayı birleştirir. İnsan vücudunun doğal veya kimyasal maddeler kullanılarak renklendirilmesi veya süslenmesi çok eski dönemlere dayanmaktadır. Çoğu kez bu süslemelerin yalnızca güzel ve farklı görünmek için yapıldığı sanılsa da tarihsel süreçte bu süslemeler dini anlamlar ifade etmektedir. Günümüzde vücut süsleme sanatlarından en bilineni dövmedir. Dövmenin çeşitliliğinde bir sınırlandırma yoktur. Kişinin dövme yaptırırken sahip olduğu ruh haline göre istediği temayı vücudunun istediği bölgesine dövme olarak yaptırabilir. Bu nedenle, dövmeler sözsüz iletişimde bize karşı taraf hakkında bilgi veren önemli bir araçtır. Dövmenin sözsüz iletişim alanında görülen en net örnekleri ilkel dönemlerde görülmektedir. Örneğin, kabile şefinin vücudunun açık bölgelerini dövmeyle kaplatması gücü ve üstünlüğü ortaya koyarken, aynı zamanda avlanan hayvanlardan daha fazla pay almasına da yardımcı olduğu bilinmektedir. Vücutlara birtakım çizgiler ile farklı anlamlar yükleyen dövmenin kökeni oldukça eski, inanca dayalı bir sanat biçimidir. Başka bir ifadeyle deyişle, insanın düşünce dünyasının vücuda yansıyan ifade biçimi olarak tanımlanmaktadır. (Öncül,1992:9)

Hemen tüm milletlerde olduğu gibi Türklerde de dövme ve dövmeyle ilgili çeşitli uygulamaları tarihin derinliklerinden itibaren görmek mümkündür. Türk kurganlarında görülen özel bazı çizgiler R. Aspelins ve diğer araştırmacılar tarafından dövme olarak açıklanmıştır. Bu çizgili heykellerin hayvan biçimli kulakları ve diğer doğal olmayan tarafları onların insan değil muhafız ruhlar olduklarını düşündürmüştür. Kurganlarda görülen çizgilerin yanısıra Pazırıkta gömülü Mongoloid alpin vücudunda, Taştık'ta bulunmuş Hiungnu ölü maskelerinde dövme izleri görülmüştür. Türkler, çeşitli sebepler dolayısıyla Orta Asya'dan batıya doğru göçleriyle birlikte farklı kültür ve medeniyetlerle daha yakından etkileşim içine girmişlerdir. Özellikle İslamiyet'in kabulüyle birlikte hayata bakışlarında ve uyguladıkları pratiklerin bir kısmında çeşitli değişiklikler meydana gelmektedir. İslam inancında dövmeyle ilgili kesin hükümler olmamasına karşın çeşitli ayet ve hadislerden hareketle halk içerisinde genel bir kanı olarak "dövme abdest tutmaz" anlayışı doğmuş ve "Tanrının yarattığı vücudu kişinin deforme etmesi" hoş karşılanmamıştır. İslam inancı çerçevesinde ortaya çıkan bu yasaklı yapı Anadolu'da geleneğin zayıflamasına zemin hazırlamış ancak gelenek zayıflayarak da olsa varlığını bugüne kadar devam ettirmektedir (Öncül, 1992:10).

Ülkemizde dövme, farklı birçok bölgede, özellikle de Güneydoğu Anadolu bölgesinde diğer bölgelerin aksine yaşlılar arasında daha da yaygın bir gelenek halinde olduğu bilinmektedir. Şehirlerde ise bunun tam tersi genç yaştaki insanlar arasında moda olarak yaygınlaşmıştır. Bugün ise dövme sanatçılığı, hem resim yeteneğine sahip ressamların, hem de anatomi bilgisi gerektiren bir meslek haline geldiği bilinmektedir.

Günümüzde çoğu şeyin ikinci kez kullanımı mümkün olmamaktadır. Dövmeleri; insan duygularının dışavurumu olarak değerlendirdiğimizde, yaptıran kişi için çok uzun zaman

kendisiyle olduğu gerçeğine ulaşabilmekteyiz. Bu nedenle yaptırılacak dövme sembolünün önemli olduğu bu noktada daha belirgin hale gelmektedir.

1.2 Geçmişten Günümüze Dövmenin Seyri

1.2.1 Dövmenin Kökeni

Dövme tarihi incelendiğinde dünyanın farklı zamanlarında, farklı yerlerinde yaşamış farklı medeniyetlerden insanların dini inançlarını, bir gruba olan aidiyetlerini; toplumdaki yerlerini, makamlarını, kazandıkları saygınlığı; cinsel çekiciliklerini, aşklarını, kendisi için önemli olan kişi ve yaşantıları derilerine kazınan işaretlerle kalıcı hale getirmek istedikleri görülmektedir. Bazen de bu işaretler kişinin derisine isteği dışında, zorla kazınmış; onu kalıcı olarak bir köle, bir suçlu, içinde bulunduğu gruptan ya da toplumdan dışlanacak biri olarak damgalamaya hizmet etmektedir (Yücel & Çevik, 2015).

Beden sanatına ait en eski örnekleri özgün topluluklarda görmek mümkündür. “Beden sanatı” deyince akla gelen ilk örnekleri ilkel kabileler oluşturmaktadır. Yılmaz’a (2006: *290) göre: “Sanat” diye bir niyetleri olsun olmasın, asıl beden sanatçıları onlardır. Gerek geçmişte kalan gerekse dünyanın farklı bölgelerinde halen yaşayan kabile üyelerinin hepsi birer beden sanatçısı, bedenleri de birer sanat alanı, hatta sanat yapıtıdır. Örneğin Aborjin kültüründe, her birey tüm yaşamı boyunca kabilesine ait simgeleri belli günlerde bedenine çizer, boyar. Yerine göre, derin saygı ya da yardımlaşma ifadesi olarak bireyler birbirlerinin bedenlerini de boyarlar. Özel gün ve törenler için topluca gerçekleştirilen boyama işlemleri büyük bir dikkat gerektirir. Boyamanın bizzat kendisi bir törendir, zaten. Gelişigüzel desenler kabul görmez. Doğum, ergenlik, evlilik, savaş, barış, bolluk, yeryüzünün uyanması ya da cenaze kaldırmaya yönelik her ayının ayrı bir boyama tarzı, dolayısıyla da her motifin farklı bir anlamı vardır”, diyerek ifade etmektedir. Bedene yapılan müdahaleler kısa süreli ve geçici olabildiği gibi uzun süreli ve kalıcı da olabilir. Vücudun hemen her bölgesine yapılabilmektedir. Bireysel uygulamalar olabildiği gibi gelenek ve göreneklerden gelen birtakım gerekçeler ve davranış kuralları çerçevesinde toplumu da etkileyebilmektedir. En özgür beden faaliyetleri ilkel kabilelerde görülür. Çünkü hiçbir estetik kaygı taşımamaktadırlar. İhtiyaç ve çağın gereksinimlerinin gereğini yapmışlardır (Tülüce, 2014:62).

Dövme, şu anki algıdan daha farklı bir şekilde de olsa, kökeni milattan önce 2000'lere dayanan bir sanat olarak bilinmektedir. İlk örneklerini Antik Mısır gibi kültürlerde gördüğümüz dövmelerin, vücudu süslemekten ziyade kişinin ait olduğu toplumsal tabakayı belirtmek için yaptırıldığı görülmektedir. Özellikle kölelere ve suçlulara ‘damga’ olarak dövme yapılmakta olduğu bilinmektedir. Öte yandan Afrika veya Amerika yerlilerine baktığımızda, dövmelerini kötü ruhlardan ya da hastalıklardan korunmak amacıyla, yani ‘nazardan’ korunma gayesiyle yaptıkları görülmektedir. (journos.com.tr, 2016).

Dövme antik dönemde bir ritüel haline gelmiştir. Bugün 40 milyondan fazla Amerikalının dövme yaptırdığı bilinmektedir. Bu rakamın 50 yıl önce 15 milyon olduğu bilinmektedir. Her kültürün kendine özgü bir tekniği ve tüm dövmelerin kendisine has bir anlam ve önemi vardır. Yaptırılan dövmelerin anlamları genelde; isyan, güzellik, seks, savaş olarak

görülmektedir. 1700'lü yılların sonlarında Maorilerin yaşamı İngilizlerin Güney Pasifik'e gelmesiyle değişmiştir. Bu batılıların dövmeyle ilk karşılaşması olduğu bilinmektedir. Savaşta öldürülenlerin başlarını onurlarını yaşatmak için mumyalandığı, hatta başlarını hatıra olarak topladıkları söylenmektedir. Fakat mokoları olan Maorilerin kafaları istemli bir şekilde kesildikten sonra silahlarıyla değiş-tokuş edildiği ya da Avrupalı insanlara satılmakta olduğu, bunun üzerine moko sanatının sona erdiği bilinmektedir. (dovmemalzemesi.com, 2016)

Hintliler, Japonlar, Amerika Yerlileri ve Afrika'daki bazı kabileler dövmeyle bir süs olarak kullanmışlardır. Bazı topluluklarda dövmenin hastalıklara ve kötülüklere karşı koruyucu olduğu inancı yaygındır. Ama birtakım toplumlarda dövmenin yapılaş amaçlarından birisi kişinin ait olduğu grubu belirtmek ya da yaşadığı topluluk içerisindeki konumunu göstermektir. Dövme yapma geleneği, MÖ 2000'lerde Eski Mısır dönemlerindeki mumyalardan gelmektedir. Mısırlıların dışında Britonların, Galyalıların ve Trakların da dövmeyle olduğu bilinmektedir. Eski Yunanlılar ve Romalıların, "barbarlara özgü bir uğraş" sayılan dövmeyle, suçlulara ve kölelere yaptırdığı bilinmektedir. Hristiyanlık inancında dövme yasaklanmıştır. Buna karşın ilk Hristiyanlar, bedenlerine Hz. İsa'nın adını ya da haç desenleri taşıyan dövme yaptırmışlardır. 18. yüzyıl sonlarında deniz aşırı gezilerde Amerika Yerlileri ve Polinezyalılar dövmeyle yeniden karşılaşmışlardır. Dövme 20. yüzyılın ortalarında, özellikle denizciler arasında yaygınlık kazanmıştır. Romantik duyguları, yurtseverliği ya da dindarlığı belirtmek amacıyla dövme yaygın olarak günümüzde de kullanılmaktadır. (dovmemalzemesi.com, 2016)

Japonya'da dövme yaptırmak yasalara aykırı bir eyleme dönüşmüştür. Çünkü Japonya'da bulunan yakuza isimli ünlü bir mafya grubu kendi sembollerini oluşturup, kendilerine bu dövmeyle yaptırmış. Dövmeyle vücutlarının neredeyse tamamını kaplar, adeta bir giysi gibi görünmüş. O dönemlerde (1600'lü yıllar) dövme yaptırmak korku, şiddete eğilim kaynağı olmuştur. Cezalıların alınlarına ve kollarına dövme yapılır, böylece suçlular halk tarafından tespit edilirmiş. (biyolojiyitim.yyu.edu.tr, 2017).

Güney California da donanma askerleri arasında dövme yaptırmak bir adet haline geldiği bilinmektedir. Askerler moto denilen motivasyon dövmeyle yaptırmakta, bir çatışma ya da savaştan sağ olarak çıkmış olan askerler anı, kıvanç, koruma duygusunu yaşatmak gibi çeşitli nedenlerle dövme yaptırmaktadır. Amerikan deniz kuvvetlerinde ya kalkanını yanında taşı ya da döndüğünde o seni taşıyan anlamında dövme yaptırmaktadır. Aşama dövmeyle ise denizde özel bir olay yaşanır ya da yapılmaktadır. Kuzey Amerikalılar düşmanlarını korkutmak için mavi renkli dövme yaptırmaktadır. Daha çok yıldız dövmeyle yaptırdıklarından bunlara yıldız toplumu denilmektedir. Mürekkep sarı renk gibi organik pigmentlerden oluşmaktadır. İçerisine çözücü tutkal konulmaktadır. Bu mürekkebin yapışkan olmasını sağlamaktadır. Görünür ışıktaki bu dövme görünmemektedir. Siyah ışık dövme mürekkebi ile yapılan dövme karanlıkta görünür. Hollywood'da Zuno dövme galerisinde daha çok ruhani dövme yapılmaktadır. Bu dövme yaşamda önemli dönüm noktalarını yansıtmaktadır. Kısacası her kültürün farklı bir hikâyesi vardır ama sonuç; dövme yaptırmak ve dövme geleneğini yaşatmaktır (biyolojiyitim.yyu.edu.tr, 2017).

1.2.2 Dövmenin Gelişimi

İnsanlık tarihinin en eski moda ürünlerinden vücut dövmesi, 1990’larda artan popülaritesini günümüzde de korumaya devam etmektedir. Dünya Dövme Konvansiyonu, İstanbul’un da aralarında bulunduğu büyük şehirlerdeki organizasyonlarıyla dövme tutkunlarını bir araya getiren oluşumlardan birisidir. Bununla birlikte festivaller düzenlenerek alternatif dövme kültürü yaşatılmaya çalışılmaktadır. Paris Dövme Festivali, yaklaşık %10’u dövme meraklısı olan Fransız toplumunu, modanın başkenti Paris’te buluşmaya davet etmektedir. Ergenlikten orta yaş grubuna herkesin dövme yaptırmak için kendine göre bir nedeni var olduğu bilinmektedir. Festivale katılanlardan biri, koluna yaptırdığı dövmelerin ailesine bir ithaf niteliğinde olduğunu dile getirmektedir; “Benim en değer verdiğim şey ailem. Bu nedenle dövmelerimi onlara adıyorum. Onlara başka bir şekilde ithafta da bulunabilirdim. Ancak dövmeyi yaşam boyu taşıyorsunuz.” (<https://tr.euronews.com>, 2013).

Bu örnekte de görüldüğü gibi insanlar kendisi için hayatta anlamlı olan her şeyi; burada kişi için bu örnek oğlunun portresi, vücudunda kalıcı hale getirebilmektedir. Böylelikle insanlar sevgisini dışa yansıtabilmektedir.

Kaya’nın 2017 yılında yazdığı ‘‘Dövme Kültürü’’ adlı makalede; insanların vücutlarına neden dövme yaptırmak istemiş olabileceği nedenler arasında aşağıdaki sebepler gösterilmiştir;

- a. Kötü ruhlardan korunmak için kabilelerin belirtilmesinde, gücü belirtmede dövme kullanılmıştır.
- b. Akrep ve yılan sokmalarına karşı önlem olarak yapılmıştır.
- c. Cahiliye döneminde Arap kadınlar, erkekler tarafından dudaklarının zorla öpülmesini engellemek için yapılmıştır
- d. İletişim aracı olarak kullanılmıştır.
- e. İbadet olarak, ilahi güce yakın olma ve yaratana bağlılığını göstermek için yine dövme yaptırmaya gereksinimi duyulmuştur.
- f. Uğur getirdiği, kazancı arttırdığı, bereketi sağladığı gerekçesiyle de insan derisine farklı mistik şekiller işlenmiştir
- g. Bazen dövme, aşiret simgesi olarak, toplumsal ve cinsel rolleri belirlemede, bağlı bulunduğu toplumu belirtmede uygulanmıştır.
- h. Makam ve mevki belirtmek, avdan veya kazançtan fazla pay almak, vahşi hayvanları ürkütmek, uzun ömürlü olmak için dahi vücutlarının çeşitli yerlerine bazı dövmeler yaptırmışlardır.
- i. Ahlaksızlığın ve suçun belirtilmesinde kullanılmıştır. Bazı toplumlarda suç işleyen insanların suçlarını gösteren dövmeler yapılmıştır.
- j. Dövme; acıya, topluma ve bir olaya veya bir fikre karşı çıkmak, başkaldırmak için kullanılmış, kimi zaman yöresel kimi zaman ise büyüleyici, özgün ve mistik tasarımları vücuduna işlenmiştir.
- k. İnsanların bazen dövmenin verdiği acı için de dövme yaptırdıkları olmuştur.

Daha pek çok sebep saymak mümkündür. Neden dövme yaptırılırsa yaptırılın sonuç estetik bir haz duymak olmalıdır (<https://www.academia.edu>, 2017).

Tablo 1: Dövmeye İlişkin Önemli Tarihlendirmeler

Taş Devri	2.6 Milyon Yıl Önce-Muhtemelen "dövme" yapımı ile ilişkili olduğu sanılan kil ve kırmızı topraktan yapılmış boya kutuları buluntusu. MÖ 6000 Çatalhöyük kalıntılarından, insan biçimli "dövmeli figürler"in bulunması. MÖ 6000 Hacılar Höyüğü kalıntılarından, insan biçimli "dövmeli figürler"in bulunması. MÖ 5000 Muhtemelen Japonya'da Jömon kabilelerinde bezeme amaçlı "dövme" kullanılmaya başlanması. MÖ 4750 Romanya-Ukrayna arasında yaşayan Cucuteni kültüründe "dövme"nin görülmesi
Bronz Devri	MÖ 3250 "Dövmeli Buz Adam Otzi"nin mumyasının bulunması. MÖ 2160 11.Mısır Hanedanlığına ait üç "dövmeli mumya" kalıntısı MÖ 2000 Asur ve Babil'de kölelerin ve hayvanların dövmelenmesi. MÖ 2000 Musevilğin "dövme"yi yasaklaması. MÖ 1500 Bezeme amaçlı kullanılan ilk "Mısır dövmesi kalıntısının bulunması
Demir Devri	MÖ 1200 "Dövme"nin Polinezya'da muhtemelen süslenme amaçlı kullanılmaya başlaması. MÖ 4001993 yılında, Rus arkeolog Sergei Rudenko (1885-1969) tarafından "Dövmeli Pazyryk Savaşçısı Buluntusu" MÖ 247Japonya'da Jömon kabilesinde "dövme" kullanımına ilişkin ilk buluntular.
İlkçağ	MÖ 020Muhtemelen Trakyalıların süslenme amaçlı "dövme" kullanmaya başlaması. MÖ 027Yunan dünyasında köleleri ve suçluları ayırt etme işareti olarak "dövme"nin kullanılmaya başlanması. MS 300 St. Lawrence Adası'nda ilk dövme kalıntılarının bulunması
Ortaçağ	MS 600 Roma imparatorluğunda Amedius Aetius tarafından "dövme" tekniğiyle ilgili ilk kitabın yayınlanması. MS 700 İslamiyet'te ""dövme"nin yasaklanması ya da hoş karşılanmamaya başlaması. MS 787 Papa I Hadrianus tarafından Hristiyanlık dünyasında "dövme"nin tamamen yasaklanması
Yakınçağ	1769 Kaptan Cook'un Tahiti Adasıyla "dövm"eyi yeniden keşfi ve "tattoo" sözcüğünü İngilizceye kazandırması. 1846 yılında Martin ve kızı Nora Hildebrandt'ın New York'ta Oak Caddesi üzerinde ilk "dövme dükkanı"nı açması 1862 Galler Prensi Edward'ın "dövme" yaptırması. 1882 Kral VII. Edward'ın oğlu George'a Japonya ziyaretinde "dövme" yapılması. 1877 - 1961 Maud Stevens Wagner'in "Şubat 1877 - 30 Ocak 1961"de ilk dövme sanatçısı olarak ortaya çıkışı. 1891 ABD'de ilk elektrikli dövme aleti patentinin alınması. 1861-1865 ABD'de iç savaş esnasında milliyetçi ve vatansever "dövme"lerin yaygınlaş
Günümüz	1914-1918 "I.Dünya Savaşı" esnasında "dövme"nin askerler arasında yaygınlaşması. 1939-1945 "II. Dünya Savaşı" esnasında "dövme"nin askerler arasında yaygınlaşması; fakat halk arasında önemini yitirmesi. 1960 Eğitimli ve sanatçı ruhlu bir dövmeci neslinin ortaya çıkması, "dövme"nin sanat dalı kabul edilmeye başlanması. 1970 "Dövme"nin kadın ve gençlik hareketlerinin gelişmesine bağlı olarak alt kimlik işareti olarak kullanılmaya başlaması. 1980 Moda ve güzellik sektörünün gelişmesine bağlı olarak dövmenin endüstri haline gelmesi. 2013 İlk elektronik "dövme"nin kullanılmaya başlanması

Kaynak: (Çerikan & Alanko, 2016)

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi dövme 2,6 milyon yıl önce de insanlar için gayri ihtiyari de olsa bir ihtiyaç olarak kabul görülmektedir.

1.2.3 Dövmeler ile İlgili Bilinen En Eski Bulgular

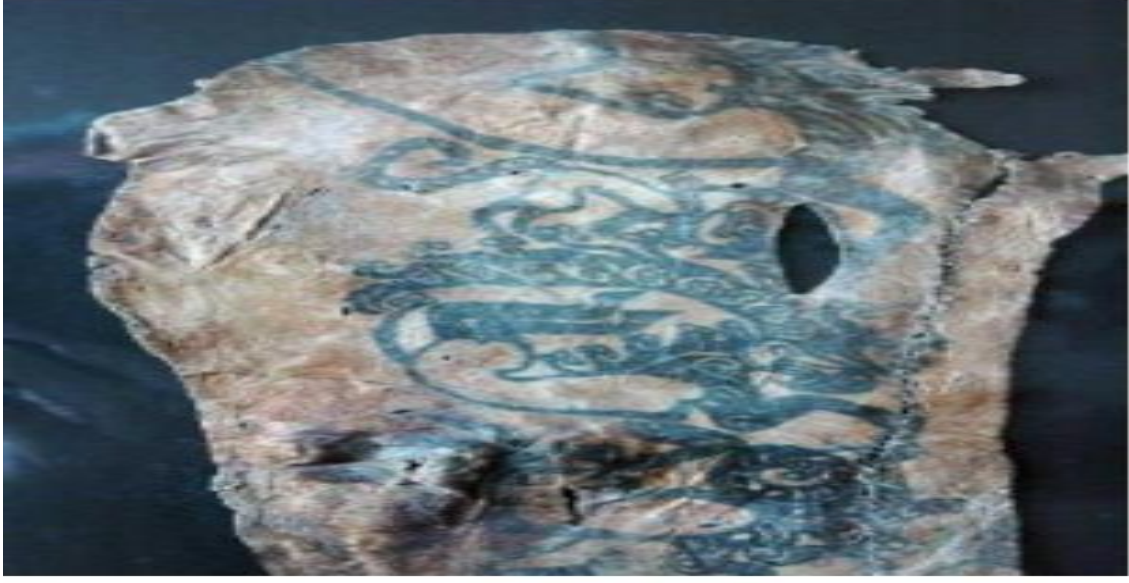
Şekil 1: Buz Adam Otzi'nin Mumyasının İncelenmesi

Kaynak: Arıcan, (2012)

1991 yılının Ekim ayında Avusturya-İtalya sınırında Alp Dağları'nda yürüyüşe çıkan iki Alman turist, son zirveye de çıktıktan sonra daha kestirme bir yerden dönmek istemişlerdir. Buz halindeki bir dere yatağının erimekte olan kısmında siyah bir leke gözlerine takılır ve daha dikkatli baktıklarında ise bunun bir ceset olduğunu fark edip polise haber vermiştir. Olay yerine gelen polisler, daha önce o bölgede bazen rastlanan ölmüş dağcılardan ya da 1. Dünya Savaşı'nda hayatını kaybetmiş askerlerden biri olduğunu düşünüp cesedi çıkartma işlemlerine başlamışlardır. Avusturya polisinin cesedin önemini anlayamaması ve çıkartırken aceleci davranmış olması nedeniyle Ötzi'nin kalça kemiğinde bozulmalar meydana gelmiştir. Bunun üzerine cesedin bulunduğu yer tam olarak ölçülür ve İtalya sınırının birkaç metre içerisinde olduğu anlaşılıp İtalya'ya teslim edilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda 5300 yaşında olduğu anlaşılan Ötzi, arkeoloji dünyasında çok önemli bir sahiptir. (<http://arkeofili.com>,2014)

Şekil 2: Bir Erkeğe Ait Dövmeli Kol Derisi (MÖ. 300-290)

Çeşitli yaratıkların resmedildiği bir erkeğe ait dövmeli sağ kol derisi.

Kaynak: Cem, (2014)

Eski Türkler’de dövme olarak pigdomramları yani resim yazıları bulunmaktadır. Dövme; Herodotus, gezgin kâşif Marco Polo, James Cook ve Profesör Kindler Spindler tarafından belgelenmiştir. Dövmenin ilk izlerine Avusturya’da, İtalya’da, Yunanistan’da, Anadolu’da, Mısır’da, Cezayir’de, Afrika’da, Okyanusya (Markiz, Samoa) adalarında, Yeni Zelanda’da, Amerika’da, kutuplarda ve Japonya’da rastlanmıştır. Türkiye’de ise değişik yörelerde, daha çok Güneydoğu Anadolu’da bir yaşlı âdeti olarak devam ettirilmektedir. Şehirlerde ise gençler arasında bir moda akımı olarak yaygınlaşmıştır. Günümüzde ise dövmecilik, ressam ve hekimlerin kontrolünde yapılması gereken bir meslek haline gelmiştir (<https://onturk.org>, 2011).

Ötzi’nin vücudunun farklı bölgelerinde toplamda 57 tane dövme bulunduğu bilinmektedir. Daha öncesinde bu dövmelerin dini ve ya süs amaçlı olduğu düşünülse de, yapılan incelemeler sonucunda dövmelerin özellikle kemik erimelerinin olduğu yerlere yapıldığı görülmektedir. Ötzi’nin bu dövmeleri o bölgelerdeki kemik ağrılarını azaltmak amacıyla yaptırdığı düşünülmektedir. Günümüzde akupunktur tedavisinin uygulandığı noktalarda bulunması, Ötzi’nin akupunktur tedavisinin görüldüğü ilk örnek olduğunu göstermektedir. (<http://arkeofili.com>, 2015).

Şekil 3: Ötzi'nin Sırtında ve Kollarındaki Şekiller

Kaynak: Arkeoloji, (2016)

Dünyanın en eski medeniyetleri içinde yer alan Türkler, milattan önceki yüzyıllarda oba yaşamından beyliğe ve daha sonra Anadolu'da kurdukları imparatorlukla dünya tarihinde yerini almıştır. Orta Asya da gelişen atalarımız, kurdukları yaşamın her alanında, dövme de, en güzel biçimiyle bedenlerine uygulamış ve taşımışlardır. Anadolu'da dövme tarihi oldukça eskidir. En eski bilgi M.Ö. 2 binli yıllara kadar gitmektedir. Güneşin, ayın, yıldızın kutsallığına inanıldığı yıllarda bunları ifade eden işaretler ellere, alınlara yaptırılmış. Bir nevi kimlik bilgisi olarak kullanılmıştır (www.dreamtattoo.com, 2007).

Geleneksel dövme, çok geniş bir coğrafyada pek çok toplum tarafından uygulanmıştır. Dövme âdeti ülkemizde en çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde yaygınlık kazanmıştır. Güney Doğu Anadolu tarihinde dövme “dek” kelimesi ile anıldığı bilinmektedir. Dövme yapan erkeğe “dekkak”, bayana “dekkake”, dövme yaptıran erkeğe “medkuk”, kadına “medkuke” denildiği bilinmektedir. Güney Doğu Anadolu'da gezgin yaşayan bir topluluk olan Karaçiler bunu bir meslek olarak yapmıştır. 1991 yılında Gaziantep Barak bölgesinde yapılan araştırmalarda 40-45 yaşın üzerindeki erkek ve kadınların el, yüz ve vücutlarında yörede “dövün” olarak adlandırılan dövmelere rastlanmıştır. Bu kişilerde el, yüz ve vücudun çeşitli bölümlerinde bulunan dövünler; 18-20 yaş civarı genç kızlarda yalnız sağ yanakta bir nokta şeklinde yer almaktadır. Dövmeyi daha çok çene altı, ayak bileği, boyun, göğüs ve el üstü bölgelerinde kadınlar, burun üzeri ve alın ortasında, el üstlerinde, el bileğinde ve kolları ise erkekler tercih etmektedirler. Dövmeler genel olarak süsleme için yapılsa da kişiler uğur getirdiği, kazancı artırdığı, bereketi sağladığı inancı ile dövme yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca çocuğu olmayan kadınların bellerine yaptırdıkları dövme sayesinde çocukları olacağına ilişkin inanç mevcuttur. 1994 yılında Çankırı'da bir Türkmen köyünde yapılan çalışmada ise 50-55 yaş civarındaki kadınlarda, burnun üst kısmı ve alının ortasında bulunan ay-yıldız şeklinde dövmenin dışında vücudun başka hiçbir yerinde dövmenin bulunmaması dikkati çekmiştir. Bu motiflerin kişiyi rahatsızlıklardan, nazardan koruduğuna; güzellik ve yiğitlik getirdiğine olan inanç halen devam etmektedir.

Yukarı Mezopotamya Bölgesi'nin Urfa, Mardin, Diyarbakır sahalarında yapılan araştırmalarda dövmenin şu nedenlerle yapıldığı saptanmıştır(amazondovme.com, 2012);

- Kötü güçlerden korunma, şans sağlama
- Kötü güçlerin kendisine zarar vermesini engellemek
- Üzerine gelen uğursuzluğu savmak, şanssızlıktan kurtulmak
- Yılan, akrep gibi zehirli hayvanların ve yırtıcıların kendine ve ailesine zarar vermesini engellemek için bu canlıları temsil eden figürleri bedenine işlemek
- Kötü güçlerin yol açtığını düşündükleri çocuk ölümlerine karşı çocuklara dövme yaptırmak
- Döl tutmak, soyunun devamını sağlamak ettiği ürünün bereketli olmasını sağlamak, pişirdiği yiyeceklerin güzel ve bereketli olmasını sağlamak.

Çin'in batısındaki Sincan ilindeki bazı mezarlıklar çok sayıda dövmeli mumyayı açığa çıkarmaktadır. Eski Çin uygulamalarında, dövmenin barbar olduğu ve çok damgalandığı düşünülmektedir. Eski Çin edebiyatı, halk kahramanlarını ve haydutları dövmeli olarak ifade etmektedir. Ayrıca, hükümlü suçluların yüzünde bir dövme ile damgalanmalarının oldukça yaygın olduğu düşünülmektedir. Bu dövme, toplumun diğer üyelerine bu kişinin güvenilemeyeceği konusunda uyarmak için kullanılmıştır. (Arkeoloji, 2016).

1.2.4 Dövmenin Yakın Geçmişteki Gelişimi

1.2.4.1 1910-1950 Yılları Arasında Dövmeler

20. yüzyılın başında, dövmelerin genellikle sirk sanatçıları ya da denizciler tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Birinin kişisel hikâyesini ve mesleklerini anlatmak için kullanılmaktadır. Örneğin, bir denizcide çapa dövmesi bulunması gerekmektedir. Genç denizciler, bir açılış töreninde olduğu gibi, gemide ağırlanmaları için de dövme yaptırmışlardır. Dövmelerin birçoğu, denizciler denize düştüğünde veya boğulduğunda tanınmaları için kullanılmıştır. Denizciler, o dönemde gittikleri farklı limanlardan dövmeler yaptırmışlardır (authoritytattoo.com, 2018).

Bir başka kaynağa göre; 20.yüzyılın başlarında dövmelerin çoğunlukla denizciler ve sirk sanatçıları tarafından mesleklerini belirtmek için daha çok yaptırıldığı, bunun dışındaki dövmelerin toplum o dönemde dindar olduğu için, genellikle dini sembol ağırlıklı olduğu bilinmektedir. Denizciler; yolculuklarının uzunluğunu simgeleyen semboller yaptırmışlardır. Örneğin, bir kırlangıç figürü o denizcinin 5.000 mil yol kat ettiğini, bir kaplumbağa figürü ise o denizcinin ekvatoru geçtiğini ifade etmektedir (customtattoodesign.ca,2018).

Bir kaynağa göre ise; 1910 lu yıllarda dövme sanatçılığının uygulanabilir bir meslek olması ve dövme stüdyolarının açılmasının bu dönemde olduğu belirtilmektedir (molotovandbricks.com, 2016).

1920'ler boyunca, kadınlar arasında kozmetik dövmelelerin çok popüler olduğu bilinmektedir. Birçok kadın, makyaj malzemeleri pahalı olduğu için, bunun yerine dövme ile kaşlarına ve dudaklarına kalıcı makyaj yaptırmışlardır. Geleneksel olarak tasarlanan dövmeleler toplumda daha az yaygın ve sosyal olarak kabul edilmemiştir. 1920'li yıllarda dövmeleler sosyal olarak toplum tarafından kabul edilemez olduğundan, çoğu kadın o dönemde kozmetik dövmelelerini sır olarak saklamışlardır (authoritytattoo.com, 2018).

Sosyal güvenlik numaraları 1930'larda ortaya çıkmış ve herkese kişisel numaralarını ezberlemeleri söylenmiştir. Birçok kişi, sosyal güvenlik numaralarını bedenlerine dövme yaptırmışlardır. Böylelikle ezberlemelerine gerek kalmamıştır (authoritytattoo.com, 2018).

1940'lar Norman Keith Collins tarafından yaratılan ikonik ' Sailor Jerry ' dövme tarzının doğuşunu görmüştür. Kendi pigmentlerini yaratarak ve dövme tasarımlarına ekleyerek dövmelelere renk katmıştır. Bu on yılın klasik tasarımları cesur motiflere ve bol renklere sahiptir. Tematik olarak, 40'lı yıllarda yapılan dövmeleler çoğunlukla denizcilik veya askeri motiflerin etrafında toplanmıştır. İkinci Dünya Savaşı nedeniyle, vatanseverlik dövmelelerinde artış yaşanmıştır. Dövme tasarımındaki bu temel değişim dövmenin kabulünün arttığını göstermektedir (authoritytattoo.com, 2018).

1950'ler boyunca dövmeleler erkekliğin bir yansıması haline gelmiştir. Dövmesi olanların suçlu veya haydut olarak etiketlenmesi bu dönemde yaygınlık kazanmıştır. Dövme yaptırmaya devam edenler için, deniz dövmeleleri trendi 50'ler boyunca devam etmiştir. On yıl ayrıca göğüs dövmelelerinin popüleritesinde bir artış görülmüştür (authoritytattoo.com, 2018).

1.2.4.2 1960-2000 Yılları Arasında Dövmeler

New York'ta dövme stüdyoları 1960'lı yıllarda hepatit B hastalığının artmasından dolayı suçlanmışlardır. Bu doğru olsa da olmasa da, dövme endüstrisinde kesinlikle olumsuz bir damga yaratmıştır. Bu, pek çok insan için bu yıllarda dövme yaptırmaktan kaçınması anlamına gelmiştir. Ancak, 60'lar, Janis Joplin gibi ünlü müzisyenlerin dövme yaptırmalarıyla birlikte bu olumsuzluk biraz azalmıştır. Vatanseverlik dövmeleleri, Vietnam savaşı sırasında popüleritesini düşürmüştür. Klasik kafatası ve kemiklerin tasarımları özellikle bisikletçiler arasında özellikle popüler hale gelmiştir (authoritytattoo.com, 2018).

1970'lerde dövmeleler gerçekten daha yaygın ve popüler hale gelmiştir. 1970'ler ayrıca popülerlik kazanmış, detaylı ve karmaşık tasarımlarla yeni bir tarz görmüştür. Ayrıca bu dönemde tam kol dövmeleleri ve vücudun büyük bölümünü kaplayan dövmeleler yaygın olarak yaptırılmıştır (authoritytattoo.com, 2018).

1980'lerin isyanının on yılı, dövmelelerin daha da büyüdüğünü ve daha da parlaklaştığını gördü. Koyu siyah çizgiler, Celtic knot ve renkli motif tasarımları öne çıkmıştır. Müzik özellikle dövme ve gelişen dövme endüstrisini etkilemiştir. Birçok insan, hayranı olduğu rock yıldızının dövmelelerinden esinlendikten sonra dövme yaptırmıştır. 80'lerde dövmeleler çoğu insan için sosyal olarak kabul edilebilir hale gelmiştir (authoritytattoo.com, 2018).

Tıpkı 1980'lerde olduğu gibi, ünlüler 1990'ların ana dövme modellerinde büyük rol oynamıştır. 90'ların en ikonik ve popüler dövme tasarımlarından biri, Pamela Anderson'un dikenli telli kol bandı olmuştur. Bu on yılın diğer popüler tasarımları kabile tasarımları, Çince harfler ve güneşin dövmelerini içermektedir. Batı'nın aşiret ve geleneksel dövme tasarımlarını kullanmasıyla ilgili sorular tüm dünyada sorulmaya başlanmıştır. Dijital iletişimin yükselişi, etik ve ödenekle ilgili küresel tartışmaları mümkün kılmıştır (authoritytattoo.com, 2018).

1.2.4.3 2000'den Sonra Dövmeler

21. yüzyılın başında, bel dövmelerinin popülaritesinde bir artış görülmüştür. Kelebek ve Yin-Yang sembolleri insanlar tarafından daha çoğunlukla yapılmaya başlanmıştır. Yıldız dövmelerinin sanatçı Rihanna sayesinde popülaritesi yükselmiştir. Alışılmadık yerlerdeki küçük dövmeler, parmaklar veya kulakların arkası bu dönemde en çok yaptırılan yerlerden olmuştur. Birçok insan ilginç ve yaratıcı tasarımları tercih etmeye devam etmektedir (authoritytattoo.com, 2018).

1.3 Dövmeyle İlgili İstatistik Veriler

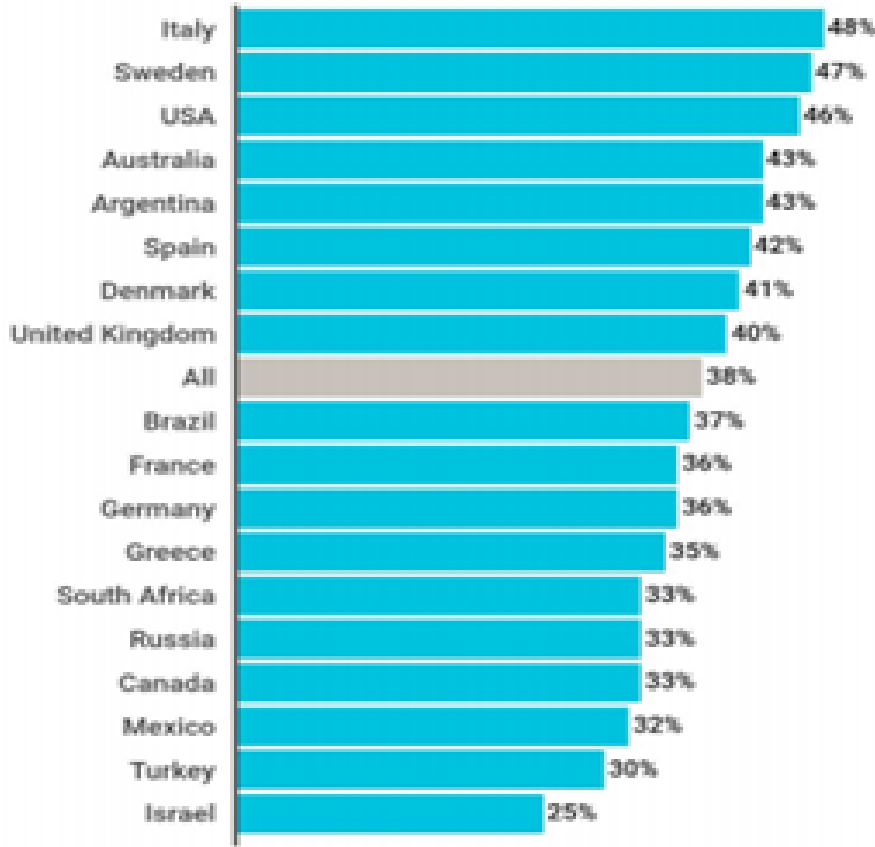
Bugünlerde dövmeler çok yaygın olsa da, yaklaşık 6.000 yıllık bu fenomen hakkında az bir bilgiye sahibiz. Dövme yaptıranların %17'si yaptırdıktan sonra pişman olmaktadır. Pişmanlıkların en çok görülen nedeni ise vücuduna başka birisinin (eşi veya sevgilisi gibi) adını dövme yaptırmalarıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 20.000'den fazla dövme salonu var olduğu bilinmektedir. Bu sayı her geçen gün artış göstermektedir. “Dövme” terimi, 2002’de İnternet’te en çok aranan terim olmuştur. Dövmesi olanların %70’inde birden fazla, %20’sinde beşten fazla vardır. 18 ile 29 yaş arası Amerikalıların %36’sında en az bir dövme var. Dövmeli yetişkinlerin %72’sinde genellikle giysilerle gizlenen dövmeler vardır. Kadınlar erkeklerden daha fazla dövme yaptırdığı için dövme konusunda pişmanlık yaşamaktadırlar. 2012 yılında, Amerikalıların %21’inin bir veya daha fazla dövmesi vardı. 2005 yılı istatistikleri, Amerikan Dermatoloji Cerrahisi Derneği’nin lazerlerle tedavi ettiği tüm insanların, sadece %6’sının dövme sildirme işlemi için tedavi edildiğini belirtti. Amerika Birleşik Devletleri’ndeki üniversite mezunlarının %30’unda dövme olduğu bilinmektedir. Birleşik Krallık’ta 30 ila 39 yaş arasındakilerin %35’inin dövmeleri var. Kadınlarda dövme yapmak için en yaygın yer ayak bileğidir (%27) ve erkeklerde üst sırt omuzudur (%34). Dövmelerini sevmeyenlerin %5’i, sildirmek yerine başka bir dövme ile örtmeye karar veriyor. Avustralya’da, Q anahtarlı bir lazerle dövmelerin %47’si, 10 seansta başarıyla kaldırılıyor. Amerika Birleşik Devletleri’nde dövmeli kişilerin %11’i 50 ila 64 yaşları arasındadır. Küçük dövmeler 45 dolara, büyük dövmeler 150 dolara mal oluyor. Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları yılda 1.65 milyar dolar dövmelere harcıyor. Dövmesi olanların %31’i dövmenin kendilerini seksi yaptığını, %29’u da onları asi hale getirdiğini (ya da kendilerini ispat ettiğini) hissettirdiğini, %5’inin bir dövmenin onları akıllı olarak gösterdiğini hissediyor (historyoftattoos.net, 2019).

Dövmeler için ilham kaynağı olarak en çok aranan dil Japoncadır. Bir dövme yaptırmaya çalışırken, dövme alanların %49’u dövme sanatçısı veya dövme stüdyosunun ününü en

önemli faktör olarak kabul eder, %43'ü kişisel anlamı olan bir dövme ihtiyacı duyar ve sadece %8'i fiyatı en önemli faktör olarak görür. Askeri gazilerin ve şu anda ABD'de Ordu'ya hizmet edenlerin %36'sının dövmeleri var. İnsanların %69'u dövmeli insanları, dövmesi olmayan insanlara göre aşağı yukarı sapkın görmüyor. Dövmeli kişilerin %32'si dövmeyle bağımlı olduğunu iddia ediyor (historyoftattoos.net, 2019).

Küresel katılımcıların %38'inin en az bir dövmesi olduğunu bilinmektedir. Dövme yaptırılan yaş aralığına bakıldığında gençlerin aslında ilk sırada yer almadığı görülmektedir. Elde edilen anket sonuçlarına göre sorulara cevap verenlerin % 32'si 14 ila 29 yaşları arasında, 30 ila 49 yaşları arasındaki kişilerin % 45'ine kıyasla dövme yaptırmaktadır. Dövmeler, düşük eğitim seviyesine sahip olanlarda %26, daha yüksek eğitim seviyelerine sahip olanlar arasında ise daha popüler ve %32 orana sahiptir. İtalya dövmeli kişilerin en yüksek yüzdesine sahip ülkedir (%48) ve ardından İsveç (%47) gelmektedir ve bu ülkeleri ABD (%46) takip etmektedir. Dövme sahiplerinin %72'si dövme yaptırdığı için pişman olmadığını belirtmektedir. Dalia araştırma şirketi, dünyadaki dövmelerin oranlarını bulmak için 18 ülkenin içerisinde yer aldığı bir çalışma yapmıştır. Ne var dahası, çoğu insan sadece bir dövme ile memnun olmamaktadır. Toplamda, bu ülkelerdeki dövme yaptırmış olan insanların ortalama 3 dövmesi var olduğu bilinmektedir. En çok dövmeyle sahip ülkelerin başında İtalya %48 oran ile gelmektedir. İtalya'nın ardından İsveç ve ABD sırasıyla % 47 ve % 46 ile. Ancak İtalyanların Amerikalılardan veya İsveçlilerden daha fazla dövmesi olması daha az olası. Dövmeli Amerikalılar ve İsveçliler kişi başına en çok dövmeyle sahiptir: Diğer birçok ülke için ortalama 3 civarında, ancak ABD'de 4 civarında. Bu, Amerikalıların yarısında 4 ya da daha fazla dövme olduğu anlamına gelmektedir. (medium.com, 2018).

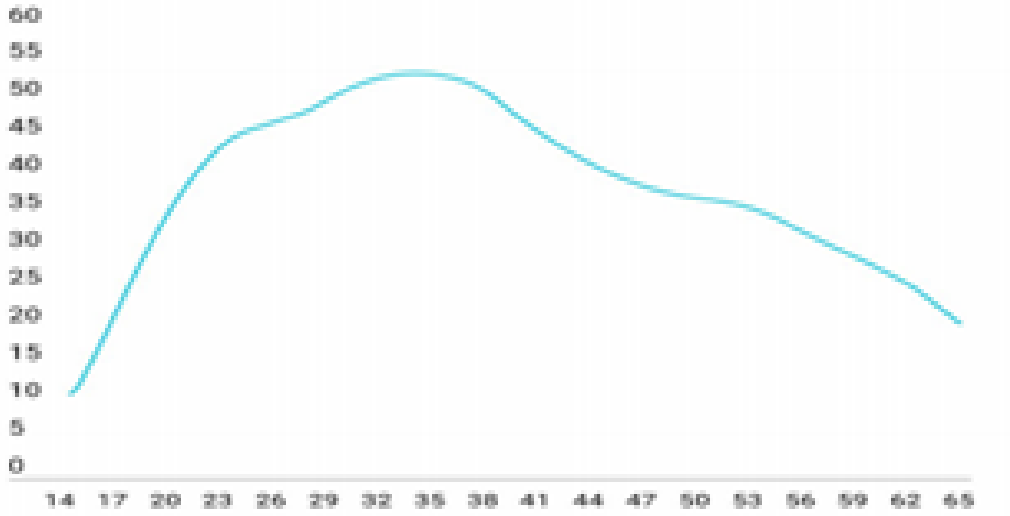
Şekil 4: Dünyada Dövme Yaptırma Oranları

Kaynak: Holmes, (2018)

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi toplam 18 ülkedeki en az bir dövmesi olan insanların ülke genelindeki insan sayısına göre Nisan 2018 yılı verileri alınmıştır. İlk sırayı İtalya %48 ile almakla birlikte, devamındaki ülkeler %47 ile İsveç, %46 ile Amerika Birleşik Devletleri, %43 ile Avustralya ve Arjantin, %42 ile İspanya, %41 ile Danimarka, %40 ile İngiltere, %37 ile Brezilya, %36 ile Fransa ve Almanya, %35 ile Yunanistan, %33 ile Güney Afrika, Rusya ve Kanada, %32 ile Meksika, Türkiye ise yüzde 30 oran ile incelemeye konu olan ülkeler içindeki en düşük oranda dövme yaptırılan iki ülkeden birisi olmuştur. Son sırada yüzde 25 ile İsrail yer alıyor. Bu durum aslında İslam ve Musevilik'in dövme yaptırmayı yasaklamasıyla ilgili dersek pek yanlışmış sayılmayız. Bu 18 ülkeden 17.sırayı ülkemiz almıştır. Dalia araştırma şirketinin aldığı verilere göre tabii ki net bir şey söyleyemeyiz. Çünkü bu sonuçlar örneklem olarak seçilen insanların yaşadığı şehir, dini görüşleri, yaşı, cinsiyetine göre değişiklik gösterebilmektedir.

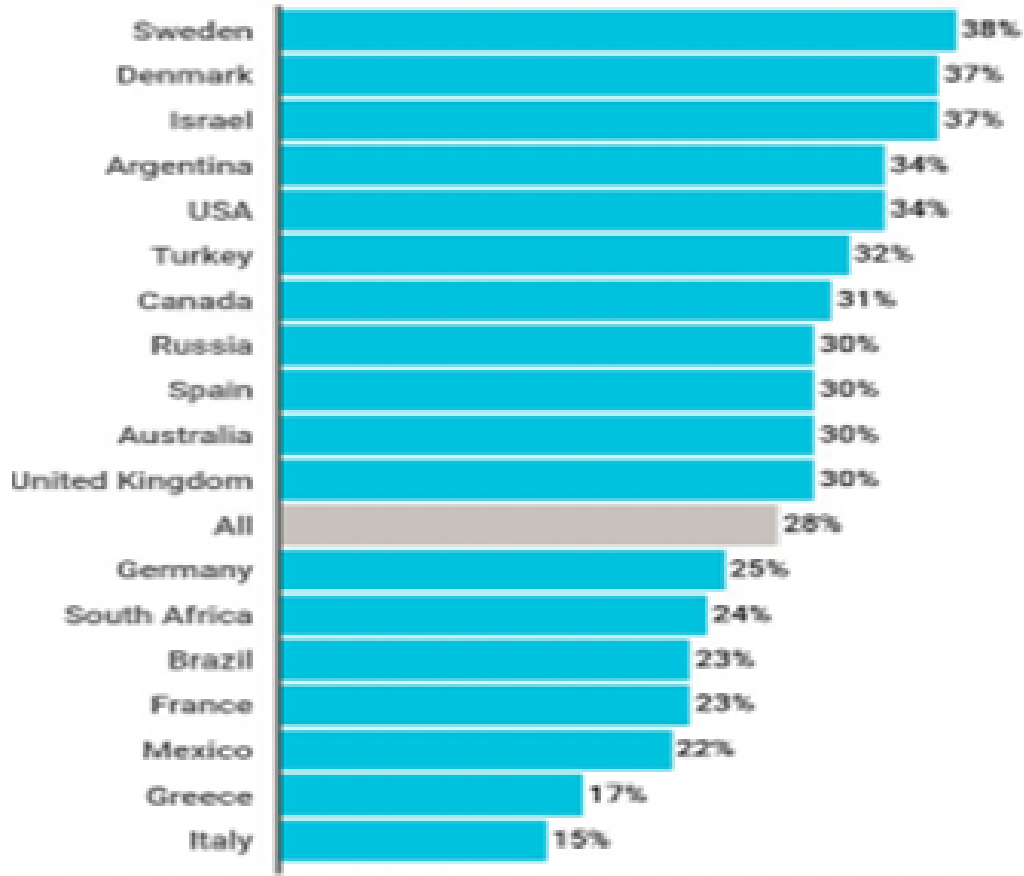
Şekil 5: Dünyada Dövme Yaptırma Yaşları

Kaynak: Holmes, (2018)

Bu şekilde ise dövme yaptıran bireylerin yaş gruplarına göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre tabloyu yorumlayacak olursak, 14 yaşından itibaren insanlarda çeşitli sebepler sonucunda dövme yaptıрма isteği oluşmakta olup, 65 yaşına kadar da bu yaş aralığı sürmektedir. 14 yaşından 17 yaşına kadar dövme yaptıran (bu tüm ülkelerin yaş ortalamasıdır. Örneğin; İtalya’da dövme dinen uygun olduğu için insanlar istedikleri gibi dövme yaptıрма haklarını kullanmış, neredeyse %50 ye ulaşmıştır). Burada göze çarpan yaş 30-40 yaş aralığında olan insanların %55 inin en az 1 dövmesi olduğu olmuştur. 14 ten 40 yaşa kadar dövme yaptıрма oranı doğru orantılı olarak artış göstermiş, 40 yaştan 65 yaşa gelinene kadar ise dövme yaptıрма oranı yaşla ters orantılı olarak azalmış, 65 yaş ve üzerinde %20’lerde kalmıştır.

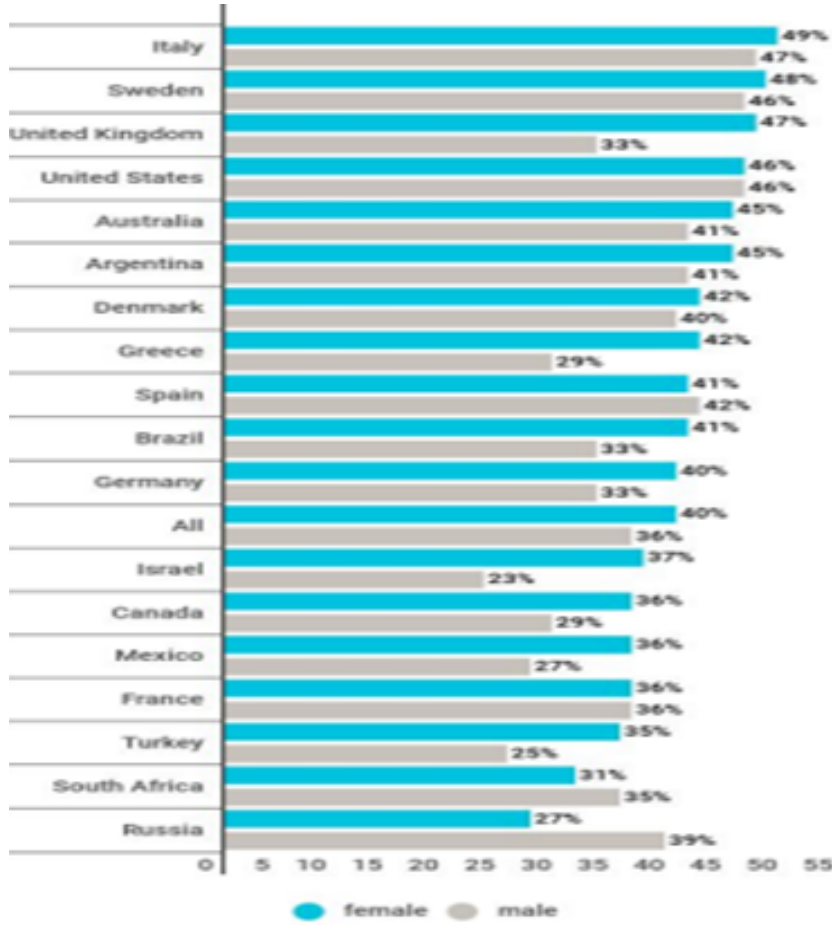
Şekil 6: Dünyada Dövme Yaptıranların Pişmanlık Oranları (%)

Kaynak: Holmes, (2018)

Yukarıdaki şekilde dövme yaptırmış olan insanların pişmanlık verileri gösterilmiştir. Buna göre yaptırdığı dövmeden pişman olan insanların en çok İsveç'te olduğunu söyleyebiliriz. Dövmesi olan insanların %38 i dövmesinden çeşitli sebeplerle pişmanlık duymuştur. Dövme yaptırmaya oranının en yüksek olduğu İtalya'da pişmanlık yüzdesi 18 ülkeden en az olanıdır. Buradan hareketle de dövme sanatçılarının İtalya'da daha profesyonel olduğunu, insanların ise daha bilinçli hareket ettiği sonucunu çıkartabiliriz. Ülkemize bakacak olursak da %32 ile 18 ülkeden 5.sırayı almıştır. Ülkemiz insanları da bilinçli şekilde davranarak dövme yaptırmış, dövmesinden pişmanlık duymamıştır.

Şekil 7: Dünyada Dövme Yaptıranların Cinsiyete Göre Dağılımı

Kaynak: Holmes, (2018)

Dövme istatistikleri, bu ülkelerdeki ortalama dövme popülerliğinin 2007'den bu yana %13 büyüdüğünü gösteriyor. 2007'den bu yana ikiye katlanan 2 veya daha fazla dövmeli kişi sayısı. 35 yaş altı kadınların, 35 yaş altı erkeklere göre dövmelere sahip olma olasılıkları neredeyse% 50 daha fazladır. Dövmeler için en popüler 5 yer ise; alt sırt, bilek, ayak, ayak bileği ve kol bandı. (www.stapaw.com, 2012).

Bazı ülkelerdeki yetişkin nüfusun dövme yaptıрма yüzdeleri aşağıda yer almaktadır (iheart.com, 2018).

1. İtalya - yetişkinlerin %48'i
2. İsveç - %47
3. Amerika Birleşik Devletleri - %46
4. Avustralya - %43
5. Arjantin - %43

2015 yılında Harris Research Poll , yapılan dövme istatistiklerini incelediğinde; dövmelere, farklı kuşakları etkileyen kültürel bir fenomen olarak bakmışlar ve yaşlarına ve dövme yaptırıp yaptırmadıklarına göre gruplandırmışlardır. Şu anki genç yetişkin neslinin ("Milenyum" olarak adlandırılan) dövmelerin benimsenmesi tarihte benzeri görülmemiştir. 18 - 29 yaşlarındaki Amerikalıların neredeyse yarısında (%47) en

az bir dövme var olduğu bilinmektedir. Dövmeli kişilerden 10'undan 7'sinde birden fazla dövme ve 10'undan 2'sinde 6 dövme var olduğu bilinmektedir. Dövme yaptıran insanların birçoğu, ilk dövmeyi alma kararını, çok fazla öngörülemeden veya planlama yapılmadan yaptırdığı bilinmektedir. İlk dövmeden sonra, sonraki dövmeleeri yaptıırma kararı birçok ilk dövmede yaşanan acı korkusu gibi nedenlerden dolayı insanlara daha kolay gelmektedir (Hall, 2016).

Dünyada kaç kişinin en az bir dövmeye sahip olduğu konusu belirsizdir. Fakat Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyologlar dövmelere ilişkin istatistikler yapıp, bu çalışmalarla ilgileniyorlar. Çok kesin olmayan rakamlara sahip olmamakla birlikte 1936 yılında Amerikalı nüfusun %6'sına denk gelen yaklaşık 10 milyon Amerikalının dövmeli olduğu bilinmektedir. Bugünkü rakamlara bakıldığında ise; 40 milyon Amerikalı nüfus içerisinde %29'u bir dövmeye sahip olduğu bilinmektedir. Bu oran içerisinde 18-25 yaş aralığındaki bireyler %29'unu oluşturmaktadır. Genç nüfusun dilimlerine bakıldığında en fazla dövme yaptıırma oranına sahip olan grup 26-40 yaş aralığındaki bireylerdir. Aynı zamanda bu yüzde oranı dövmelerinden en az birinden pişman olanların sayısıdır. Bu pişmanlığın sebepleri arasında dövme sanatçısının amatörlüğü ve dövme yaptıran kişinin buna karar vermede çok genç olması sayılabilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 20.000'den fazla dövme dükkânı olduğu tahmin edilmektedir. Ortalama olarak her gün bir yeni dövme dükkânı açılmaktadır. Yaklaşık 100.000.000 Avrupalı, 14-44 yaşları arasındaki 600.000 Danimarkalı, 25 ila 34 yaş arası Fransızların %25'ini, 20 ila 30 yaş arasındaki Finlerin %15'i ve Almanların %15'inde en az bir dövme olduğu bilinmektedir. Birleşik Krallık'ta her beş İngiliz'den biri dövmeli, 16-44 yaş grubunda ise bu oran %29'dur. Bilim adamları dövme bağımlılığı psikolojisini anlamak için insanlarla görüşmüş ve aşağıdaki nedenlerden dolayı dövme yaptırmaya karar verdiklerini tespit etmişlerdir (Art, 2018).

- Görünümlelerini iyileştirme arzusundan çekiciliği artırdığını
- Yeni bir sosyal statü kazanmak için
- Toplam kütleden sıyrılmak istemeleri,
- Farklı hissetmek, yeni bir insan olmak

1.4 Dövme ve Toplumsal Statü

1960'lı yıllarda dövmeler, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer Batı ülkelerinde yalnızca anti-sosyal ve kültür karşıtı gruplar için bir uygulama olarak kabul edildi. Bugün hala, birçok tatten insan, dövmelerin sosyal stıgması nedeniyle iş bulmakta veya kariyer alanlarında terfi almakta zorlanıyor. Buradan da anlıyoruz ki yaklaşık 60 yıldır dünya genelinde değilse bile en azından Türkiye'yi temel alarak çok bir şey değişmediğini söyleyebiliriz. Ülkemizde özellikle savunma alanında bir işe başvururken dövmesi olan bireyler ya yok etmeye ya da saklamaya çalışıyor. Hatta bazı alanlarda dövme taraması bile yapılıyor. Yine aynı yıllarda dövmesi olan insanların; uyuşturucu bağımlısı olanların kendi aralarında bir simge olarak yaptırdığı düşüncesiyle dövmesini yaptırdığı düşünülmüştür.

Şu anda eskisi kadar anormal bir durum gibi görünmese de günümüz dövmelerinin sıkıntısı da dövmesini sadece toplumda bir statüsü olduğunu diğer insanlara kanıtlamaya çalışan

insanlar tarafından yapıldığını görüyoruz. Ama yine de toplum tarafından eskiye göre kabul edilebilir bir tüketici uygulaması haline geldi. Hâlbuki yaptırılan her simge kişi için önem arz eden simge olmalı ki sonsuza kadar kalmayı hak etmeli. Dövmenin geçmişten beri en ilkel çağdan en modern çağa kadar yaptırma amacı farklı bakış açılarına sahiptir. Her toplum eskiden kendi stili oluşturuyor, o topluma yeni katılan her birey de bu stili bedenine işliyormuş. İnsanların yaşam tarzlarının farklı oluşu dövme algısını değiştirebilmektedir. Günümüzde giderek yayılan bir ifade aracı olmaktadır. Farklı ve güzel görünmek, kendini bir şekilde ifade etmek amacıyla özellikle kentsel yaşamın içinde karmaşık bir şeye dönüşmektedir.

Günümüzde özellikle 15-25 yaş arasındaki gençler arasında yayılan bir modaya dönüşmektedir. Ergenlik döneminde dikkat çekmek için kullanılan bir süslenme aracı haline gelmiştir. Günümüz gençleri arasında hızla yayılmaktadır. Son zamanlarda hemen hemen her çevrede görebiliriz. Dövmeye bakış açısı yaşanan çevreye göre de değişmektedir. Ailelerin ya da toplumun diğer bireylerinin dövmeye karşı olan tutumu da yaşadığı çevre ve hayat kalitesine göre değişmektedir. Muhafazakâr çevrede yetişmiş ve çocuğunu da o yönde büyötmeye çalışan aileler arasında karşı çıkılan yadırganan bir şeyken, rahat açık bir çevrede yaşayan ve çocuğunu büyüten aileler arasında modern bir şey olarak algılanabilmektedir.

Söz konusu yaşam tarzı üzerinden kurulan aidiyet ilişkisine aracılık eden beden ve dövme, yalnızca bireyin, paydaş diğerlerine yönelik bağının değil; aynı zamanda kentsel ve mekânsal ayrışma ve aidiyetinin de ifadesi olmaktadır. Yukarıdaki görüşmecinin ifadesinden anlaşılabacağı gibi; dövme üzerinden geliştirilen hayat standardını paylaşan diğerlerine yönelik aidiyet, yaşanan kentin farklı bölgelerine ilişkin aidiyetin de ifadesi olmaktadır (Ertan, 2013).

1.5 Dövmenin Yapılışı

Dövme yapımında kullanılan pigmentlerin (boyanın), günlük olarak döktüğümüz dış deri tabakasının daha alt kısımlarına ulaşacak şekilde vücuda yerleştirilmesidir. Dolayısıyla deri dökülse de, dövmeyi oluşturan boya bu dökülmeden etkilenmez. Tarih boyunca çeşitli uygarlıklar bunu başarabilmek için birbirinden farklı birçok yöntem geliştirmişlerdir. Ancak bugün kullanılan dövme iğnelerinin uygar sayılabilecek en eski atası, Thomas Edison'ın oyma makinasından ilham alınarak icat edilmiştir ve elektrikle çalışmaktadır (eksisozluk.com, 2011).

Çoğu insanda dövme yaptırma kararı verirken merak ettiği 2 konu bulunmaktadır. Bunlardan birisi dövmenin yapılırken acıtıp acıtmadığı, diğeri ise ücret konusudur. Acı konusunda birçok dövme sanatçısı sinek ısırığına benzetmektedir. Ama bu acıya da dayanamayacak olan kişiler için dövme yapılacak bölgeyi uyuşturan kremler vardır. Dövme sanatçılarının söylemlerinden yola çıkarak kadınlar erkeklerden daha acıya dayanıklıdır. Ama insanlar dövme yaptırmaya aç karnına gittiğinde bu acı seviyesini en alta çektiği için dövme yaptırmaya giderken aç gidilmemesi gerekmektedir. Diğeri bir konu da alkol kanı sulandırdığı için alkol alınmadan gidilmelidir. Herkesin acı seviyesi farklı olduğundan bu kişiden kişiye göre de değişmektedir. Ama yine de bu kadar acıya rağmen

kişinin yaşadığı bu olay ona tecrübe olarak kalmaktadır. Genelde dövme yaptıran insanların %80 i ikinci dövmesini de yaptırmaktadır. Buradan yola çıkarak dövmenin insanda bir bağımlılık yarattığını söyleyebiliriz.

Dövme yapılacak bölge seçiminde kişinin mesleği ve sosyal yaşantısı etkili olabilir. Dövme deseni ya da sembolü de kişiye özel yani özgün olmalıdır. Zaten dövme yaptırmanın amacı da kişinin ruh halini yansıtacak, gördüğünde hiçbir zaman sıkılmayacak, başka insanların dövme fikirlerinden çalıntı yapmayacak bir desen belirlenmelidir. Yani tamamen kişiye özel olmalıdır. Hayat arkadaşının adı, sevdiği kişinin portresi gibi dövme yaptırılmamalıdır. Dövme yaptırma kararı vermeden evvel, kişinin içinde bulunduğu psikolojik vaziyetleri de göz önünde bulundurularak, kişi önceden net bir şekilde ne istediğine karar vermiş olmalıdır. Kafasında soru işaretleriyle dövme stüdyosuna gitmemelidir.

Serdaroğlu'na göre dövmenin uygulanışı ise;

Dövme figürünün seçilmesi; kişiler dövme yaptırırken günlük popülizme kapılıp, sonradan sıkılacağınız bir dövmeyi yaptırmamalıdır. Bu gibi durumların önlenmesi için dövmeciler müşterilerine bir tür danışmanlık hizmeti de vermelidirler. Nerelere, hangi figürlerin dövme yapılacağı ya da yapılamayacağı ayrıntılı olarak anlatılır. Ancak bu konuda tuval adayı kişilerin de bilinçli davranmaları gerekmektedir. Dövme kişisel olarak insanın yaşam felsefesini, hayata bağlanma noktalarını yansıtmalıdır. İnsan her daim değişiklik ve sürekli gelişim içerisinde. Sadece güzel gözüktüğü, estetik kattığı için yaptırılan kalıcı dövme ilerleyen yaşamda, çevresel ve kişisel sorunlar yaşanmasına sebep olabilir.

Aydınger kâğıdına Transfer çiziminin yapılması; çizim vücuda direkt elle çizilmeyecekse, transfer çizimi için kullanılabilir yöntemler; Dövmesi çizilecek sembolün aynısını insan vücuduna geçirmesi için kopya kalemle saydam kâğıt olan aydınger kâğıdına çizilmesidir. Transfer çizildikten sonra deriye aktarıldığında çizim vücuda ters çıkar. Ters transfer çıkarmayı sağlayan bir karbon kâğıdı sistemi kullanılabilir. En rahat ve ucuz sistemdir. Verilen figürün hatlarını transfer etmeye hazır halde çıktı (yazıcı) veren bilgisayar ara bağlantıları kullanılabilir. Türkiye’de bunların kullanımları maliyetinden dolayı pek tercih edilmemektedir.

Derinin kıllardan arındırılması ve dezenfeksiyonu; profesyonel dövme yapılacak bölgede eğer yoğun kıl, tüy varsa alınır. Dövme yapılan bölge ibrik uç’tan fazla gelen boya ile görünmez bir hale gelir. Bölgede kıl varsa boya tutmakla kalmaz, seans sonunda bakteri oluşumuna da zemin hazırlar. Kıl ve tüylerin alınmasından sonra deri dezenfektanla temizlenir. Böylece deri hijyen açısından dövmeye hazırdır.

Vücuda transfer çıkartma; transfer için dövmenin yapılacağı bölgeye özel sabun sürülür. Kişi ‘dövme için anatomik duruş’ pozisyonu almalıdır. Vücut normalde ayakta nasıl dik duruyorsa aynı durumda transfer işlemi yapılmalıdır. Dövme için anatomik duruş; kişinin ayağa kalkarak, başını dik tutarak, elleri aşağıya doğru sallanmış ‘hazır ol’ vaziyette tutulmasıdır. Çizimi yapılmış transfer kâğıdı vücuda baskılanarak 15 saniye kadar deri üstünde tutulur. Transfer tekniğiyle çizimin net aktarılması, dövme yapılması istenen

figürün aslına benzer yapılmasında etkilidir. İnsan vücudunun dövme yapılan birçok noktasında düz bir yüzey yoktur. Bazen transfer çıkarılması sırasında engebeli fiziksel yapıdan dolayı figürlerde kayma meydana gelebilir. Dövme yapılan kişi bunu fark edemeyebilir. Fakat dövmeyi yapan kişi bu noktalara dikkat etmelidir. Özellikle portre yapımında bu konuya dikkat edilmediği için aslına benzemeyenin insan yüzleri sıkıntı yaratmaktadır. Transfer çıkarma işlemi sorunluysa, ya da şeklin duruşu konusunda hoşnutsuzluk var ise üşenilmeden silinip tekrar transfer çıkarılmalıdır.

Makinanın montajı; steril eldivenler giyilir. Yapılacak işçiliğe göre hat, gölge, boyama iğneleri steril paketlerinden çıkartılır. Makineler montajlanır ve çalışır halde iğne uçları deriye gireceği derinliğe göre ayarlanır. Her renk için ayrı bir uç ve iğne kullanılması gereklidir. Bu zorunluluk zaman kaybına yol açacağından; bir dövme işleminde en az 2 makine kullanımı şarttır. İki'den fazla dövme makinesinin kullanılması tabii ki işi kolaylaştıracak, dövmecinin konsantrasyonunun bozulmadan güzel bir dövme yapmasını sağlayacaktır. Tek makine kullanılırsa her renk için ayrı iğne barı ve uç takmak gereklidir. Kısaca her renk için makine montajı sökülüp tekrar birleştirilecektir. Bu da zaman kaybıdır.

Boya kullanımı; boya potasına hat çekme işleminde kullanılacak boya dökülür. Boya potası tek kişi için kullanılır, seans sonunda çöpe atılır. Boya potasının içine konulduğu kaba; potalık denilir.

Vazelin kullanımı; vazelin, deriye çıkartılmış olan çizimin üstüne silinmemesine özen göstererek sürülür. Vazelin kullanımının ana amacı deriyiyumuşatarak tahribi azaltmaktır. Her silme, temizleme işlemi sonrasında dövme bitinceye kadar vazelin sıkça yedirilerek deriye sürülür.

Dövmenin hatlarının atılması; dövme işlemi boyunca dövmeci deriyi gerdirmelidir. Gerdirme işlemi dövme iğnesinin mümkün olduğunca fazla yüzeye girip çıkmasını sağlar. Deri gerdirilmezse dövme yapılan alanda boşluklar oluşabilir. Esneyen, ince derili ve eklemlili bölge dövmeleri bu yüzden dövmeciyi çok yorar. Bu bölgelere dövme yapmak; derinin zor boya yemesinden dolayı iki kat daha zordur. Sağ elini kullanan dövmecinin çizimin alt sağından, sol elini kullanan dövmecinin çizimin alt solundan dövmeye başlaması önerdiğim uygulamadır. Böylece makine tutulan elle transfer çizimi silinmemiş olur. Eğer yanlışlıkla derideki transfer çiziminin bir bölümü silinmiş ise; dövmeye freehand olarak devam edilebilir. Ancak dövmeci işini garantiye almak istiyorsa silinen bölgeyi kalemle tekrar çizebilir. Deri tüm ana hatlar çizildikten sonra dezenfektanla fazla gelen boya bulaşıkları temizlenir. Temizleme işlemlerinde peçete kullanılmalıdır. Pamuk deriye yapıştığından asla kullanılmamalıdır. Dövme yapımında ibrik uç; divit gibi boyayı emici görev yapar. İçine aldığı boyanın ancak %2 'si gibi tahmini bir oranı ancak dermal tabakaya itirebilir. Geri kalan boya deri yüzeyinde kalır.

Doldurma, gölgelendirme; dövme yapımında kullanılan siyah boyalar doldurma, hat çekme, gölgelendirme gibi işlemler için ayrı ayrı üretilmiştir. Sert tonlu doldurma boyları, damıtılmış su ile inceltip gölge için kullanılabilir. Ancak yumuşak tonda hassas geçişler verilmek isteniyorsa sadece gölge boylarının kullanılması yerinde olacaktır. Dövmeci bu

boyaların kullanım şeklini ve makinenin voltaj derecesini vermek istediği işçiliğe göre kendisi ayarlar.

Renklendirme (eğer dövme renkliyse); genelde bir seans içinde tüm gölgelendirme ve renklendirme biter. Ancak dövme boyutuna ve işçiliğinin zorluk derecesine göre bazen iki veya daha fazla seanslara bölünebilir. İlk seansta siyah doldurmalar ve gölgelendirmeler, ikinci seansta dövmenin kabuk atmasından sonra renklendirmeler yapılabilir. Gölgelendirme ve renklendirmelerde koyudan açığa doğru sıra takip edilmesi en uygun olanıdır. Her renk için ayrı bir iğne ve uç kullanılmalıdır. Siyah renkli dövme yapılan ibrik uçla açık renkli boya deriye ittirilmeye çalışılmamalıdır. Örnek olarak; ibrik ucta daha önce kullanılmış siyah renk, beyaz ile karışarak griye dönüşür (Serdaroğlu, 2005:12).

Sanat; insanın kendisini, kendi düşüncelerini dışavurum biçimi olması dolayısıyla, sanat dendiğinde insanların çoğunun aklına resim gelir. İnsanların bedenlerine neden resim yapıldığı sorusuna gelince bunun altında sosyal, sınıfsal statüyü ayırt etmek, dinsel, mitolojik sebepler sayılabilir.

1.5.1 Dövmenin Uygulama Sonrası Bakımı

Dövme yaptırdıktan sonra yapılan dövmenin aynı şekilde muhafaza edilmesi için (renk solması, dağılması vb.) dövme bakımının iyi yapılması gerekmektedir. Dövme sanatçısı vücuda dövme işledikten sonra streçle kaplar ve bundan birkaç saat sonra dövme yaptırmış olan kişi bunu çıkarmalı, ellerini temizce yıkadıktan sonra dövmesinin üzerini anti bakteriyel sabun ve soğuk bir su ile yıkanmalıdır. Sabun artığı kalmayacak şekilde durulayıp havlu kâğıt ile kurulmalıdır. Sonra ilk gün herhangi bir krem kullanmamalı ve dövme tekrar sarılmamalı fakat yıkama işlemi bir kere daha yapıldıktan sonra 1 hafta boyunca dövme olan bölge su ile temas etmemelidir. Bunun sebebi iyileşmeye başlayan dövmenin su ile kabuğunun erken dökülmesini engellemektir. Dövmeyi en çok solduran şeyin güneş olduğu bilinmektedir. Bu nedenle dövme sanatçıların söylediği ilk şey birkaç hafta dövmeli bölgenin güneşe maruz kalmaması gerektiğidir.

Günümüzdeki dövme iğneleri çok daha yüksek hızda çalışarak, uçlarındaki boyayı deri içerisine enjekte etmektedir. Yine sayısal konuşmak gerekirse, kullanılan tipik dövme iğneleri dakikada 50 ila 3.000 defa deriye girip çıkabilecek şekilde tasarlanmıştır. Uygulamaya bağlı olarak bu hız ayarlanabilir ve değiştirilebilir. İğne, derimizin epidermis tabakasını boydan boya deler ve böylece ucu, dermis adı verilen daha derin deri tabakasına kadar ulaşabilir. Boya, buraya enjekte edilir. Dermis içerisinde kolajen ipçikler, sinirler, salgı bezleri, kan damarları ve benzeri yapılar bulunur. Dövme iğnesi vücuda her girdiğinde, vücutta bir delik açar ve yara izi bırakır. Bu da, normal olarak, vücudu hemen uyarır ve savunma sistemini harekete geçirir. Vücudumuzdaki savunma hücreleri iğnenin girdiği yara bölgesine üşüşürler ve yarayı tamir etmeye çalışırlar. İşte vücudumuzun bu savunma çabası, aslında dövmeleri kalıcı yapan ana unsurdur! Şimdi biraz buna bakalım; ilk olarak, makrofaj adı verilen özelleşmiş hücreler yaraya müdahale ederler ve iğneden bırakılan yabancı maddeyi (boyayı) fagositoz denen bir süreç yardımıyla "yiyerek" yok etmeye çalışırlar. Ancak makrofajların bu boyayı tamamen yok edebilmesi için yapması gereken, yedikleri boyayı lenf nodlarına götürmektir. Lenflere ulaştırılabilen bu boya

parçaları yok edilir. Lenf nodlarına geri dönemeyen bu makrofajların içerisindeki boya, dışarıdan da görülebilecek şekilde deri altında, makrofajın içerisinde sıkışıp kalır. Kimi boya partikülleri ise dermis tabakasındaki jel kıvamındaki ortam içerisinde asılı kalırlar ve böylece hapsolurlar (evrimagaci.org,2014).

Boya vücuda ilk enjekte edildiğinde, büyük bir kısmı aynı zamanda dış deri tabakası olan epidermiste kalır. Ancak bu hücreler daha sonradan normal şekilde dökülürler ve epidermisteki boya tabakası birkaç gün içerisinde tamamen yok olur. İşte bu sebeple dövme yapımından birkaç gün sonra, tıpkı bir güneş yanığından arta kalan ölü derinin soyulması gibi, boya dolu epidermis tabakası da soyularak dökülür. Ancak tamamen iyileşme, 2-4 hafta arası sürer. İşte bu süre zarfında aşırı güneşe maruz kalma ve aşırı suyla temas etme gibi davranışlardan kaçınılmalıdır. Aksi takdirde henüz tam olarak yerleşmemiş boya partikülleri de atılır veya solar, böylece dövme bozulur. Boya partiküllerini hapseden dermal hücreler ise, ta ki ölene kadar deri altında içlerindeki boyayla birlikte yaşarlar. Öldükleri zaman, etraflarında bulunan daha genç dermal hücreler, ölüleri yerler. Böylece boya artık onlara geçer. İşte bu sayede, dermal hücreler ölse bile, içlerindeki boya nesilden nesle torun hücrelere aktarılır. Çünkü her seferinde yeni gelen hücreler, dermis tabakasındaki ölü ve boya hapsedmiş hücreleri yiyerek, içlerindeki boyayı kendilerine almış olurlar. Tabii ki vücut zaman geçtikçe bu boya parçacıklarının bir kısmını egale etmeyi başarır. İşte bu sebeple dövmeler yıllar geçtikçe solar. Aynı zamanda mor ötesi ışınlarla çok uzun süre maruz kalmak da, deri altındaki bu boya partiküllerinin parçalanmasına katkı sağlar. Bu sebeple dövmelerin üzerini güneş kremi ile kapatmak iyi bir fikirdir (evrimagaci.org,2014).

Dövme iyileşme sürecinin görünür kısmı dört ila altı hafta sürer. Ancak, daha derin cilt katmanları önümüzdeki birkaç ay boyunca daha yavaş bir oranda iyileşmeye devam edecektir. Erken günlerde iyi bir bakım sonrası rutini izlemekte ne kadar dikkatli olursanız, dövmeniz o kadar çabuk iyileşir; Bölgeye daha fazla zarar vermeden normal günlük aktivitelere daha hızlı devam etmenizi sağlar.

1. Aşama Bir (1-6. Günler) - Her gün yavaş yavaş iyileşen sızma, şişme ve kızarıklık. Kıyma alanı üzerinde oluşmaya başlar.
2. Aşama İki (7-14. Günler) - Kaşıntı ve dökülme başlar ve bu, ölü deri ve kabukların tüm tabakaları dökülene kadar devam eder.
3. Aşama Üç (15-30 Günler) - Dövme tamamen iyileşmiş görünüyor, ancak birkaç hafta hafif bulutlu görünebilir. Daha derin cilt katmanları hala onarıyor, bu yüzden dövmenize bakmaya devam edin (Hunter, 2019).

Dövmenin sağlığa ve vücuda zararları ile ilgili ortak bir kanıya henüz varılmış değil. Bu konuda doktor düşünceleri ikiye bölünmüş durumda. Sağlığa ve vücuda zararı ile ilgili iki doktor görüşü yer almaktadır;

Op. Dr. Barış Çakır'a göre (Estetik, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi Uzman) "Bilimsel olarak sebep-sonuç ilişkisi gösterilememiş" cilt kanseri riski için "ben, dövme üzerinde gelişmiş cilt kanseri görmedim. Gördüğümüz cilt kanserleri uzun yıllar güneş altında

alışan açık tenli insanlardı. Cilt kanserleri sık görülen kanserler arasında. Ama yine de dövme üzerinden cilt kanseri gelişmesinin bilimsel değeri var ve yayın olarak bilimsel dergilerde kabul görür. Bilimsel literatüre bakmak için PubMed’de (ABD Ulusal Tıp Kütüphanesi’nin web hizmeti) dövme ile cilt kanseri arasındaki ilişkiyi araştıran makaleleri inceledim. 2012 yılına kadar dövme üzerinde gelişmiş 50 cilt kanseri vakası bildirilmiş (Kluger N. 2012). Bilim, istatistik ile konuşur. Bilimsel gerçeklikten bahsedebilmek için istatistiksel olarak anlamlı olması gerekir. Milyonlarca dövmeden 50 cilt kanseri gelişmesi istatistiksel olarak yeterli kabul edilmez. Kluger ve arkadaşları cilt kanseri ile dövme arasındaki ilişkiyi “Tesadüfi” olarak değerlendirmişler. Dövme ile cilt kanseri arasında bilimsel olarak sebep-sonuç ilişkisi gösterilememiştir. Cilt kanseri ile sebep-sonuç ilişkisi ancak ultraviyole ışınları ile kurulabilir. Vücutta kansere dönüşebilecek cilt lezyonları da risk faktörü.

Bir diğer doktor olan Dr. Ayfer Aydın – (Amerikan Hastanesi Dermatoloji Kliniği); Dövme ile renk verici pigment ve boyalar cildin dermis (alt) tabakasına kalıcı şekilde uygulanır. Dövmenin özellikle 19’uncu yüzyıldan sonra artması, olası cilt kanseri ve toksik etkilere yönelik endişeleri beraberinde getirmiş. Pek çok bilimsel çalışma, dövme boyalarındaki çok sayıda kimyasalın kanserojenik olduğunu gösteriyor. Dövme yapılırken cildin travmatize edilmesi, boyar maddenin vücut tarafından yabancı cisim olarak algılanması, skar(yara) dokusu gelişmesi ve kişisel risk faktörleri ile genetik özellikler kanser gelişim riskini artıran faktörler arasında. Dövme yaptırılmasını sağlık açısından sakıncalı buluyorum, ama bu her dövme yaptıran kişide sağlık sorunu veya kanser gelişecek anlamına gelmiyor. Sadece olası risklerin bilinmesi ve bunlar bilinerek dövme yaptırılması uygun olur. Steril olmayan ortamlarda ve ortak kullanılan iğnelerle yapılan dvmelerde hepatit başta olmak üzere çok sayıda viral ve bakteriyel enfeksiyon riski, hatta HIV bulaşma olasılığı var. Dövme yaptıranlar dikkatli olmalı ve yeni iğne açıldığını görmeli. Boyar maddeye karşı alerjik reaksiyon gelişmesi sık görülen bir durum. Dövmenin silinmesi çok kolay bir işlem değil. Lazer tedavisiyle başarılı sonuçlar alıyoruz. Ama bazı vakalarda tedavi uzun ve g. Hamileler, ocuklar, alerjik bünyeli kişiler, kalp hastalığı ve özel kronik deri hastalığı olanlar ile ağır metal maruziyeti olan meslekten kişiler (tumzamanlar.wordpress.com, 2014).

Dövme yapımı için dövme sanatçıları genellikle bahar aylarını tavsiye etmektedirler. Bunun nedenini ise; ilkbahar ve sonbahar mevsimi aylarında dövme yapılan bölgenin daha çabuk iyileştiği gözlemlenmiştir. Havaaların ısınması sonucu vücuttaki kan dolaşım hızı da arttığından yara daha çabuk iyileşmektedir.

1.5.2 Farklı Yöntemlerle Dövme Sildirme

İnsanlar dövme yaptıрма kararı verirlerken, genelde bir özenti sonucu ya da bir heves sonucunda çok üstüne düşünmeden karar verdiğinden, sonra bu kararından dolayı pişman olabilir ya da dövmesini sildirmek istemektedir. Ve bunun için de dövmesini sildirebileceği alternatifleri araştırmaktadır. Günümüzde her iki kişiden birisi dövmesini sildirmek istemektedir.

Kişi üzerinde oluşan aile baskısı, ayrılık, iş hayatında dövme bakiş açısı gibi nedenler; pişmanlıkları ve dolayısıyla dövme sildirme ihtiyacını doğurmaktadır. Modern teknoloji sayesinde lazerler, derinin istediğimiz kadar derinliğine ulaşabilmektedir. Çeşitli dalga boyları kullanan bu lazerler, boya parçacıklarını tek tek hedef alarak parçalamaktadırlar. Dövmenin siyah olması bu konuda bir avantaj olmaktadır, çünkü lazerle siyah parçacıklar hedef alınmaktadır. Daha ufak parçalara ayrılan bu boya kapsülleri, makrofajlar tarafından çok daha kolay bir şekilde yakalanıp, yok edilmektedir. Ancak siyah harici renklerde silme işlemi daha zor ve parçalanması zorlaştıkça, lazerin daha fazla uygulanması gerektiği için vücutta yaralara ve sorunlara neden olabilir. İşte bu sebeple günümüzde halen bir dövme silmek, yaptırmaktan çok daha zor olmaktadır. Dövmenin vücuttan tamamen ne kadar uygulama sonrasında silineceği, silme işleminin ne kadar başarılı olacağını belirleyen birçok faktör vardır. Dövme iki seansta silinebileceği gibi on seans sonrasında da tamamen kaybolmayabilmektedir.

Uz. Dr. Şerafettin Saraçoğlu; kliniğine giden dövme yaptırmış kişilerin sildirme seçeneklerini şöyle sıralamaktadır; Dövmeye oluşan alerjik reaksiyonlar, yapılan dövmeden duyulan pişmanlık, yeni bir iş ararken, yeni dövme yaptırmak için eskisini sildirmek (serafettinsaracoglu.com 2017).

Dövme yaptıracak olan kişide oluşabilecek alerji semptomları ciddiyle değişebilmektedir. Bazıları sadece cilt derinliğindedir ve birkaç gün içinde çözülmektedir. Dövme yaptırmak; aşağıda sıralanmış reaksiyonlara neden olabilmektedir:

- Kaşıntı
- Döküntü veya yumrular
- Kızarıklık veya tahriş
- Cilt dökülmesi
- Dövme mürekkebinin etrafında şişme veya sıvı birikmesi
- Dövme çevresinde pullu cilt
- Cilt etiketleri veya nodüller
- Dövme çevresinde yoğun kaşıntı veya yanma
- Dövmeden sızma irin veya drenaj
- Titreme veya sıcak basma
- Ateş

Dövme alerjilerine genellikle, pigmentler, boyalar veya metalik maddeler gibi dövme mürekkeplerindeki bileşenler neden olur. Bazı mürekkepler artık araba boyasında ve ticari baskıda kullanılan aynı bileşenlerden yapılmış boyalar içermektedir. Bunların hepsi, vücudunuz yabancı bir istilacıymış gibi mürekkebi çıkarmaya çalışırken bağışıklık tepkisini tetikleyebilir. Dövme mürekkebi ABD Gıda ve İlaç İdaresi (FDA) tarafından düzenlenmemektedir, bu nedenle mürekkebinizde tam olarak ne olduğunu her zaman bilemeyebilirsiniz. Ancak FDA, insanların belirli bileşenlere verdiği olumsuz tepkilerin raporlarını derlemektedir. Dövme sanatçınızdan, reaksiyona neden olabilecek veya

potansiyel olarak zararlı olarak belgelenebilecek herhangi bir içeriği aramak için kullandıkları mürekkeplere bakmasını istemek en iyi seçecek olacaktır.

ABD nüfusunun yaklaşık %10'unun en az bir dövmesi olduğu tahmin edilmektedir. Yeni lazerle dövme kaldırma teknikleri, dövmeyle minimal yan etkilerle ortadan kaldırılabilmektedir. Lazerler, dövmenin pigment renklerini yüksek yoğunluklu bir ışık ışınıyla parçalayarak dövmelemleri kaldırır. Siyah dövme pigmenti tüm lazer dalga boylarını emer ve tedavi edilmesi en kolay hale getirmektedir. Diğer renkler sadece pigment rengine bağlı olarak seçilen lazerlerle tedavi edilebilmektedir. Lazerle dövmenin silme işleminin minimal yan etkileri de var olabilmektedir. Bunun için, dövme silme işleminden önce bu faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Dövme silinecek bölge enfeksiyon riski altındadır. Ayrıca pigmentlerin tamamen uzaklaştırılmaması riski de var olmakla birlikte tedavinin kişide kalıcı izler bırakması ihtimali çok düşüktür. (www.medicinenet.com).

Dövmenin uygulama şeklinin farklı bir örneği ise yanık izlerini kapatma. Vücutta hoş bir görüntü oluşturmeyen yanık, uzun zamanlar geçse dahi izini tamamıyla yok etmez. Dövme ise bu izlerin kapanmasında kişinin istediği şekil, resim vb. ile bunu kapatmada yardımcı oluyor.

MSDS kısaltmasının açıklaması "Material Safety Data Sheet" dir. İlgili kimya otoriteleri artık "Material" kelimesini kullanmamakta ve sadece SDS olarak telaffuz etmektedir. Türkçe karşılığı "Güvenlik Bilgi Formu (GBF)"dur. Kimyasal madde / karışımların, insan sağlığı ve çevre üzerine olan olumsuz etkilerini, fizikokimyasal risklerini açıklayan; bu tehlikelerine karşılık alınması gereken önlemleri de açıklayan 16 ana başlık 48 alt alt başlıktan (30105 KKDİK uyumlu GBF'lerde 49 alt başlık) oluşan formdur. Türkiye'de 26 Aralık 2008 tarihli, 27092 sayılı yönetmelik tarafından, içerik ve niteliğine dair özellikleri ve hazırlama koşulları anlatılmıştır. Türkiye'de T.C. 13 Aralık 2014 tarihli, 29204 sayılı, "T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Zararlı Maddeler Ve Karışımlara İlişkin Güvenlik Bilgi Formları Hakkında Yönetmelik" tarafından, içerik ve niteliğine dair özellikleri ve hazırlama koşulları anlatılmıştır. Türkiye'de akredite kuruluş tarafından sertifika sahibi olan kişiler tarafından hazırlanma veya Türkçeye tercüme edilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Kimyasal maddelerin/karışımların kullanımı ve depolanması sırasında oluşabilecek İşçi Sağlığı İş Güvenliği risklerini ortadan kaldırmaya yönelik çalışmaların önemli bir parçasını oluşturan ve kullanıcıyı doğru ve yeterli düzeyde bilgilendirmek amacıyla hazırlanan, ilgili kimyasal maddelerin tehlike ve riskleri ile diğer bilgileri içeren dokümanlara malzeme Güvenlik Bilgi Formu adı verilir. GBFlerin (MSDS) işyerlerinde Türkçe olarak bulundurulması yasal bir zorunluluktur. Piyasaya arz edilen zararlı maddelerin ve karışımların insan sağlığı ve çevre üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkilere karşı etkin kontrolünü ve verimli gözetimini sağlamak, oluşabilecek meslek hastalıklarının ve iş kazalarının engellenmesini sağlamaktır. CRAD, 40 ülkenin resmi dilinde, ülkelerin kendi mevzuat gerekliliklerine uygun olarak GBF (MSDS) hazırlayabilmektedir (crad.com.tr, 2016).

1.6 Dövmenin Dinlerdeki Yeri

1.6.1 Dövmenin İslam Dinindeki Yeri

Arıkan İslam inancına göre ise dövme ile ilgili sadece rivayetlerin olduğunu, kesin bir ayetin var olmadığını iddia etmektedir. Bir rivayete göre Hz. Peygamber (a.s) ; dövme yapan ve yaptıran, dişlerini törpüleyen ve böylece Allah'ın yarattığı şekli değiştirmeye uğraşan kadınlara lanet etmiştir. Şimdiye kadar bilinen karşı çıkma şöyledir: dövme abdest tutmaz. Burada kelime eksikliğinden kaynaklı bir yanlış anlaşılma oluşmuştur. Doğrusu abdest değil gusül abdestidir. Gerekçesi şudur: "Gusül abdestinin geçerli olması için vücudun her yerinin ıslanması gereklidir. Dövmenin olduğu yer boyalı olduğu için su geçirmez ve orası ıslanmaz. Bu nedenle cünüp kalınır." Bu tamamen dogmatik, yanlış ve eksik bilgidir. Dövmenin gusül abdestiyle bir ilgisi yoktur. Birincisi; abdest derinin üst yüzeyini ıslatır. Dövme de derinin alt yüzeyinde olduğu için deri üstü tamamen ıslanır (amazondovme.com 2012).

"Peygamber size ne verirse onu alınız, o sizi neden men ederse onu terk ediniz. Allah'a karşı gelmekten sakınız. Muhakkak ki Allah'ın cezası pek çetindir." Günümüzde bazı kimseler, bu ayetin sebab-i nüzulünün ganimetlerin dağıtımı ile ilgili olduğunu, dolayısıyla bu ayetin sünnetin hücciyetine delil olamayacağını ileri sürmektedirler. Hâlbuki Abdullah B. Mesud (r.a), dövme yapan kimselerin lanetlenmesiyle ilgili Kur'an'da bir ayet bulamadığını söyleyen kadına Hz. Peygamber'in (a.s) bu kimseleri lanetlediğini söylemiş ve "Peygamber size ne verirse onu alınız, o sizi neden men ederse onu terk ediniz. Allah'a karşı gelmekten sakınız" mealindeki bu ayeti okuyarak "Kur'an'ı hakkıyla okusaydın bunu görürdün" buyurmuştur (Bağcıvan, 2015:135-138).

Dövmenin insana faydasının olmadığını, aksine birçok zararının bulunduğunu ifade eden Öztürk, dövme yaptıran kimselerin ise tövbe ederek abdest şüphesine rağmen namazlarını bırakmaması gerektiğini belirtti. Toplumda dövmeyi yayma ve özendirmenin de İslam'da kötü bir âdetin yayılması anlamına geldiğinin altını çizen Öztürk, bu konuda özellikle gençlerin bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulayarak, "Gençler bu konuları bilmeden yaptırıyor. Bu mekruhtur. Toplumda bunun yayılmasını isteyenler de var. Bunu bilinçli yapanlar için haramdır ama bilmeden hataya düşmüş olanlar için mekruhtur. İslamiyet'te caiz değildir. Sonucu harama götürür" (www.haberler.com 2014).

Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte İslami kurallar çerçevesinde bir kabul giderek baskın bir hale gelmiştir. İslam inancında dövmeye ilgili kesin hükümler olmamasına karşın çeşitli ayet ve hadislerden hareketle halk içerisinde genel bir kanı olarak "dövme abdest tutmaz" anlayışı doğmuş ve "tanrının yarattığı vücudu kişinin deforme etmesi" hoş karşılanmamıştır. İslam inancı çerçevesinde ortaya çıkan bu yasaklı yapı Anadolu'da geleneğin zayıflamasına zemin hazırlamış ancak gelenek zayıflayarak da olsa varlığını bugüne kadar devam ettirmiştir (Öncül, 1992:10)

Diyanet İşleri Başkanlığı ise bu konuda: "Yüce dinimiz İslâm, tedavi amaçlı operasyonlar hariç, Allah'ın yarattığının değiştirilmesine (fıtrata) yönelik her türlü müdahaleyi yasaklamıştır. Şüphesiz Allah'ın yarattığının değiştirilmesi, hem maddi alanda, hem de

fitrat alanında gerçekleşebilir. Günümüzde, başta insan olmak üzere canlı varlıklar üzerinde ve yeryüzünde doğal dengeyi bozucu her türlü yıkıcı girişimi bu çerçevede değerlendirmek mümkündür. Nisâ Sûresinin 118 ve 119. ayetlerinde bu konudaki tehlikeye şöyle dikkat çekilmektedir. "Allah o şeytana lânet etti ve o da, "Ant olsun ki senin kullarından elbette belirli bir pay alacağım" dedi". "Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de (putlara adak için) hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler. "Kim Allah'ı bırakıp da şeytanı dost edinirse şüphesiz o, apaçık bir hüsrana düşmüştür." Dövme konusu da fitrata müdahaledir.

Vücuda iğneler batırılıp, açılan deliklere boyalı maddeler konularak yapılan dövme, eski çağlardan beri yapılan bir cahiliye âdeti olup, sağlık açısından zararlı olduğu gibi, dinen de yasaklanmıştır. Nitekim Hz. Peygamber, insanın doğal yapısında değişiklikler yapılmasını hoş görmemiş, dövmeyi yapan ve yaptıranı da Allah'ın rahmet etmeyeceğini bildirmiştir. (Buhârî, "Libas", 87). Önceden dövme yaptıran kişi sonradan pişman olur ve yaptırdığı dövmeyi vücudundan kazımak isterse yapılması gereken şudur: Eğer vücuda zarar vermezse, dövmenin operasyonla vücuttan giderilmesi gerekir. Operasyon vücuda zarar verirse ve operasyondan sonra vücutta çirkin bir görüntü kalacaksa, dövmenin kazıtılması gerekmez. Bununla birlikte yapılan dövme gusül ve abdeste engel olmaz. Ancak ilgili kişinin tövbe-istiğfar etmesi gerekir." demektedir (ciplakyazar.com, 2017)

1.6.2 Dövmenin Hristiyanlıktaki Yeri

Her dinde olduğu gibi Hristiyanlarda da dövme yaptıran kişi sayısının azımsanmayacak ölçüde fazla olduğu bilinmektedir. Dövmeler; minimal, boyutlardan, tüm vücudu kaplayacak büyüklüğe kadar yaptırılan simgelerdir. Eskiden Rönesans döneminde büyümlü havasına kapılarak günümüzde onun etkisi ile yapılan insanlar ciltlerine yaptırabilmektedir. Karar vermeden önce Katolikler de Müslümanlar gibi inançları ve Kilise ile uyumlu olup olmadığını sormaktadırlar.

Ayrıca farklı kültür ve dinlere bakıldığı zamanda dövmeler karşımıza çıkmaktadır, fakat 3 büyük din olarak kabul edilen İslam, Yahudilik ve Hristiyanlık "ta da dövmeler mevcuttur fakat bu 3 din akımı dövmelere karşı olumlu tutumlar sergilememişlerdir ve tanrının verdiği müdahale edildiğini öne sürerek uygulanmasını yasaklamışlardır (Özadmaca, 2017:1). Fakat tüm bu yasaklara rağmen insanlar dövmeye karşı olan ilgiden ötürü farklı kültür ve topluluklarda uygulamaya hala devam etmektedir.

Dövme yaptırmak isteyenler için çağdaş kültürlerde olan sosyal norm ve geleneklerin ağırlıkları ile dengelemek zor olabilir. Dövmenin yaptıracak olan kişiyi yansıtacak olması önemli olduğundan, yaptırmadan önce pişman olunmayacak dövmeler yaptırmayı kişi için de, yapan dövme sanatçısı için de iyi bir tercih olabilmektedir. Eğer kişi dövme yaptıracığı şekille ilgili tereddüt ederse, sorularının tüm cevaplarını bulamadığı anlamına gelmektedir. Sol tarafa yapılmış bir haç dövmesi inancı sembolize etmektedir. Bunun nedeni ise inancın kafadan değil, kalpten geldiğidir. Bir dövmenin anlamı, dikkatlice tartılan bir ruh arayışının konusu olmalı: her zaman yanınızda taşıdığınız küçük bir cazibe gibi basit ve gizli, seyahat ederken gerçek bir referans olabilmektedir. İncil; In Leviticus (19.28) 'da dövme yasaktır,

Papaz Bertrand Monnier diyor ki: Bu yasak İncil’de yalnızca bir kez görünür. Bir yandan bu, birçok kez İncil’de tekrarlanan domuz eti yeme yasağı gibi diğer yasaklara kıyasla o kadar önemli değildir. Burada yasağın onlar için öneminin çok az olduğunu anlıyoruz. Bunun bir etkisi de Katoliklerin artık Eski Ahit yasalarına bağlı olmaması etken olabilir. Bu nedenle de oradaki insanlar dövme yaptırırken çok fazla endişe duymamaktadır.

Papaz Monnier’e göre; ‘Dövmeler hakkında konuşulurken, insanlar hakkında konuşuyoruz’ diyor. Dövmeler ilk olarak, kabile, sistematik ya da siyasal nedenlerde yasaklandılar, nihayet bugüne kadar bir insanın sadece kendilerine ve Tanrı’ya ait olduğu gerçeğinin bir ifadesi olarak görülüyorlar’. Eski Ahit’te dövmelere izin verilmediği doğru olsa da, dövmelerin gerçeği bugün hiçbir şekilde inancınızdan yoksun olduğunuzu söyleyerek değildir. Tanrı bizi olduğumuz gibi seviyor. Sanırım mutluluğumuzu istiyor ve mutluluğum dövme şeklinde gelirse, bunun O’nu gerçekten rahatsız edeceğini sanmıyorum demektir (aletetia.org, 2017)

Aslında Hristiyanlıkta kesin, net bir şey söylemek bu konuda oldukça zor. İncil’de açıkça yasaklansa da çoğu Hristiyanlar artık Eski yasalara bağlı olmadıkları için günah olmadığını düşünüyor.

1.6.3 Dövmenin Yahudilikteki Yeri

Yahudi dünyasının uzun süredir dövmelere karşı bir hoşnutsuzluğu bulunmaktadır. Yahudi Soykırımı sırasında toplama kampı mahkûmlarına dövme yapılmış ve dövmesi olan kişiler öldükten sonra Yahudilerin mezarlığına gömülmeyeceği efsanesi bulunmaktadır. Dövme, son yıllarda gittikçe yaygınlaşırken , bazı Yahudiler Naziler tarafından dövülmüş olan atalarını onurlandırmanın bir yolu olarak benimsemişlerdir . Bazı liberal Yahudiler konuya yeni bir bakış açısı getirmiş olsa da, Yahudi düşüncesine göre dövmeler, hoş olmayan bir sembol olarak algılanmaya devam etmektedir(myjewishlearning, 2018).

Yahudiler, insan vücudunun Tanrı’nın yaratması olduğuna, dolayısıyla yarattığı vücuda insanların dövme yaptırmasının uygun olmadığını düşünmektedir. Dövmeler genellikle bir anlık heves ile yaptırılmaktadır, ancak vücutta uzun süre varlığını göstermektedir. Telefon numarası gibi kişisel bilgilerin insan vücuduna dövme yaptırılması, kalıcı bir araç olmadığı için vücuda yaptırılmak istenen dövme modeli arasında yer almamaktadır. Aynı şey, herhangi bir dövme için de geçerlidir. Kişinin derisinde silinmez şekilde kazınmış bir cümle, kelime veya imgeye sahip olmanın kısa ömürlü bir heyecanı varmaktadır. Ancak bu işaretlere karşı tutum değiştiğinde, dövme hala vücutta kalmaktadır. İnsanlar dinamik varlıklardır, daima değişir ve büyürler. Son araştırmalara göre, insanların büyük bir yüzdesi bir süre sonra dövmelerinden pişman olmaktadır. Antik çağlarda, putlara tapanların Tanrı’lığa olan bağlılıklarının bir işareti olarak kendilerini dövmeleri gelenekseldi. Maimonides bunu Tevrat’ın dövmeleri yasaklamasının olası sebeplerinden biri olarak sunmaktadır (www.aish.com, 2018).

1.7 Dünyada Dövmeye Sanatına ve Sanatçısına Bakışlar

Günümüzde insanlar dövme yaptırmaya eylemini bir çeşit modernleşmenin bir parçası olarak görmektedirler. Hatta sadece bu sebeple bile dövme yaptıran bireylerin varlığı söz konusu. Modern olarak nitelendirdiği bir başka ülkeden veya bir toplumdaki, esinlenerek modernleşme adı altında dövme yaptıran insanların da var olduğu bilinmektedir. Modernleşme kavramı ise; modern kabul edilmiş olan topluluklardaki sosyal ve kültürel değişim sürecine denilmektedir. Yani ileri görüşlü olarak benimsenen toplumların, görüş ve değerlerini benimsemesine denir. Aslında bir çeşit başka ülkeye özentisi ve taklit sonucunda meydana gelmektedir.

Dövme, hem yaptıran kişiye vücudu üzerinde kendisinin bir kontrolü olduğunu hatırlatıyor, hem de dövme sanatçısına sanatını canlı olarak yaşatma olanağı sağlıyor. Türkiye’de dövme sektörü; 1990’larda doğmuş, 2000’li yılların ortasından itibaren dövmenin sanat olduğu algısı oluşmaya başlamış ve 2010 yılından itibaren bu algı daha da yerleşmiş, dövme sektörü böylece büyüyüp sağlamlaşmıştır. Dövme sektörünün gelişmesinde; dövme aletlerine erişimin kolaylaşması, hijyenin artması, bazı sosyal medya kanalları, dövmesi olan yabancı ünlülere özenme, biletlerin ucuzlamasıyla yurtdışına sık seyahat etme gibi sebepler etkili olmuştur. Türkiye’nin genç nüfuslu bir ülke olması dövme yaptıran kişi sayısındaki artışın sebeplerinden birisi sayılmaktadır. Bunun yanında, sık sık yurtdışında dövme fuarlarına ve stüdyolarına da davet edilen sayısı her geçen yıl artan başarılı dövme sanatçıları Türkiye’de dövmenin bir sanat türü olarak iyi bir yerlere gelmesi için uğraşan önemli aktörlerdir. Dövmenin Türkiye’de bir sanat formu olarak yaygınlaşması siyasi olarak pek desteklenmese de toplum dövmeye olan bakışını olumlu yöne çevirmiştir. (www.bantmag.com, 2013).

Bütün bunlar, bedenin, toplumsal etkileşim içindeki önemini ve gündelik yaşam içerisindeki gerçekliklerin üretilmesindeki ağırlıklı rolünü göstermektedir. Bireyin topluluk içinde ‘ben buradayım’ demesi, ya da kendisine bu aracılıkla benlik veya kimlik oluşturma isteği içinde olan insanoğlu için en temel ihtiyacdır. Giyilen elbiseler, saç modelleri, dövme ve piercing gibi beden modifikasyonları, makyaj, gidilen mekânlar, sahip olunan otomobil, dinlenen müzik, izlenen filmler ve daha birçok tüketim pratiği, bireylerin kendilerini kültürel olarak konumlandırmalarına ve ifade etmelerine aracılık etmektedir. Dolayısıyla, tüketilen ürünlerin, hem bireyler için hem de belirli bir kültürel yapılanma içinde karşılık bulduğu sembolik anlamları söz konusudur. Anlamların sembolik olarak inşa ediliyor olması aynı zamanda onun değişkenliğine ve/veya sabit olmayışına işaret etmektedir. Örneğin, bedenine dövme yaptırmış olan bir kişinin, ilk olarak tamamen estetik kaygılarla, bedenini süslemek ve belirli bir modayı takip etmek için yaptırmış olduğu düşünülebilir; ancak, söz konusu kişinin dövmeyi tüketirken ürettiği sembolik anlam, başka bir yöne işaret ediyor olabilir. Dolayısıyla; tüketim üzerinden üretilen anlam, bireysel deneyimlerden ayrı biçimde düşünülemez ve bu bireysel deneyimlerin araştırılması, sosyal dünyalara açılan kapıların aralanması anlamına gelmektedir. Bu noktadan hareketle söz konusu çalışma, bir beden modifikasyonu olarak dövmenin bireyler tarafından nasıl tüketildiği ve dövmeli bir beden üzerinden, toplumsal alanda üretilen

anlamlar ve ortaya çıkan çok çeşitli etkileşim biçimleri üzerine odaklanmaktadır (Tuna, 2013:197).

Yaman, Apaçi Gençlik adlı kitabında; ‘Profesyonel Dövmeci’ Mehmet Bey, gençlerin dövme yaptırmaya alışkanlıkları ve Apaçi gençler ile dövme arasındaki ilişkiler hakkında detaylı bilgiler vermiştir. Öncelikli olarak dövme yaptırmaya yaşının 14’lü yaşlarından başlayarak, daha ziyade 15-20 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu anlamda ufak yaşlarda başlayan dövme yaptırmaya alışkanlığı, ileriki yaşlarda daha da artmakta ve daha fazla sayıda dövme yaptırmaya eğilimi ile paralel bir şekilde gelişmektedir. Erkekler genelde dışarıdan kolayca görünen yerlerine, dikkat çekiciliği ve gösterişi sağlayabilme adına dövme yaptırırken; kızlar ise dışarıdan görünmeyen özellikle sırt, omuzlar ve bel bölgesine yahut göbük hizasına dövme yaptırmayı tercih etmektedirler. Bu durum özellikle, ‘‘Esenler-Bağcılar bölgesi insanların muhafazakâr ve dindar aile yapılarına sahip olmasına’’ bağlamaktadır. Erkeklerin yaptırdıkları dövmeler için çoğunlukla aileleri ile kavga ettiklerini fakat genelde babayla girilen münakaşa-kavga ile meselenin hallolabildiğini, kızların ise ailelerinin buna asla müsaade etmeyeceğini bildiklerinden dolayı, ailelerinin göremeyeceği vücut bölgelerine (burada dövmeci özellikle, babalar kızlarının muhafazakâr aile ortamı içerisinde bellerini, omuzlarını, göbüklerini göremedikleri için kızların bu durumu fırsata çevirdiğini söylemiştir.) yaptırmayı tercih etmektedirler. Dövmeci, genelde kızların bu dövmelerini havuza-denize girdiklerinde ve özellikle de erkek arkadaşlarına göstermek amacıyla yaptırdıklarına değinmektedir. Mehmet Bey’e göre gençler vücutlarına daha ziyade özentî dolayısıyla dövme yaptırmaktadırlar (2013:48).

Ayrıca bir arkadaşında ya da tanımadığı birisinde görmüş olduğu dövme modelini yaptırmak gençler arasında çok yaygın bir davranış olarak gözükmektedir. Dolayısıyla Mehmet Bey gençlerin yaptırmış olduğu dövmelerin herhangi bir felsefeye dayanmadığını, hoşlarına giden yahut birisinde görüp beğendikleri dövmenin aynısından kendilerine de yapılması yönünde özentî duymalarının yeter sebep olduğunu söylemektedir. Bu anlamda yurt dışında dövme sanatı ve dövme yaptırmaya kültürünün, insanların bilinçli tercihlerine dayandığını hatırlatan Mehmet Bey; örneğin bir örümcek dövmesini Rusya’da koluna yaptıran birisi kendisinin daha önce bir cinayet işlediğini anlatmak için bunu yaptığını, aynı dövmeyi Amerika’da uyuşturucu bağımlısı olanların tercih ettiğini fakat Türkiye’de gençler arasında bu dövmenin eğer estetik ve ‘havalı’ bir duruşu varsa, bu sebeple tercih edildiğini anlatmaktadır. Dövmeye yaptıranların genelde tek bir dövmeyle yetinmediklerini söyleyen Mehmet Bey, apaçi gençlerin gerek yaptırdıkları dövmenin imajından sıkılmaları nedeniyle, gerekse vücutlarının başka bölgelerinde dövme yaptırmaya isteğinden dolayı zaman içerisinde birkaç dövme daha yaptırdıklarını söylemektedir. Dövmeci bu durumu ‘‘dövme yaptırmak uyuşturucu kullanmak gibidir, bir kere bulaşırsanız asla bırakamazsınız’’ sözleriyle özetlemektedir. Dövmeci, kendisine gelen bazı müşterilerinin, daha önce vücudunun belirgin ve görünen bölgelerinde –özellikle kol ve boyunlarda- faça izi olanlardan oluştuğunu söyleyerek; bu insanların genellikle gençlik döneminden çıkmaya, meslek sahibi olmaya, evlenmeye niyetlenme, sosyal ortamlara katılma gibi sosyal ilişkiler nedeniyle façalarını gizleme-saklama yolu olarak faça üzerine dövme

yaptırdıklarını belirtmektedir. Dövmeci bu durumun, sosyal ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı yeni ve resmi ortamlarda gençlerin façaları yüzünden dışlanmalarının önüne bir nebze de olsa geçilebilmesi, dövmenin toplum nezdinde hoş karşılığı olmasa bile façaya tercihen çok daha olumlu bir görüntüyü mümkün kılabilmesi ile yakından alakalı olduğunu söylemektedir. Nitekim saha çalışması boyunca görüşlerine sıkça yer verilen Malik, bir görüşme esnasında kollarındaki façaları göstererek bu durumda nasıl kız istemeye gideceğini, yaptığından çok pişman olduğunu dile getirerek ‘keşke bir imkân olsa da yüklü bir para vererek bu izlerden kurtulmanın bir yolunu bulabilsem!’ diye hayıflanmıştır (Yaman, 2013:49).

Dövme bilimi uzmanı Sebastien Galliot, dünya genelinde uluslararası bir lisan olarak kabul edilen dövme kültürü meraklıları bu sergide buluşacağını belirtti: “Günümüzde insanlar birbirlerinden ayrılmak, farklı olabilmek adına dövme yaptırıyor. Modern toplum yaşamları tek düze hale getirdiğinden, aynı tarz kıyafetler giyilip, aynı müzikler dinlendiğinden farklılaşmak adına gençler dövme yaptırıyor. Fransız dövme sanatçısı Tin-Tin ise kendilerine neden sanatçı denmesini istediğini anlattı: ‘Her dövmecinin birer sanatçı olarak tanımlanması çok önemli. Bizimle ressamların, illüstratörlerin tek farkı bizim tuval yerine yaşayan bir bedene renk vermemiz (<https://tr.euronews.com>, 2014).

Buradan da anlaşılacağı gibi aslında Tin Tin tüm dövme sanatçılarının sesi olacak bir yorum yapmıştır. Ressamlar veyahut illüstratörler tuval üzerinde çalışma yaparlarken hata payının olabileceğini bilerek hareket ederler. Bu nedenden dolayı da daha rahat ve daha sakin davranırlar. Fakat dövme yapan kişilerin hata paylarının olmaması, direkt canlı bir insan üzerinden işlem yapması onları daha dikkatli, temkinli olmaya iter. Bu ise çoğu kişi tarafından kabul edilmese de bir sanattır aslında. Ve bu nedenle de dövmeyi hakkıyla yapan kişilere dövmeci değil dövme sanatçısı denilmelidir.

1.7.1 Amerika Birleşik Devletleri

Şekil 8: Dövme Dostu Ülkeler

Kaynak: Design, (2015)

Dövme yaptırmak, Amerika’da özellikle gençler arasında son derece yaygın olarak görülmektedir. Dövme yaptıran kişiler artık eskisi gibi “ası” olarak da algılanmamaktadır. Son yıllarda Amerika’da dövme yaptıran kişi sayısı artış gösterdiği için bundan pişman olup sildirmek bir moda haline gelmeye başlamıştır. Bugün üç çocuk babası olan David, dövmesi olan birçok Amerikalı gibi David de dövmesinden artık sıkılmış. Şimdi dövmesinden kurtulmak için Washington’da lazerle dövme silen bu kliniğe gitmektedir. Lazer merkezinin sahibi Ken Saler, tipik müşterilerinin, lise ya da üniversitede yaptırdığı dövmenin şimdi kariyerini engellediğini düşünen kadınlar olduğunu söylemektedir. Saler, “Kimi müşterilerim çok duygulanıyor, ‘Bugün hayatımın en mutlu günü, 20 yıldır bu dövmeyi görüyorum, çıkmasını o kadar çok istiyorum ki anlatamam’ diyorlar,” demektedir. Pew Araştırma Merkezi’ne göre 18 ila 40 yaş arasındaki Amerikalıların üçte birinden fazlasının en az bir dövmesi var. Yaşı ilerledikçe bedenlerindeki dövmeleri sildirmek için bu tür kliniklere başvuranların sayısı da artıyor. Lazerle dövme silme konusunda uzmanlaşan klinikler işlerinin her yıl ikiye katlandığını söylüyor. Washington’da avukatlık yapan Jennifer Bezdicek, ayak bileğindeki kalp ve gül dövmesini sildirmek istemektedir. Bezdicek, “Bu dövmemi 18 yaşındayken yaptırmıştım. Verdiğim en akıllıca karar değildi. Müvekkillerimle görüşürken kendimi hiç rahat hissetmiyordum. Tamamen sildirip bu konuya kafamı takmamaya karar verdim,” diyor. Yeni lazer teknolojisi sayesinde dövme sildirmek artık hem daha ucuz, hem de daha az acı verici. Lazer, dövme mürekkebi parçacıklarını ayrıştırıp normal bedensel fonksiyonlarla emilip dışarı atılmasını sağlıyor. Dövmenin silinmesi için birkaç seans gerekiyor. David

gibi dövme yaptırdığına pişman olan Amerikalıların sayısı arttıkça geçmişin izlerini silen bu gibi klinikler de hızla yayılmaya devam edecek gibi görünmektedir(Çerikan & Alanko, 2016:28-29).

1.7.2 Birleşik Krallık

İngiltere, dünyadaki en çok dövme yaptırılan ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Bu da İngiltere'nin dövme dostu bir ülke olduğunu göstermektedir ve ülkede her 3 kişiden birinin dövmesi olduğu bilinmektedir. Bazılarının çok sayıda dövmesi, bazılarının yalnızca bir tane vardır. Ülkedeki bu popülerliliğin, 2025 yılında daha da artacağı tahmin ediliyor. Her yıl ülkede 20 milyondan fazla tasarımın ortaya çıkmasıyla, bunun dünyadaki en dövme dostu konumuna gelen ülke olacağı tahmin edilmektedir.

İngiltere'de dövme yapmaya yönelik tutum son 50 yılda önemli ölçüde değişti. 50'li yıllarda doğmuş insanların yüzde yedisinin dövmesi olması muhtemeldir, ancak 80'li ve 90'lı yıllarda doğmuş insanların yüzde 42'sinde bir tane vardır. (greatbritishmag.co.uk,2017)

1.7.3 Yeni Zelanda

Yeni Zelanda, yerli Maori ve Polinezya halkını içeren yüzlerce farklı etnik kökene ev sahipliği yapmaktadır. Bu kültürler, dövmeleri sadece kabul edilmekle kalmayıp, aynı zamanda bir gelenek haline getirmişlerdir. İstatistiki olarak bakılacak olursa, Yeni Zelanda'da yaklaşık 5 kişiden 1'inde dövme var olduğu bilinmektedir ve kadınlar erkeklere göre daha fazla dövme yaptırmaktadır. Yeni Zelanda'da dövmesi olan kadınlar dövmeli nüfusun % 22'sini oluştururken, erkeklerin% 17'si geri kalanını oluşturmaktadır.

BÖLÜM: 2

İSTANBUL'DA ÇALIŞAN DÖVME SANATÇILARININ ÇALIŞMA HAYATINDAKİ SORUNLARI

2.1 Araştırmanın Konusu

Sosyal yaşantımızda son zamanlarda çok sık karşılaştığımız ülkemizde neredeyse her beş kişiden birinde mevcut olan dövme, sadece şekilsel olarak dikkat çekici geliyor. Fakat dövme yapımının arka yüzünde nasıl işler çıkarıldığı, o motifin nasıl vücuda geçirildiği, işlem esnasında sarf edilen emek, kullanılan malzemeler çoğu kez gözardı edilmekte olup, insanlar yalnızca motifin nasıl görüldüğü hakkında yorum yapmaktadır. Dövme yaptıran kişi de aslında tüm yaşamı boyunca vücudunun bir parçası olacak olan dövmeyi yaptırmaya karar verme aşamasında çok araştırmadan, hatta yaptırmak istediği modeli kararlaştırmadan stüdyoya girmektedir. Bu şartlarda yapılan dövmeden alınacak haz da bununla doğru orantılı olarak gelişmektedir. Dövme yaptıran kişiye göre dövme bir sanat olarak görülmesine rağmen dövme yapan kişiye ‘dövmeci’ denilmektedir. Esasen hem görsel hem de anatomik bilgi gerektiren dövme sanatçılığı, günümüzde hala da tam kabul görmemektedir. Çok eski zamanlardan günümüzde kalmayı başaran dövme sanatı, değişerek; zamanında küllerle vücuda iğnelerle, ince odunlarla yapılırken, şimdi profesyonel cihaz ve makineler ile özel boya ve iğneleriyle yapılarak gelişimini sürdürmektedir.

2.2 Araştırmanın Sınırlılığı

Yaptığım saha çalışmasının konusu ise İstanbul’un çeşitli semtlerinde dövme sanatçılığı mesleğini uzun süredir icra eden insanların, iş hayatında ne gibi problemler yaşadığı, yaşadıkları sorunun çözüme kavuşturulması için nasıl bir yol izlendiği hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamda ise araştırma yapılacak il İstanbul ile sınırlı kalmıştır.

Tablo 2: Dövmeye Sanatçılarının Ait Genel Bilgiler

	YAŞ	CİNSİYET	EĞİTİM	SERTİFİKA
KATILIMCI 1	46	ERKEK	YÜKSEK LİSANS	VAR
KATILIMCI 2	41	ERKEK	DOKTORA	YOK
KATILIMCI 3	36	KADIN	LİSE	VAR
KATILIMCI 4	29	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 5	26	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 6	28	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 7	35	KADIN	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 8	37	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 9	37	KADIN	LİSE	VAR
KATILIMCI 10	32	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 11	28	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 12	35	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 13	30	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 14	41	KADIN	LİSE	VAR
KATILIMCI 15	38	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 16	38	KADIN	LİSE	VAR
KATILIMCI 17	29	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 18	35	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 19	27	ERKEK	LİSE	VAR
KATILIMCI 20	40	ERKEK	ÜNİVERSİTE	YOK
KATILIMCI 21	36	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 22	35	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 23	40	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 24	28	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR
KATILIMCI 25	30	ERKEK	ÜNİVERSİTE	VAR

Çalışmada mülakat yapılmış olan 25 dövme sanatçısından 7'si 30 yaşın altındadır. 30 ile 40 yaş arasındaki dövme sanatçısı sayısı ise; 13 olup, yoğunluk bu yaş grubundadır. Kalan 5 sanatçısı ise 40 yaş ve üzerindedir.

Cinsiyet açısından incelendiğinde ise sadece 5 kadın sanatçı bulunmaktadır. Bu da mesleğin kadınlar tarafından çok tercih edilmediğini göstermektedir.

Eğitim konusunda ise 1 dövme sanatçısı doktora, 1 dövme sanatçısı yüksek lisans mezunudur. 9 sanatçı üniversite mezunu olup, 14 dövme sanatçısı lise mezunudur. Buradan da lise sonrasında iş bulamama ya da başka sebeplerden kaynaklı olarak dövme sanatçılığı mesleğine başladığı sonucu çıkmaktadır. Fakat görüşmelerde yükseköğretim mezunu dövme sanatçıların aldıkları eğitimle doğru orantılı olarak işlerini daha profesyonel yaptıkları gözlemlenmiştir.

Sertifika sahibi olma durumuna bakıldığında ise genel olarak eğitim seviyesi üniversite ve sonrası olan dövme sanatçıları sertifikaya sahiptir. Sertifika sahibi olmasının

eğitim ile doğru orantılı olduğu gözlemlenmiştir. Bunun dışında yaş ile karşılaştırdığımızda ise 30 yaş ve altındaki sanatçıların hepsinde sertifika bulunduğu gözlemlenmiştir.

2.3 Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Günümüzde dövme sanatçılığı mesleğinin benimsenmemesi, denetimlerinin iyi yapılmaması gibi eksiklikler mesleğe olan saygının ve kalitenin azalmasına neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı ise en azından İstanbul'un çeşitli ilçelerinde yapılan röportajlarla dövme sanatçılarının çalışma hayatlarında karşılaştıkları genel sorunlarını tespit etmek ve tespit edilen bulgular ile yaşanan sorunları ortadan kaldıracak fikirler edinmektir.

Çalışmanın ilk bölümünde dövme kavramı tüm hatlarıyla ele alınmış olup, dövmenin kökeni ve geçmişten günümüze dövmenin gelişimi bilgilerinene yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ele alınan konular ise; dövmenin teknik olarak nasıl yapıldığı, yapıldıktan sonraki dövme yaptıran kişinin nasıl bakımını yapacağı, dövme yaptıran kişinin dövmesini sildirmek istemesi durumunda nasıl yollar izleyeceği, dövme yapılırken genelde hangi malzemelerin gerektiği, dünyada çeşitli ülkelerin verileri ile istatistiki verilere ve tüm toplumlar tarafından belki de en çok merak edilen konu olan dinlerde dövmenin nasıl yer bulduğu konusu tüm boyutlarıyla ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise tanınmış ünlü dövme sanatçıları başlığına yer verilmiş, toplumun dövmeye ve dövme sanatına nasıl baktığı anlatılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda İstanbul ilindeki dövme sanatçılarının mesleğini icra ederken nasıl sorunlar ile karşılaştıkları konusunu ele alan son bölümde çeşitli ilçelerden dövme sanatçıları ile röportajlar yapılmış olup, birinci ağızdan sorunlar tespit edilmiştir. Dövme sanatçılığı mesleğinin, yakın zamandan itibaren meslek olarak görülmeye başlandığı bu günlerde sorunlarını dile getirecek bir birimin varlığından haberdar olup olmaması, müşterilerin bilinçli olma durumlarının sanatçıları nasıl etkilediği gibi birçok konuya değinilmeye çalışılmıştır. Dövme sanatçılarına 25 adet ortak sorular sorulmuştur. Ve bu sorulara göre çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibi olmuştur:

H1: *Dövme sanatçıları, toplumsal baskıdan dolayı dışlandıklarını düşünmektedir.*

H2: *Mesleki hastalıklardan dolayı hijyene önem vermektedirler.*

H3: *Dövme sanatçıları, dövme yaptırmaya dinin herhangi bir engel teşkil etmediğini düşünmektedir.*

2.4 Örneklem Seçimi ve Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın evrenini İstanbul ilindeki dövme yapma belgesine sahip olan tüm dövme stüdyolarında çalışan dövme sanatçıları oluşturmaktadır. Çalışmada; İstanbul'un seçilme nedeni ise; Türkiye'nin nüfusu açısından en büyük ili olmasıdır. Dolayısıyla yüzdesel olarak ülke oranına en yakın tahmini sonuç getireceğinin düşünülmesidir. Ayrıca çalışmada 25 dövme sanatçısı ile görüşülmüş olup, İstanbul'daki tahmin edilen yaklaşık 1.500 dövme sanatçısı olduğu söylenmektedir.

Çalışmada yer alan dövme sanatçılarının mesleğini sürdürdüğü ilçelerde mülakat yapılarak sonuçlar elde edilmiştir. 25 dövme sanatçısı ile görüşülmüş, kendilerine 25'er soru yöneltilmiştir. Sorulan soruların bir kısmı bazı sanatçılar tarafından cevaplandırılmamıştır.

2.5 Dövmeciler ile Yapılan Mülakatlar

Katılımcı 1

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Türkiye'nin ilk dövmecisiyim. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi'nde heykel bölümünü bitirdikten sonra dil eğitimi için İngiltere'ye gittim, oradaki dövmecilerle tanıştıktan sonra ülkemizde henüz hiç örneği olmayan dövmeciler kurmaya karar verdim ve insanların vücutlarına resim çizme fikri çok hoşuma gittiği için bu mesleğe de o şekilde başladım.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Evet, var.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratır?

Bu meslek tamamen usta-çırak ilişkisine dayanıyor. Bunun başka bir yöntemi ne yazık ki yok. Bu mesleği öğrenmenin herhangi bir okulu yok. Ama bir kısım dövmeci de güzel sanatlarda resim, heykel gibi bölümleri okuyor ama günümüz dövmecilerinin çoğu bu bölümü okumuş değil, usta-çırak ilişkisiyle öğreniyor.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Bir meslek odamız var. İstanbul Güzellik Uzmanları, Güzellik Salonu İşletmecileri, Kalıcı Makyajcılar ve Dövmeciler Esnaf Sanatkarlar Odası adı altında. Onun dışında başka herhangi bir kurum ya da sendikaya bağlı değiliz.

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek/geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Bu kadar çok dövmecinin açılmasını engellemek olurdu. Çünkü denetim mekanizması çok zayıf maalesef Türkiye'de. Tamamen bizim vicdanımıza kalmış durumda bu kullandığımız aletlerin sterilize olması, kullanıma uygun olması. Bu kadar çok stüdyo açılmasını istemezdik. Açılmış olanların da denetlenmesini isterdik.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Ancak internetten videolar izleyerek veya dünya bazında ünlü dövmecilerin çizim kitaplarını takip ederek.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Burası o anlamda çok titiz bir yer. Potalar kullanılır bizim işimizde. Boyalar daha büyük şişelerdedir. Küçük küçük potalara konulur. Bu potalar dezenfekte edilir. Birtakım ürünleri temizlik, sterilizasyon ve dezenfeksiyon şeklinde 3 basamaktan geçiriyoruz. Cilde birebir

giren iğne dediğimiz şeyler zaten tek kullanımlık. Onun dışında o iğnenin içinde hareket ettiği metal nesne de bu 3 aşamadan geçiyor. Sağlık Bakanlığı ile bir çalışma yaptık. 4-5 kişi (Türkiye'nin ilk dövme sanatçıları) biz olması gerekenleri maddeler, kurallar halinde onlara sunduk aslında fakat bir türlü Sağlık Bakanlığı gideli 4-5 sene olmasına rağmen yaptıklarımızı derleyip toparlayıp bir kural haline getiremedi.

- 8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?**

Bizde çok büyük değil hatta hiç müşteri şikâyeti olmuyor. Fakat bize şikayetle gelen insanlar genelde biraz daha ucuz maliyetlerle dövme yaptırmak için çok acemilere gidiyorlar. Bir hastalık kapıp kapmadıklarını da bilmiyorlar açıkçası. Sadece dövmeden memnun değiller. Biz de elimizden geldiği kadarıyla dövmeyi düzeltmeye çalışıyoruz.

- 9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?**

Mutlaka el işçiliği olduğu için ufak tefek de olsa hata olasılığı her zaman vardır. Ama sizin o hatayı görebilmeniz için gerçekten resim eğitimi almış olmanız lazım. Her yapılan dövmede ufak da olsa hata var. Çünkü bu, siz kâğıda yazı yazmaya çalışırken benim kâğıdı minik minik oynatıp hareket ettirmem gibi. Sonuçta deri de hareket eden, insan da nefes alan bir canlı. Ve siz hareket eden bir şeye resim yapmaya çalışıyorsunuz. Olabildiğince minimuma indirmeye çalışıyoruz.

- 10. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?**

Çok büyük bir sorunla karşılaşmıyoruz. 1992'den beri açık stüdyomuz. Artık insanlar iyi-kötü dövme işini öğrendiler müşteri olarak. En büyük problem insanların ne yaptırmak istediğini bilmiyor oluşları. Bir de Türkiye'nin nispeten sosyokültürel sıkıntılarından dolayı. Birisi bir şey der mi? Görünen bir yerimde olmasa iyi olur. Yoksa iş bulamam kaygıları.

- 11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?**

Bizim stüdyomuza genellikle 40 sonrası yaş grubundaki insanlar geliyor.

- 12. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?**

Önceden insanlar sadece kendileri için anlamlı şeyler yaptırmayı tercih ediyordu. Son 5 6 yıldır bu değişti. Nasıl bir küpe, kolye gibi aksesuarları takıyoruz, dövmeyi de bir aksesuar olarak görmeye başladılar. Tabii ki anlamla birlikte pekişince insanlar o dövmelerini daha çok seviyorlar ama sadece süs için yapılan dövmeler de hoşumuza gidiyor.

- 13. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Dövme yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?**

Kimin iyi, kimin kötü olduğuna yaptıran müşteri karar veriyor. Ama çok fazla var. Daha doğrusu buna sanat bile demiyorum. Çünkü sanatın belirli kıstasları var. Ölüp gidiyor insanlar kalıcı olma ihtimali yok. Ama tabii ki yaptığımız iş bir sanat. Onların üzerinde taşıdıkları dövme birer sanat eseri. Çok fazla dövme sanatçısı var. Eğitimi alsın, almasın. Resim bilen bilmeyen. Bir makineyle işe başlayan çok fazla insan var.

14. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Bu kadar genç bu kadar çok bu mesleği tercih ediyorsa tabii ki eğitimi verilmeli kesinlikle.

15. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Aslında ikisi de önemli ama daha çok el becerisi olmalı. Ama dünyanın en güzel dövmesini vücutta en yanlış yere yaptığımızda çıkacak sonuç bir fiyasko olabilir. Onun da bilincindeyiz.

16. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Normal şartlar altında gül dikenini çizmiş gibi bir yara oluşturuyor ciltte. En önemli şey bunu temiz tutmak. Bunu vücut kendi başına yapabiliyor siz dışarıdan pis şeylerle temas etmediğiniz sürece. Vücut otomatik olarak kendini koruyor. Yine de yazın terlediğimizde o çizik olan kısımlar yanıyor. Daha serin havalar bu işin tam mevsimi. Yaz mevsiminin bir sıkıntısı da 10 gün güneş görmemesi gerek diyoruz. Herhangi bir mevsim yapılabilir, müşterinin planı, programı dâhilinde.

17. Özentiyle dövme yaptıranlar var mı?

Mutlaka az da olsa geliyor.

18. Özentiyle dövme yaptırmaya gelen müşterileri yönlendiriyor musunuz?

Ben bir dövme istiyorum ama ne olduğunu bilmiyorum diye gelen var. Bu şunun gibi; ‘herkes saçlarını sarı röfle yaptırırken ben esmer bir insan olmama rağmen ben de sarı röfle istiyorum’ gibi komik bir şey. İlk önce sizi mutlu edecek bir şey ile gelmeli, duygu vermeli ki onu üzerinizde taşıyın. Yoksa onun dışında niçin bir dövmeniz olsun. Moda diye mi?

19. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Bizde silme işlemi olmuyor. Mutlaka mutlak surette dokoztor kontrolünde olması gereken bir işlem. Bir lazer işlemi. Ama beğenmediğiniz bir dövmeniz var ise onu düzelterek ya da üzerini kapatarak işlemler yapılıyor.

20. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

İki kere farklı zamanlarda ilçe müftülüğünden fetva istedim. Dövme yasak mıdır diye. Müftüler farklıydı ve 2 farklı cevap geldi. Bir tanesinde diyordu ki Nasr suresinde geçen bilerek ve isteyerek kendi vücuduna zarar vermemek gerekiyor ve dövme yaptırmak günah olabilir. Ama kitapta direkt dövme diye geçmiyor. Diğerleri açıkça belirtilmiş. İkinci istediğimde ise 'kitapta bununla ilgili konu yoktur. Fakat peygamberimizin hadislerinden bir tanesinde dövme yaptırmayın.' Şeklinde cevap geldi. Bence din biraz insanın içinde ve aklıyla bağlantılı olduğu için dövmeli ama çok iyi, dövmesiz ama çok kötülük yapan birçok insan olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı 2

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Bu mesleği yapmaya karar vermedim aslında. Biraz mecburiyetten girdim ben. Bir anda gelişti. Ben daha önceden makine yapıyordum. Dövme makinesi yapıp satıyordum. Çalışmamı kontrol etmek için de dövme yapıyordum haliyle. Bu şekilde dövmeye de sempati oluştu. Sonra bu işten etkilenen, dövme makinelerini yapan arkadaşlarım dövmeci oldular ve yıllarca benim neden dövmeci olmadığımı sordular. Bu söylediğim yıllarda dövmecilik mesleğini işi gücü olmayan insanlar yapıyordu. 20 yıl kadar öncesi. Bu dövmeci tabiri sonradan sanatçıya döndü. Önce dövmeciydi, şu anda dövme sanatçısı olarak nitelendiriliyor ama günümüzde yine de birçok insan dövmeci diyor. 2011 yılında çok eski bir arkadaşımın stüdyosu vardı. İşlerine yetişemiyordu, zayıf kalıyordu. Ben güzel Sanatlar mezunuyum. Lise ve üniversite eğitimini Güzel Sanatlar Eğitimi üzerine aldım. Biraz da çizim yapabiliyor olmam, el becerim ve belli başlı şeylerde vizyon sahibi olmam, resim konusunda belli konuları biliyor olmam beni diğerlerinden daha avantajlı kılıyor. Haliyle hem destek olmak için, hem de bildiğim şeylerden daha fazla yararlanmak adına ortaklık teklif ederek bu işe beni soktu. Sonra kendisi geri çekildi, ben kaldım.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Elbette var.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Kesinlikle olmalı. Türkiye’de bu işin 6 aylık ya da 1 yıllık eğitimi profesyonel anlamda yok. O yüzden çırakların; profesyonel insanların yani en az 6 7 yıldır bu mesleği yapan, bu sektörde gerekli belge ve eğitimleri tamamlamış, kendisini geliştirmiş, hâlihazırda güzel sanatlar mezunu olmuş birisi altında birkaç yıl çıraklık yapması gerektiğine inanıyorum ben. İşin felsefesi gereği.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Tabii ki de federasyonu var. Kuaförler ve güzellik merkezleri adı altında geçiyor.

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Bununla alakalı hem sağlık bakanlığı hem de milli eğitim bakanlığı ile 2012 yılında gerekli görüşmeleri yapıp bu işin belli başlı standartlarının oluşmasını sağlayabildik. Ama bu mesleğin resmi olarak kabul edilme yılı 2007'de resmi gazetede yayınlanmasıyla başlıyor. Ondan sonra bu federasyon kuruluyor. Sağlık Bakanlığı ile görüşülüp sınavlar düzenleniyor bölgesel olarak.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Genelde sosyal medya bu konuda son zamanlarda daha popüler ve küresel olarak dünyayı parmaklarımızın ucunda tuttuğu için oradan takip etmek en mantıklı şey.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Sterilizasyon ve hijyen dövmenin en büyük olmazsa olmazı, esnetilemeyen iki başlıktır. Hijyen tamamen kişiseldir yani insanın kendine bakışında başlıyor. Bu işin bilincinde olan bir dövme sanatçı sürekli temiz olmak zorundadır. Bu işin risklerini de bilir. Vicdan sahibiyse de bu kurallara uymanız gerekir. Sterilizasyon denildiğinde de; örneğin bizim stüdyomuzdaki otoklav belli başlı hastanelerde olan otoklavdır. Onlarla eşdeğerdir. Bu cihaza sahip İstanbul'dan 3 tane stüdyo vardır. Bu iş bizim için vazgeçilmez, net bir kuraldır. Aslında Sağlık Bakanlığı'nın koyduğu birtakım kurallar var. Bu da o standartlardan birisi. Her gün günlük temizlik yapılıyor ve yaklaşık 1,5 saat stüdyo temizliği sürüyor. Dövmede son 5 yılda kullan-at malzemeler kullanıldığı için sterilizasyon önemlidir.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Benim genel anlamda müşteri şikâyetim olmaz.

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Yaptığımız işte çok hızlı değil, en temelden son parçasına kadar her şeyi net olarak kafanızda düşünüp, tasarlayıp başlamanız gereken bir iş. Ama tabii ki ben de her şeyden önce insanım, hata yapıyorum, lazer yazıcı değiliz. Tam uygulama esnasına müşterinin çalan telefonu, hapşırıp öksürmesi gibi refleksi durumlarda fizyolojik olarak küçük hatalar oluyor. Ustalık ise bu hataları kimseye belli etmeden kapatabilmekte yatıyor. Ben de kapatabiliyorum.

10. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Eskiden daha olgun, bilinçli insanlar tercih ederken şimdi dövme yaptıрма yaşı 20-30 arasında düştü. Bundan 10-15 yıl öncesine kadar 30-35 ti. Şu an 18 yaşında insanlar da geliyor. Fakat 18 yaşın altına yapılmıyor.

11. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Başından sonuna kadar beni zorlayacak dövme modeli varsa bunu kendim rahat yapabileceğim sisteme çevirip müşteriyi ona göre ikna ediyorum. Müşteri de ben de daha iyi hissedeceksek direkt dürüstçe müşteriye söylerim. Ama 14 saat aralıksız çalıştığım dövmeler oldu, o tür dövmeler zorluyor mutlaka. Ama fizyolojik olarak.

12. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Dövmenin felsefesi üzerine kitap yazılabilir. Ama özetlemek gerekirse şu an popüler kültür, modern sanat, pop-art gibi tüm dünyayı elinde tutan sanat akımlarının getirmiş olduğu bir avantajı kullanarak insanlar anlam ve değerden, mental tatminden daha çok görsel estetik kaygısı güdüyorlar. Yani bir anlamı olmasa da olur, yeter ki dövme vücudumda güzel dursun gözüyle bakıyor.

13. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

İstanbul'da 1500-1600 civarında dövme stüdyosu var. Bence bu sayı çok fazla. Bunların arasında dövme sanatçısı az da olsa var. Belki 40-50 tane dövme sanatçısı vardır Türkiye'de. İşlerinin yapma kıstası ise bence temiz çalışmaları, hijyene ve sterilizasyona önem verilmeli, iyi malzeme ve donanım kullanmaları, iyi stüdyolarda iyi hizmet vermeleri. Vicdan sahibi olmaları, para için bu mesleği yapmamalarının farkında olan insanlardır.

14. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Dövme kişiye özel olmalıdır. Lakin herkesin özel tasarım yaptıracak kadar mali gücü ya da zamanı olmayabiliyor. Ya da karakter olarak biraz inatçı, zor beğenen bir insan olmak, gördüğü bir tasarımı taklit ettirmek daha kolay geliyor. Biz tam aksini empoze etmeye çalışsak da müşterilerimize, çeviremeyebiliyorsun. Mesela ünlü birisinin kolunda gördüğü bir dövmeyi istemesi artık çok doğal.

15. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Bu bambaşka bir disiplin. Evet, 6 ay ya da 1 sene de olsa kısa bir eğitim verilebilmeli. Bu işin alınması gereken en büyük eğitimi bu işin felsefesi, mental yapısı. Diğer de hijyen ve sterilizasyon. Bunların bilincinde olmayan dövme sanatçılarının yaptığı işlerde de yanlışlar oluyor mutlaka.

16. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Bu üç kritere de eşit oranda sahip olmak gerekiyor. Resim makine bilgisi, el becerisi, anatomi bilgisi, malzeme bilgisine eşit miktarda hâkim olup, eşit miktarda deneyim sahibi olmak gerekiyor. Birini çok iyi biliyor olmak insanı çok iyi dövme sanatçısı yapmaz. Mutlaka bir yerlerde yanlış yapma ihtimali çok yüksek.

17. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Doğayla beraber bahar ayında(ağaçlar, çiçekler) insanoğlu da bedensel olarak da cildi canlanıyor. Belki kış uykusundan uyanıyor. Kış sonunda ve bahar aylarında insanların en fazla dövme yaptırmak istenen mevsimler. Keza bizim de en çok istediğimiz dönemler bunlar. Yazın sıcaklığında bence en az 3 hafta havuz, deniz, jakuzi, hamam görmemesi gerekiyor. Başka insanların da kullanabildiği sulak yerlerde bulunmamak gerekir. Belli başlı virüsleri benim tedavi şansım yok. Bu yüzden yazın yapmamayı tercih ediyoruz.

18. Özentiyle dövme yaptıranlar var mı?

Tabii ki var.

19. Özentiyle dövme yaptırmak isteyenleri yönlendiriyor musunuz?

Popüler kültürden dolayı herkesin dövmesi var, benim neden olmasın mantığı ile gelen insanlar gelip benden dövme istediğinde zaten ben önce kişilik analizleri yapmadan dövme yapmaya karar vermediğim için aldığım cevaplar ile yönlendirebiliyorum. Dövme yapma oranım 7/10 dur. Geriye kalan %30'luk kısım ise, biraz daha düşünmesini istediğim ya da buna hazır olmadığını (hem psikolojik hem fizyolojik olarak) düşündüğüm insanlardır. Mental olarak hazır olmadığını söyleyip vazgeçirdiğim bir sürü insan var.

20. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Dövmesinden şikâyet eden insanlar cover-up yöntemiyle tekrar canlandırabiliyoruz. Ya da eski dövmesini hiçbir şekilde görmek istemeyen insanlara saklayabileceğimiz farklı özel tasarımlar yapıyoruz.

21. Dövmenin fiyat aralığı nedir?

Bu işin karşılığı paha biçilemez bir şey. O bu dünyadan alabileceğin en büyük lüksün. Hiçbir ürünün hiçbir şekilde garantisi yoktur. Bu anlamda da yapılan bu işin son nefesine kadar o heyecanı, duyguyu, bir şeye ait olmak ya da bir şeyin dışında olmak gibi çok nedeni var. Bütün bunları düşünecek olursak fiyat vermek çok zor. En öncelikli fiyatı belirleyen şey maliyet, kalitesi, işçilik vb.dir.

Katılımcı 3

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Bu mesleği yapmaya 17 yaşında ilk dövmemi yaptırmaya gittiğimde karar verdim. Bir insan bedenine kalıcı izler bırakıp onları mutlu edebilme potansiyeli ilham ve gaz kaynağı oldu benim için.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Usta-çırak ilişkisi artık kalmadı gibi.

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Sadece bir çırağın yapması gereken görevler yapılmıyor onlar da zor işler değil açıkçası. İnsanlar çırak olup 1-2 yılda profesyonel olmak yerine amatör para olup para kazanma derdinde. Bu da etrafta berbat işlerin dolanmasına en büyük sebep.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet var ama maalesef güzellik uzmanlarıyla ortak bir oda ne bir denetim var ne de koyulan kurallara uyan. Sadece isim olarak faaliyette. Genellikle oda yetkilileri güzellik uzmanlarına çalışıyor.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Olsa da olmasa da uygulanabilirlik olmadıkça pek bir fark yaratmıyor. Maalesef bugün uğraşıp ruhsat alan da aynı işi alıyor almayan da berberlerde be kuaförlerde bile sağlıksızca kafasına göre dövme yapanlar var.

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Malzeme satışını sadece ustalık belgesi ve stüdyosu olan kişilere satma zorunluluğu gibi bir değişiklik yapardım. Çünkü bilinçsiz ellerde AİDS, hepatit vb. hastalıklar yanı sıra berbat işlerde ortalarda geziyor.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Distribütör olan 2-3 firma var İstanbul'da. Genellikle onlardan ve nadiren yurtdışından gelen arkadaşlarımız aracılığıyla.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Gerekli eğitimlere ve deneyime sahibim (enfeksiyondan korunma, hijyen belgesi vb.gibi) ve de kullanılan her malzeme tek kullanımlık.

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Açıkçası en büyük şikâyet pahalı olması. İnsanımız maalesef bunu hobi olarak algılıyor ve para dışında hiçbir şikâyetleri yok.

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Telafi edilme şansı çok düşük bir olasılık ama bazen yanlış çeviriler ile gelen müşterilerde oluyor bu sıkıntı (mesela latince). Onları da ya kapatırız ya da olduğu şekliyle kalır. Ama onun dışında hata lüksümüz yok.

11. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Tabii ki de yok. Genelde kendi içimizde çalışıyoruz.

12. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Genelde günümüzde 20-45 yaş aralığındaki kişiler geliyor ve her geçen gün yaş skalası gittikçe yükseliyor.

13. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Full sırt dövmesi idi yaklaşık 6-7 ay sürdü. Genelde büyük işler diyebilirim. Çünkü çok fazla zaman alıyor.

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Son 5 yıldır daha çok görsel tatmin amaçlı yaptırılıyor. Eskiden daha çok duygu amaçlıydı. Örneğin; sevgili ismi vb. yaptıran pek kalmadı artık.

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Aslında normal sayıda amatörler saymazsak yapanların hepsi de iyi değil her işte olduğu gibi. Bunu belirleyen kıstas kaliteli görünüm ve işçiliktir.

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

Evet, kötü etkiliyor tabii ki ama fazla olması değil, kötülerin olması. Kötü yapılan dövmeleri kapatmak, düzeltmek ve yaşanan sorunları dinlemek tamamen otomatikçe bağladı ve can sıkıcı olmaya başladı.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Başka bir sanatçının işi ile gelinse de en azından üzerinde ufak bir değişiklik ve özgünlük olması gerekli bana göre.

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Hayır verilmemeli. Ve dünyada böyle bir olduğunu hiç duymadım. Bence usta-çırak ilişkisi ve kaynağında öğrenmek en sağlıklısı.

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El becerisi daha önemli pek tabii ki. Anatomi bilgisi bir yerden sonra aşırı önemli bir durum olmamaya başlıyor.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. Ve max.)

200.-TL'den başlar ve sınırsız devam eder. Yapılacak boyuta, yapılacak saate göre değişiklik gösterir.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Genelde ilkbahar ve sonbaharda daha çok müşteri talebi oluyor.

22. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Tabii ki de var ama elimizden geldiği kadar müşterilerimizi özenti ile yaptırmaması için yönlendirmeye çalışıyoruz.

23. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Evet, karşıdaki insan yönlendirilmeye açık ise yönlendiriyoruz. Ama değilse ya yapmıyoruz ya da sorun teşkil etmeyecekse yapıyoruz.

24. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Evet, var ama o bizim işimiz değil. Allah kolaylık versin zor bir süreç düşüncesindeyim.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Günah olup olmadığını o dinin öğreticisi olan kişiler söyleyebilir. Beni günah olup olmaması ilgilendirmiyor. Sonuçta bir sürü din ve inanç var. Yaptırana bağlayan bir durum bu. Aklında günah olduğuna dair en ufak bir düşünce varsa dövme yaptırma olayına girişmemesini tavsiye ederim.

Katılımcı 4

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Benim çocukluktan gelen bir çizim merakım vardı. Bunun üzerine doğru gittim ve bu konuda geliştirdim. Yaşım ilerledikçe daha sonra bu merak dövme merakına ve daha sonra da dövme sanatçısı olma merakına dönüştü. Sonrasında bu işi meslek haline getirmeye karar verdim ve hedeflerim doğrultusunda ilerliyorum.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Mutlaka olmalı, usta-çırak ilişkisi olmazsa bu işte başarılı olmak biraz zorlayıcı olur, görerek yapılması ve öğrenilmesi gereken bir meslek.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Birisinden öğrenerek, daha çok başlarda dövme yapanları izleyerek ve sonrasında ise kendimi geliştirmek için pratik yaparak öğrendim.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet var. Ama güzellik uzmanları adı altında olan bir kurum.

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Denetim mekanizmasını sıkılaştırmak.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Golden Arrow dövme malzemesi toptan satış firmasından. Ama günümüzde teknoloji çok gelişti ve gelişmeye devam ediyor. Tabi böyle olunca birçok dövme stüdyosu internetten işini halledebiliyor.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Her müşteri sıfırdan yeni bir malzeme paketi açılıyor ve kullanıldıktan sonra derhal çöpe atılıyor. Her kişiye ayrı boya potası kullanılıyor. Makineler ve piercing makasları her işlemten sonra steril makinesinde dezenfekte ediliyor. Çünkü bizim mesleğimizde dışarıdan gelecek ufak bir virüs kişiye zarar verebiliyor.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Kendi adıma daha önce hiç bir müşteri şikâyeti olmadı. Eğer işini düzgün yapıyorsan zaten dövme sanatçısından yana bir şikâyet olması çok zor.

- 9.** Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Elbette hata payı diye bir şey söz konusu olamaz. Ve bunun için de elimizden geldiği kadar yapılabilecek hata payını minimuma indirmeye çalışıyorum. Zaten bunu her uygulayıcı yapıyordur. Ama ben zaten hata yapacağımı düşündüğüm bir modeli çalışmamayı tercih ediyorum.

- 10.** Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Herhangi bir sorunla karşılaşmadım.

- 11.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18 yaş ve altına yanında velisi eğer yoksa asla yapmıyoruz. Genel olarak stüdyoya gelen müşteri net yaş ortalaması diye bir şey söyleyemem ama 18 yaşından 70 yaşına kadar her yaş grubundan insanlar dövme talebiyle geliyorlar.

- 12.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Dövme modeli olarak değil ama dövme yapılacak bölge olarak kasık bölgesi ve göbek bölgesi vücudun diğer bölgelerine göre yapılırken daha çok zorlanıyorum.

- 13.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Günümüzde dövmeler daha çok görsel tatmin amaçlı yaptırılıyor.

- 14.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Dövme yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Günümüzde çok fazla dövmeci var fakat hepsine sanatçı denilemez. Sanatçı kıvamında olmayanların yaptığı işleri toparlamak ya da kapatmak genellikle bize düşüyor. Gelen talepler de genelde böyle.

- 15.** Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Ben şahsen benim yaptığım, benim tasarımı olan bir dövmeyi başka bir yerde görürsem gurur duyarım. Çünkü demek ki çok iyi bir iş çıkarmışım ki insanlar bunu vücuduna yaptırmaya karar vermiş.

- 16.** Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Evet, verilebilir. En azından bu mesleğin eğitimini gerçekten almış kişiler bu mesleği yapar böylelikle.

17. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Saydığımız bu üç unsur da bizim mesleğimizde birbirine bağlanmış zincirin halkaları gibi. Dövme sanatçısı olmak için bunlardan herhangi biri ya da ikisi olmadan kaliteli dövme yapmak çok zorlayıcı olur.

18. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum 200.-TL'den başlıyor. Ama maksimum bir fiyat vermek pek mümkün değil. Dövme şekline, vücut yapısına göre değişiyor.

19. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Bahar aylarında ve biz çok önermesek de yaz aylarında daha çok dövme yaptırmak isteyen müşteri oluyor.

20. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Çok fazla var.

21. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Sildirmek için değil de cover-up için gelenler oluyor.

22. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Yönlendirme yapıyorum. Ve ben şahsen yapmıyorum. Kişinin dövme yaptırmasını kesinlikle tavsiye etmiyorum.

23. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Yanıt vermek istiyorum.

Katılımcı 5

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Bu mesleğe başlamadan önce dövme yaptırmayı çok seviyordum. Dövme ile ilgili daha fazla vakit geçirmek istediğim için bu mesleği yapmaya başladım. İlham kaynağım bu mesleğe olan heyecanım.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Elbette, var.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Her el becerisi gerektiren sanat dalında olduğu gibi bizim mesleğimizde de usta-çırak ilişkisi olmadan meslek çok zor.

4. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Avrupa'ya seyahat ederek oradaki dövme stüdyolarında çalışmayı tercih ediyorum kısa aralıklarla.

5. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kullanılan ürünlerin geneli tek kullanımlık steril paketlerden açılıyor ve işlem bittikten sonra bir daha kullanılmıyor.

6. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Ciddi bir şikâyet almadım fakat bazen, dövme mikrop kapabiliyor, bu da müşterinin dövme sonrası bakımı düzgün ve disiplinli uygulaması ile alakalı olduğu için direkt bana yönelik bir şikâyet değil.

7. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18-30 yaş aralığı daha çok dövme yaptırmaya gelen yaş grubudur.

8. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Portre dövmeler genellikle diğer dövmelere göre biraz daha zorlayıcıdır. O nedenle portre dövme yapmayı tercih etmiyorum.

9. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bu konu kişiden kişiye değişebilen bir konudur. Duyguya yönelik yaptırılan da güzel durduğu için yaptırılan da oluyor.

10. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Gereğinden fazla var. Çünkü çalışan dövme yapan her dövmecinin sertifikası yok. Yaptırarak isteyen herkes bir yerden malzeme tedarik edip dövme yapabiliyor.

11. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Kötü etkiliyor. Toplum iyi ve kötü dövmeyi ayırt etmekte başarısız olduğu için insanlar işini kötü yapan dövmecilere yaptırabiliyorlar.

12. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Başka bir sanatçının yaptığı çalışmayı yapmamayı tercih ediyorum.

13. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Bence verilemez. Dövme yapmak, çizim yapmaktan çok ayrı. Fakat onun için ayrı bir kurum açılabilir.

24. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Her üçünün de olması bileşimi daha iyi olacaktır.

14. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum 250.-TL – maksimum belli olmuyor.

15. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Yaz ayları dövme yaptırmak için daha hareketli olsa da biz dövme yaptırmayı düşünenlere daha çok bahar aylarını tavsiye ediyoruz.

16. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Hayır, kesinlikle değil.

Katılımcı 6

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Okulu erken yaşta bıraktım. Daha doğrusu bırakmak zorunda kaldım. Dövmelerim yüzünden işe alınmadım. Vücudumda dövmem varken iş bulmak gerçekten zor. Dövme mesleğini seçmemdeki neden ise rahat olması.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Var tabii ki de ve

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olması/olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Usta-çırak ilişkisi bence olmalı, hatta çıraklar ustayı geçmezse bu meslek ve çalışanları daha fazla ilerleyemezler.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Kuaförler odasına bağlı

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Kuaförler odasına bağlı olarak değil de direkt dövme adı altında bir sendikaya bağlı olmayı tercih isterdim

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Mesleki gelişimime katkı sağlayacak bilgileri malzemeleri; kendimden daha deneyimli arkadaşlarımdan, abilerimden yardım alarak temin ediyorum.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Evet tabiki eminim. Çünkü kişiye özel malzeme kullanıp, kullandıktan sonra atıyoruz. Ve stüdyo temizliğini hergün yapıyoruz.

8. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Ne yazık ki böyle bir birim yoktur. Sorunları kendimiz çözüyoruz, bir sorun yaratmıyor.

9. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Genelde 20-30 yaş grunu daha çok tercih ediyor.

10. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Günümüzde görsel tatmin amaçlı yapılan dövme sayısı duygusal ağırlıklı yapılan dövme sayısından oldukça fazladır.

11. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Evet çok fazla dövme stüdyosu var ama hepsi sanatçı değil tabii ki.

12. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bence taklit edilmek güzel ve gurur verici bir şey.

13. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi? Güzel sanatlar fakültesinde mutlaka verilmelidir.

14. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Bu üç kriter de olmalıdır. Birisi olmadan diğerleri çok iyi olsa bile işe yaramaz.

15. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum 250.-TL ama maksimum için net bir rakam yoktur.

16. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor.

Yaz ayları dövme yaptırmak için daha hareketli olsa da biz dövme yaptırmayı düşünenlere daha çok bahar aylarını tavsiye ediyoruz.

17. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Kişinin kendi vicdanına kalmış bir durum. Biz sonuçta mesleğimizi yapıyoruz.

Katılımcı 7

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Zaten resim ve kaldırım sanatına ilgim vardı dolayışı ile zamanla dövme de ilgim oldu ve kendimize nasıl yaparız derken bu is'i Türkiye'de sadece 2 kişinin bu is'i yaptığını öğrendim ve yapmaya başladım.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Genellikle usta çırak ilişkisi vardır eğer is'i öğretecek biri varsa ve öğretmene değerse!

3. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Güzellik uzmanları odasına bağlıyız ayrıca esnaf ve sanatkârlarda bağlıyım.

4. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

İnternette her şeyi takip edebiliyoruz ayrıca yurtdışında beraber çalıştığımız firmalar bilgi e-mail i gönderiyor.

5. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Hijyen en önemlisi her gün temizlik yapmanın yanı sıra tek kullanımlık 'disposable' malzemeler kullanıyoruz, eminim tabi steril olduğumuza zaten sağlık bakanlığından da belgem var.

6. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

En çok dövmenin bir kısmında yolunması sonucu renk açılması olabiliyor bunun dışında şikâyet almıyoruz.

7. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Dövmedeki hata telafi edilemez eğer hata çok küçük boyutta ise ancak yapılan modelde küçük bir kalınlık farkı yaratılabilir telafi etmek için.

- 8.** Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Odamız var başkan Ayşe Aydın hanım önemli yasal sorunlarla ilgileniyor, hatta Cumhurbaşkanı ile bile görüşmüşlüğü var meslek sayılmamız için, bu yüzden artık dövmecilik bir meslek dalı.

- 9.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

20-30 yas arası en çok müşterilerimiz.

- 10.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

En zor portre dövmeleri olur ama benim en çok zorlandığım dövmeler acıyacak korkusu ile hem kıpırdayıp hem de gıdıklanan insanlar oluyor.

- 11.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Kişinin seçimine göre, olması gereken duygu ve tinsel ağırlıklı olması tabi, ama görsellik içinde seçenlerde az değil.

- 12.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Kıstas yok. En son İstanbul da dövme ustalık sertifikası alacakların belgelerini ben imzalıyordum, düzgün çizgi çizilebilenlere vermek zorunda olduğum için verdim tabi ama birçoğu sanatçı değil alakası bile yok. Hatta bu yüzden çoğu dövmeci, diğerleri ender sanatçılar ve önüne gelen bu isi yapabildiği için meslekten soğudular.

- 13.** Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

İnsanları isten soğutuyor, düşünün ki azalan insan kalitesi ile birlikte herkes en ucuzun pesine düşer olmuş (istisnalar hariç) o yüzden benim verdiğim fiyatı gidip bir amatörle kıyaslamaya çalışanlar yüzünden adamına göre muamele yapıyorum, kimsenin parası için hizmet vermiyorum önce insan olsun o yüzden itibarım her şeyden önemli azalan kaliteye rağmen.

- 14.** Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bu durum her ne kadar hoş olmasa da kişiye özel tasarlanmış özel bir model olmadıkça çokta önemli değil zaten genellikle internette buldukları resimleri istiyorlar.

- 15.** Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Evet.

16. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El becerisi ve sanatsal bilgi beraber olmalı kesinlikle.

17. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Her stüdyo kendi belirler minimum başlangıç fiyatını ama maksimum diye bir şey saçma olur.

18. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

En çok ilkbahar ayları yazı girmeden

19. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Olmaz mı?

20. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Eğer seçtiği motifin ileride pişmanlık yaratacağını düşünürsem başka modellere veya aynı modelin daha iyilerine yönlendiriyorum yada yapılacak bölge seçimini değiştiriyorum boyun el gibi yerleri daha ilerde düşünmesi için özellikle.

21. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Bu aralar polislik, askerlik ve bekçilik alımlarının artması ile sildirmek isteyenler, yaptırmak isteyenlerin sayısını zorluyordur herhâlde.

22. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Vücuda acı verdiği için günah olduğunu düşünenler var ama zaten bu konuda diyanet bile açıklama yaptı şayet amacınız gusül abdesti sorusu ise, abdesti bozmaz.

Katılımcı 8

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

2000 yılında Resim yeteneğini ten üzerinde resmetme isteği ve ilgisi ile başladım.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Var ama ben başladığımda kimsenin ustalığı altında çırak olmadım. Çok fazla eğitim veren ve yardım eden bir yer yoktu. Ama şimdi hem kurs veren yerler var hem de bir ustanın yanında kendini yetiştirenler var.

3. Eğer yoksa usta – ırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Bende bir problem yaratmadı kendi kendimi yetişirdim. Ama bunun için gerçekten büyük emek sabır ve resim yeteneği gerekiyor. Ama bir ustanın yanında yetişseydim daha hızlı olabilirdi gelişmem.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet var. Dövmeciler derneği ve Esnaf odasına bağlı dövmeciler ve güzellik uzmanları odamız var.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Mesleğimizin hem halk sağlığı hem de dövme sanatçılarının mesleki güvenliği açısından yasal zemine oturtulması önemliydi. Yaklaşık 10 yıl önce odamız kuruldu. Henüz sendikamız yok. Sendikal bir güvence de ilerde olursa tabi ki sosyal güvencemiz de olacak.

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Esasında dövmecilerin çoğunluğu stüdyo sahibi. Bu açıdan bakınca bize sendikadan çok oda ve mesleki birlik gerektiren örgütler gerekiyor. Ama dövme stüdyolarında çalışan arkadaşlar çoğaldıkça çalışanlar için sendika mutlaka gerekecek. Hangi iş kolonundaki sendikalara bağlı olurlar şu an o örgütlenmelere hâkim olmadığım için bilmiyorum.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Genellikle sosyal medya üzerinden özellikle de youtube üzerinden eğitim amaçlı videolarla uluslararası sanatçıların dövme tekniklerini sergilediği görseller videolar faydalı oluyor. Yine yurtdışı dövme dergilerini yurtdışı fuarlarından ya da bizim Türkiye’deki tedarikçilerimizden elde edebiliyoruz. Hatta bizim Türkiye’de de bir dövme dergimiz vardı yakın zamana kadar. Ama dergicilik işleri maliyetli ve zor olduğundan onlar da.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Hijyenik ortam için zaten kullandığımız ürünler kişiye özel açılıp kapanan tek kullanımlık malzemeler olduğundan sadece benim değil diğer dövmeciler açısından da aslında en üst seviyede önlem alındığını düşünüyorum. Ayrıca her stüdyoda olmazsa olmaz sterilazyon makinalarının olması gerekiyor. Bunlar dışında gerisi dövme uygulayıcısının temizlik ve titizliğine kalmış. Tıpkı dişçiler gibi. Her şey dışarıdan son teknoloji ve temiz gözükebilir ama uygulayıcısı titiz ve temiz değilse gerisi bir çeşit göz boyama. Kendi adıma teknoloji olsun olmasın her şekilde hijyen ortamını sağlamışımdır.

- 9.** Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Kendi adıma büyük ve sıkıntılı şikayetler çok almadım. İstisnai müşteri kaynaklı belki sıkıntılar duydum ama genel olarak şöyle sorunlar olabiliyor. Dövme isteyen insanların da dövmeye ve istediklere şeylere karşı bilgisizlikleri ile Dövmecinin sorumsuz ve yaptığı mesleğin etik durumuna uygun davranmaması bir araya gelince beklentinin altında dövmeler görebiliyoruz. Ama bu sadece dövmeci ile ilgili bir sorun değil.

- 10.** Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Bizim mesleğimiz resim ve resmetme. Her sanatçının bir yorumu bir el farkı vardır çünkü el işçiliği ile resim yaratıyorsunuz ya da uyguluyorsunuz. Bir çizimin farklı olması çok ta önemli değildir, onu başka çizgi ile desteklersiniz. Ama eğer resim yeteneğiniz yok ve sizden aslan istenir siz kediye benzemeyen kedi yaparsanız bu sıkıntı. Lisansınızın elinizden alınması lazım. Ama bizim şu anki uygulamalarımız ve takiplerimiz henüz bu seviyede değil. Çünkü öncelikle bizim gibi ülkelerde dövmenin bir meslek olarak uygulanması epey süre aldı. Şimdi mesleği algılanmadan baltalamak ile olması gereken yere taşımak arasında ince bir çizgi üzerindeyiz.

- 11.** Karşılaştığımız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığımız sorunları ileteceğimiz kendi meslek odamız var. Orası aracılığı ile sorunlarımızı bir nebze çözebiliriz. Ama asıl mesele bizim gibi ülkelerde kendi mesleğimizin uluslararası bir konuma oturtmak.

- 12.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Genelde gelen yaş grubu aralığı 18 yaş ile 60 yaş arası.

- 13.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Her dövmenin bir tarzı vardır. Bunu resimdeki branşlar gibi düşünün. Realistik yapabilen geometrikte zorlanabilir. Kendi açımdan zorlandığımdan ziyade sevmediğim çalışmalar maori ve geometrik çalışmalardır.

- 14.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bizim ülkeden bahsediyorsak daha çok görsel amaçlı yaptırıyorlar. Ama bilinçli bir dövme yaptıran bunu asıl olarak duygusal açıdan ya da yaşam biçimine uygun bir düşünce yapısına göre yaptırıyor. Bu Avrupa ve Uzakdoğu'da da çoğunlukla böyle.

- 15.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Sayı olarak bilmiyorum ama bu bir meslek ve elbette binlerce lisanslı dövme uygulayıcısı var. Bunun kıstası ustalık kalfalık belgelerinin olması.

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

Lisanslı ya da belgeli dövme sanatçısının çok olması mesleki açıdan hiçbir olumsuz şeyi etkilemez hatta olumlu etkidir. Belgesi olmayan kişiler hakkında bir şey diyemeyiz. Aslında lisansız olanları engelleyecek ve kontrolünü sağlayacak birimler dövme yaptıranlar ve diğer dövme uygulayıcılarıdır. Esnaf odamıza bildirim olursa bu durumun önüne geçilebilir.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Dövme motifin taklit edilmemesi için dövme modelinin kişiye özel yapılması ve bunun da sosyal medyada paylaşılmaması lazım. Paylaşılsa bile bir çeşit filtre yapıp altına kullanılmamasına dair özel bir yazı olması lazım. Diğer durumda dövme sanatçısı değil uygulayıcısı olan kişinin sorumluluğu olmaz. Çünkü dövme uygulayıcılarının hepsi sanat yapmıyor, bizler öncelikle uygulayanlarız. Bize gelen modelleri direkt uyguluyoruz. Ama özel bir tasarım yaptıysak ve bu konuda hassasiyetimiz varsa bunu sosyal medyada ilan etmemiz lazım. Kendi adıma dövme alanında bu konunun tam bıçak sırtı olduğunu düşünüyorum. Bizim işimiz bir tablo gibi değildir ki tabloda da taklitler vardır, bu esas tabloyu yapanın sanatını gölgelemez. Hatta onu onurlandırır.

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Keşke verseler. Ama bunun için o okullarda böyle meslek kollarına ait branş açılması lazım öncelikle. Bunun için de bizim gibi alaylı eski dövme uygulayıcılarının öğretmenlik yapması lazım ilk yıllar ve sonraki yıllarda o alanda mezun olan öğrenciler öğretmenlik yaparlar..

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El beceresi ya da yetenek önceldir. Sonrası ise diğeri. Ama bazen de yetenek az diğeri bilgi çok olabiliyor bu da yapılabilecek resmin alanını belirler. Yani bir Picasso çalışmasını göremezsiniz ama herkesin şiir yazması gibi bir dövme siz de yapabilirsiniz.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Bu durum tamamen esnaflık alanına giriyor. Dövme stüdyosunun giderleri, kirası masrafı bölgeye şartlara göre değişiklik gösterir. Ama en az 100 lira ile 300 lira arası bir dövme makinası açılış fiyatı olması lazım. Sonrası dövmenin boyutu detayı ve işçiliğine maliyetine göre değişir. 10 bin liralık dövme de olur 500 liralık ta.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Her mevsim dövme yapılabilir. Ama en uygun tarihler sonbahar ve ilkbahar bana göre.

22. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Oluyor.

23. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Yaptırma diyorum.

24. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Dövme silmek için kliniklere yönlendiriyorum alanım dışı.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Dini açıdan açık bir ayet ve yasak yok dövme için. Ama günah dersiniz her şeyiniz günaha girer. Ve insanların günahlarını ölçmek ya da saptamak benim görevim değil!

Katılımcı 9

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Aslında karar vermedim. Tamamen şans eseri gelişmiş bir durumdur. 13-14 yaşlarında aileme rest çekip Bağdat Caddesi'nde sokaklarda mendil satarak, arabaların camlarını silerek gelirini sağlayan, sokaklarda yatan bir çocukken bulduğum müsvedde kâğıtların üzerine gördüğüm şeyleri resmedip işlerken bir dövmecinin beni fark etmesiyle bana yatacak yer, yiyecek yemek sunmasıyla benim de en çok ihtiyacım olan temel yaşam ihtiyaçlarımı karşılamasıyla kabul etmiş olduğum, mesleğe giriş yaptığım zamanlardı 2005 yılında bu mesleğe giriş yaptım.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkimiz 2005 – 2010 yıllarında vardı. Bu yıllarda her zaman tüm dövme stüdyolarında usta-çırak ilişkisi vardı. Maalesef artık yok. Bunun nedeni açık bir şekilde toptancıların hiç bir belgesi olmadan kişilere ürün ve donanım temin etmesinden kaynaklı. Belediyenin denetim eksikliği, sağlık bakanlığı tarafından denetim açıklığı olması, ülkemizde bu işin artık sanat olarak görülmemesinden kaynaklı usta-çırak ilişkisi de bitmiş durumda.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

İş hayatında usta-çırak ilişkisinin olmaması beni çok etkilemiyor. Faydası da zararı da yok benim için. Ama eğer olsaydı iyi dövme sanatçıları yetiştirirdi, arkamızdan gelen dövme sanatçıları ülkemizde çok iyi işler başarırdı ama artık sanat olarak bakılmayan bir meslekten bahsediyoruz. O yüzden olmaması daha iyi.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet, bir meslek odamız var. Esnaf ve sanatkârlar güzellik uzmanları odasına bağlıyız. Bir sendikamız yok.

5. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Sendikanın bize pek bir faydası olmuyor. Yıllık aidatını alması haricinde herhangi bir katkısı olmuyor.

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Zaten yarışmalarımız var. Bu mesleği bu ülkede geliştirmek adına uğraşan büyük abilerimiz var. Bu işe gönül vermiş ustalarımız var ama ne isterdim sorusu; kesinlikle ürünlerimizi tedarik eden firmaların kalfalık ve ustalık belgesi olmayan hiç kimseye ürün satmamasını isterdim. Belediyelerin düzenli olarak dövme stüdyolarını ziyaret etmelerini, Sağlık Bakanlığı'ndan düzenli olarak hijyen için ziyaret etmelerini isterdim, talep ederdim. 2005'ten bu yana dövme stüdyolarındayım, yaklaşık 10 yıldır da kendi stüdyomu işletiyorum. Hayatımda bir kere bile Sağlık Bakanlığı'ndan ziyaret edildiğimi hatırlamıyorum ya da bu uzun yolumda belediyeden çöp vergisini ödediniz mi sorusu dışından kimse bana bir şey sorduğunu hatırlamıyorum.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Dövme sanatı şöyle bir meslektir, ne kadar güzel resmedebiliyorsanız ve ne kadar güzel hayallerinizi tuval üzerine dökabiliyorsanız o kadar kendinizi geliştiriyorsunuz demektir. Çizmeyen, üretmeyen, tasarlamayan hiç kimse sanatçı değildir. Şablon dövmeciliği, kopyacılık, insanların vücutlarındaki dövme kopyalayarak, başkalarının çizim ve sanatlarını çalarak dövme yapan kişiler kesinlikle dövme sanatçısı değildir. Mesleki gelişimini bir dövmeci ileletmek istiyorsa bolca çizim yapmalıdır, kendi branşında çizimler yapmalıdır. Eğer renkli dövme üzerine çalışıyorsa yağlı boya, realist dövmeler üzerine çalışıyorsa kara kalem ile sürekli çizimler yapmalıdır.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Hijyenik ve sterilize olma konusunda en temiz ve titiz dövmeci benim. Nedeni hem meslekte eski ve tecrübeli oluşum, hem de kendi takıntılarımdan dolayı. Ama zaten bulunduğum bölgede yasal olarak çalışan 2 dövmeciden biri ben olduğum için, 110 tane dövmeciyim diyen kuruluş var burada. Bunların içerisinde sadece ikimiz yasalız ve belgelerimiz var. Ben de takıntılı birisi olduğum için stüdyom yeterince hijyeniktir. Sterilizasyon cihazım ve ultrasonik yıkama cihazımın yanı sıra birçok bitkisel ürünlerim mevcuttur. Bulduğum ortamı sürekli temiz tutarım. Dolayısıyla ben de gelen misafirlerim de salonumun temiz ve hijyenik olduğuna eminler.

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Müşteri şikâyetimiz yok açıkçası. Şikâyet olarak duyduğum şey; çok fazla dövmeçiyim diyen insanlar olmasından dolayı verdiğimiz fiyatlar. Övme yapmayı bilmeyen, makineyi eline alan herkes dükkân açtığı için bizim verdiğimiz fiyatın 1/3ü kadar fiyat verip insanların vücutlarına leke yapıyorlar. İnsanlar da araştırmadan, gidip ziyaret etmeden her istediği olsun isterler. Bu yüzden insanlara fiyat verdiğimizde diğer dövmeçilerin verdiği fiyatlar daha ucuz diye şikâyet pahalı olmasıdır.

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Evet, bizim için büyük bir sıkıntı olarak gözükebilir ama aslında o kadar da büyük bir sıkıntı değil. Bu mesleği, sanatı farkında olarak dövme kültürünü benimsemiş resmi benimsemiş kişiler olarak hepimiz işimizi kusursuz yapmak zorundayız. Kusurlu yapan sözde dövmeçilerin yaptığı dövmeler zaten her yerde karşımıza çıkıyor. İnsanlar kendi vücutlarını u kadar değersiz kıldıkları için dövmeçiler de para kazanıyor bir şey yapmadan. Çok ufak tefek hatalarımız olur; iğnesel. Ve bu hatayı yalnızca dövmeyi yapan kişi fark eder ve bilir. Bizler de bu küçük hatayı dövme üzerinde telafi ederiz, küçük hatalardır onlar. Kişi bunu hiç bilmez, görmez hatta hissetmez bile. Örnek olarak bir şey söylersem de; bir gülün içerisine ben müşterinin getirdiğinden farklı yaprak eklemişimdir. Kişi bunu fark etmez, ben hemen o yaprağın içini diğer yapraklara benzetirim, oraya 3.boyut verir, ton geçişi sağlarım. Kişi bu kez daha çok beğenir.

11. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz hiç bir birim yok. Böyle bir birimin olmasını gerçekten çok isterdim ama dediğim gibi böyle bir birim ne yazık ki yok. Olsaydı her şey bizim için çok kolay olurdu, mesleğimizi, sanatımız daha güzel icra ederdik.

12. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Daha ağırlıklı olarak 18 yaşından 65 yaşına kadar müşterilerim var. Ama ağırlık daha genel olarak kendini yeni yeni tanıyan gençlerimiz oluyor. 18-25 yaş aralığındaki kişilerin başkasının vücudunda gördüğü dövmeleri yaptıрма isteğiyle geliyor.

13. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Mesleğe ilk başladığım zamanlar Necati Ateş Galatasaray'da forvette. Onun omzuna bir dövme çalışması yaptık ve ilk dövmemdi ve ben yaptım. Ama o günden beri herhangi zorlandığım bir dövme modeli yok.

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Dövmeler ben ilk mesleğe başladığım 2005 yılından 2011 yılına kadar duygu ağırlıklıydı, örneğin kaybettikleri hayvanlarını ya da hayatta başarılarını ya da başarısızlıklarını

vücutlarına kaydeden dövme yaptıran insanlarımız artık çok nadir. Artık 7 8 senedir yaptığımız dövmeler genelde tatmin amaçlı.

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Çok fazla dövme sanatçısı yok. Bizler dövme sanatçısı olarak anılacak kadar az sayıdayız. Var olan birçok dövme sanatçımız yurtdışına gitti. Bu sanatın ülkemizde sanat olarak görülmemesi ve her makinesi olan insanın dövmeci olarak anılması. Türkiye’de en fazla bu mesleği hakkıyla yapan 100 kişiyizdir. Ama binlerce dövmeci vardır. Bunun nedeni ise yukarıda belirttiğim gibi denetim mekanizmasının zayıf olması.

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı tamamen bitirdi. Bunu yapanlar da daha ucuza dövme yaptırmayı tercih insanlar oldu ne yazık ki.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bana müşterim başka bir insanın vücudundaki dövme talebiyle geldiğinde ben o dövmeyi yapmıyorum. Onu çizimlere yönlendirmeye çalışıyorum ya da elinde mevcut olan dövmenin üzerinde değişiklikler yapmaya çalışıyorum. İnsanlar bazen inatçı olabiliyor. O zaman dövmeyi yapmıyorum.

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi kesinlikle verilmelidir. Ben de güzel sanatlar mezunuyum. Üniversitede grafik, tasarım okuyan ve hatta resim ağırlık üzerine ders gören öğrencilerin bu mesleğe yönelme şansı çok daha fazla. Bu meslekte sanatçı olarak çalışan herkes bu fakülteden mezun. Bu yüzden liselerde ve güzel sanatlarda bu eğitim için ders açılmalı. En azından ülkemizde daha fazla başarılı sanatçılar yetişir.

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Bir sanatsal çalışmada üçü de olmalı. Eğer anatomi bilgisi yoksa sanatsal bir bilgiye sahip değilsen bunu el becerine dökemezsin. Sanatsal bir ufkun yoksa kesinlikle insan anatomisi konusunda herhangi bir bilgiye sahip değilsen iyi bir iş çıkmaz. Sanatsal bilgi ve anatomi bilgisi varsa ve el becerisi yoksa yine de iyi bir sanat eseri ortaya çıkmaz. Bunların üçü de olmak zorunda.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

2005 yılından 2017 yılına kadar 150.-TL olarak belirlenmişti minimum. (esnaf sanatkârlar odası belirlemişti bu tutarı. Bu tarifelerin üzerinde fiyat verilecekse de cm olarak ya da

dövmenin içine atılacak her bir atış için de fiyatlar artıyor. 2019 yılında ise şu an minimum 250.-TL. Ama daha düşük fiyatta esasen dövme sanatçısı olmayan insanlar da var.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Normalde dövme için en uygun zamanlar kış mevsimi ya da sonbahar mevsimidir. Bu dönemler dövmenin en rahat iyileşeceği dönemlerdir. Ama insanlar yaptırdığı motifi gösteriş için yaptırdığında bu kadar görsel tatmin çabası olduğundan ülkemizde daha çok yazın dövme yapılıyor. Yurtdışında yaşayan bir dövmeci yaz aylarında dövme stüdyosunu kapatıp Türkiye'ye tatile gidebilirken, bizim ülkemizdeki sanatçılar evine bile gidemiyor.

22. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Daha çok özentiliyle yaptırılıyor. Bir yerden görüp beğenme, kendi vücudunda görme isteği ile en çok bu sebepten ötürü yaptırılmak isteniyor.

23. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Çok fazla insan var dövme sildirmek için gelen. Bu konuda şöyle düşünüyorum. Ben önermiyorum. Dövme sildirmek yerine cover-up yapıyorum. Dövme yaptığım kadar cover-up yapıyorum. Ve maalesef ki cover-up 'cı olarak tanındım. Ben daha çok gördüğüm dövmelemleri renkli dövmelemlerle kapattığım için insanları kapama yoluna yönlendiriyorum.

24. Özentiyle dövme yaptırmaya gelen müşterileri yönlendiriyor musunuz?

Genelde yönlendiriyorum ama özentiliyle gelen kişiler vücudunda o dövmeyi görmeden gitmek istemezler. İçime sinse eğer yapıyorum, sinmiyorsa asla yapmıyorum.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Ben deistim. Hayatımı deist olarak sürdürüyorum. Bunu seçmemdeki sebep de birçok dini kitabı okuyup, araştırıp birçok ahlakı okuyup, öğrenip karar verdim. Ama tabii ki Müslüman bir ülkede yaşıyorsak da Kuran-ı Kerim'de insanın, yaratanın kendi vücuduna zarar vermesi günah ve haram diye geçer. Haram şu niteliktedir; haram kılınmış şeyleri tüketiyorsan haramdır ama dövme bir haram biçimi değildir. Günahın da küçüğü büyüğü olmaz. Sigara, alkol neyse dövme de odur. O yüzden soranlara genelde günah cevabını veriyorum.

Katılımcı 10

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Benim herhangi bir ilham kaynağım yoktu. Bu mesleğe nasıl yapmaya karar verdiğim konusu ise; 13 yaşından beri bu işi yapıyorum. Şu anda 19 sene olur, 2000 yılında başladım. 20 yıldır neredeyse dövme yapıyorum.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Benim herhangi bir ustam olmadı. Çıraklarım oldu.

3. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet, İGDESO'ya bağlıyız.

4. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Benim için herhangi bir sorun yaratmıyor.

5. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Toptancılardan alıyoruz. Belli başlı birlikte çalıştığımız toptancılar var. Yurtdışından getirdikleri malzemeleri burada satışa sunulan malzemeleri burada satın alıyoruz.

6. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Zaten hijyen ve sterilizasyonu sağlamak için ben şahsım adına bir eğitim aldım. En son çalıştığım stüdyoda eğitim almıştım. İsviçre'de çalıştığım stüdyoda da eğitim almıştım. Sterilizasyon bu mesleğin en önemli kısmı. En başta sağlık açısından. Çünkü risk altında olan grup biziz dövme olarak gelen müşterilerin kanı ile uğraşan taraf biziz. Burada eldivensiz bir malzemeye dokunmaktan tutun da sterilize edilmemiş bir ekipmana dokunmak ya da birisine bu malzemeyi kullanmamak en çok bizi etkiliyor. Bunun dışında sterilizasyon stüdyoda yaptığımız temizlikle (özellikle her dövmeden sonra) sterilizasyon işlemi ile sağlıyoruz.

7. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Bana yönelik bir müşteri şikâyeti doğmuyor. Ama başka stüdyolarda yaptırılmış dövmeler üzerinden şikâyetle karşılaşıyorum. Onların düzeltilmesi stüdyoya için başvuruluyor.

8. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Genelde hatasız çalışmaya özen gösteriyorum.

- 9.** Karşılaştığımız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığımız sorunları iletebileceğimiz bir birim yok ne yazık ki sorunlarımızı kendimiz çözmeye çalışıyoruz, başarıyoruz da.

- 10.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Genelde 20 li yaşlar ile 30 lu yaşlardaki insanlar dövme yaptırmayı tercih ediyor.

- 11.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Genelde görsel tatmin amaçlı yapılıyor. Önceden duygusal ağırlıklı dövmeler yaptırılırdı fakat artık güzel görüldüğü için yaptırılıyor.

- 12.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

İstanbul için çok fazla dövme stüdyosu var fakat hepsine sanatçı diyebilir miyiz bilemiyorum. Bu aslında tecrübeyle doğru orantılı bir durum.

- 13.** Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Elbette etkiliyor. Mesleki itibarımızı olumsuz yönde etkilemektedir.

- 14.** Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Ben bu durumdan pek hoşlanmıyorum. Bana başka bir dövme sanatçısının tasarımı ile gelen müşterilere öneriler sunuyorum. Eğer yine de kendi istediği dövmeyi yaptırmak istiyorsa mecburen yapmak zorunda kalıyorum.

- 15.** Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Kesinlikle verilmeli. Eğitim bizzat yerinde alınmalıdır.

- 16.** Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Bu saydığınız üç kriter de bir dövme sanatçısında bulunması gereken özelliklerdir.

- 17.** Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum 250.-TL'den başlar ama maksimum fiyatı dövme yaptıracak olan kişinin istediği dövme boyutu, rengi gibi konular belirler.

18. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Genelde yaz ayları daha çok müşteri talebi oluyor fakat bizim asıl istediğimiz zamanlar bahar aylarıdır.

19. Özentiyle dövme yaptıranlar var mı?

Elbette çok sık karşılaşıyoruz.

20. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Silme işlemini biz yapmıyoruz fakat bu taleple gelen çok insan var. Geldiklerinde kliniklere yönlendiriyoruz.

21. Özentiyle dövme yaptırmaya gelen müşterileri yönlendiriyor musunuz?

Evet, yönlendiriyorum. Vücudunda istediği dövme modeline yakın bir tasarım oluşturup ikna etmeye çalışıyorum. Fakat ikna olmazsa mecburen yapıyorum.

Katılımcı 11

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Resimle ilgileniyordum. İlk dövme yapılışını izlediğimde resimle bu malzemeleri kullanarak ilgilenmek istediğimi fark ettim. Sonra da öğrenme sürecim başladı.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi var.

3. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Dövme derneği var. Güzellik odasıyla yasal olarak birleştirildi

4. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Aslında Türkiye’de sendikalar yeterli etkiye sahip olamıyorlar o yüzden çok eksikliği olduğunu düşünüyorum. Yine de karşılaştığımız sorunlarda yanımızda olacak bir kuruma ihtiyacımız var.

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Ben daha çok bu konuda bir denetim mekanizmasının eksikliği olduğunu düşündüğüm için bu konuya öncelik verilmesini isterdim.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Bu biraz usta çırak ilişkisiyle meslekte yetişmiş olmamdan kaynaklı dünyanın her yerinden dövme sanatçılarını takip ederek bilgi ediniyorum. Bazı önemli iğne, boya, makine firmaları da bilgilendirici içerikler paylaşıyorlar.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Bununla ilgili hijyen eğitimi aldım. Eskiden daha zordu bizim için ama artık neredeyse her şey tek kullanımlık. Onun dışında her işlemden önce ve sonra çalışma alanı da steril sıvılarla temizleniyor. Eldiven kullanıyoruz.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Açıkçası büyük bir şikayet yaşamadım. Bu soruya farklı bir açıdan cevap verebilirim. Yaptığım çalışmaların büyük bir kısmı dövme kapatmak için yaptırılıyor. Şikayetleri de bu konuda oluyor. Gittikleri dövmecinin istedikleri gibi bir çalışma çıkartmamış olmaları. Tabi burda yaptıran kişinin öncesinde iyi bir araştırma yapmamış olması daha etkili.

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Büyük bir hata yapılmamalı. İşini ciddiye alan hiçkimse de öyle bir hata yapmaz. Zaten deneyimle zamanla ufak tefek oluşabilen hatalar da uygulama sırasında toparlanabiliyor.

10. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Yasal anlamda güçlü bir kurum yok. Meslektaşlarımızla irtibatta kalarak birbirimize yol göstererek üstesinden gelmeye çalışıyoruz

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Belirli bir yaşın altındaki kişilere her istedikleri modeli yapmadığım ya da hiç yapmadığım için benim müşterilerim 25 - 40 yaş arasında yoğunlukta diyebilirim

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Her tarz modelde zorlandım. İlk defa çalıştığım her yeni tarz beni zorlamıştır. Zaten böyle öğreniliyor

13. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

İkisi de hatta ikisi bir arada da olabiliyor. Bu kişisel bir şey ve farklı sebeplerle modeller tercih ediliyor. Sadece ilk dövmede henüz insanlar tam olarak ne istediğini neye göre model tercih edeceklerini bilemedikleri için duygu ağırlıklı modellere yönelebiliyorlar.

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Son yıllarda dövme sanatçıları çoğaldı. Dövme sanatçısı diyebiliyorsak bir insana zaten o insan bu işte iyidir. Dövme yapanların hepsi maalesef dövme sanatçısı değil. Bunun bir kıstası var aslında ama uygulaması zor bir durum. Çünkü herhangi bir insan kötü bir dövme de yaptırmak isteyebilir.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

Dövme sanatçıların artması insanların dövme hakkındaki bilgilerinin artmasına yol açtı. Bu da olumlu bir etki.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Benim çalışmalarımın taklit edilmesi benim için güzel bir şey. Pek çok sanatçı bundan rahatsızlık duyuyor. Ama insanlar henüz dövme konusunda çok bilgisiz. Ne istediklerini anlatamıyorlar da. Bana gelen müşterileri yönlendiriyorum. Getirdiği model benim için bir kıstas olmuş oluyor yaptırmak istediği model için ve o model üzerinden kendi tarzımda bir tasarım çıkartabiliyorum.

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Verilebilir ancak bu iş biraz ressamlık gibi. Alaylı pek çok yetenekli insan var. Sınırlanamayacak bir durum.

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Hepsi önemli. Yetenek olmadan bir aşamanın üstüne çıkılamaz. Anatomi bilgisi yapılan çalışmanın kendini göstermesini sağlar. Sanatsal bilgi tasarımlardaki yaratıcılığı artırır.

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Böyle bir aralık yok. Bir soruyla açıklamak istiyorum. Bir yağlıboya tablo hangi fiyat aralığında olmalı/oluyor ve kimler o fiyatları verip alıp evinin salonunda sergiliyor?

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Daha çok yazı girerken ve yazın sonlarında. İlkbahar ve sonbahar diyebilirim.

21. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Her şeye özentiyle başlıyoruz

22. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Her durumda yönlendiriyorum. Dövmeye yaptırmak isteyen kişinin duruma göre yaşayabileceği sorunları aktarıyorum. Daha önce de belirttiğim gibi insanlar dövme konusunda çok bilgisiz ve müşterimi öncelikle bilgilendiriyorum elimden geldiğince.

23. Dövmeye sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Dövmeye silme işlemi yapmıyorum. Cover up yapıyorum. Yani başka bir modelle mevcut dövmeyi kapatıyorum. Kapama işlemi bu işin daha çok hamallığı. Temiz tene çalışıldığı gibi rahat çalışılmıyor. Ama herkesin pişmanlıkları olabilir. Yardımcı olmaya çalışıyorum.

24. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Bu soru dövme sanatçısına sorulacak bir soru değil. İnancın bir netliği de yok zaten. Şöyle bir cevap verebilirim. Çoğunluğu Müslüman bir toplumda bir kesimin günah olduğuna inandığı bir mesleği icra etmek zaman zaman zorluklar yaşamamıza sebep oluyor. En başta da söylediğim gibi günah olup olmadığının sorulması da saçma. Genelde bunu soran kişilere inançlarına göre bir din insanına bu konuda bilgisi olan birine sormalarını tavsiye ediyorum. İnanç insanların tüm hayatlarını etkileyen ve vicdanlarına hitap eden bir olgu. O yüzden bu konuda kişinin içi rahat değilse günah olduğuna inanıyorsa buna göre kendisi karar vermeli. Herkes dövme yaptırmak zorunda değil.

Katılımcı 12

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

İşini iyi yapamayan bir dövmecinin kötü bir dövme yapmasıyla başladım.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Evet var

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Stüdyo içinde dövme haricinde yapılması gereken çok şey oluyor bunlardan biri temizlik. Dövmeye yapılan ortamın sürekli temiz tutulması gerekiyor. Çıkar - asistan olmadığı takdirde gerekli temizlik yapılamamış oluyor. Dövmeye sanatçısı dövme yaparken getir götür işlerinin yapılmasında iğne takılmasında değiştirilmesinde bir çırağa ihtiyaç duyar olmadığı takdirde hepsini kendi yapması gerekir buda işin aksamasına ve konsantrasyonun bozulmasına sebep olur.. eldivenin sürekli çıkarılıp takılmasına zaman kaybına neden olur.. vs..

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet. İstanbul Güzellik Uzmanları Güzellik Salonu İşletmecileri Kalıcı Makyajcılar ve Dövmeciler Esnaf Sanatkârlar Odası

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

işini çok iyi yapamayan hiç kimseye ustalık belgesi vermez belgesi olmayana da malzeme satışını engelledim.. bu sayede insanlar kötü dövmele taşımaz.. Pişmanlık yaşamazlardı

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

İnternet üzerinden ulaşılabilir

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Dövme yaptığımız tüm donanım tek kullanımlık, paketinden açılıp kişiye özel kullanılır işlem bittiğinde çöpe atılır.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyet örneke verebilir misiniz?

şikayet aldığımız söylenemez. Dövme yapıldıktan sonra bakım sürecine başlanıyor bu bakım yapılmazsa müşterinin kendinden kaynaklı sorunlar oluşabiliyor.. geç iyileşmesi kalın kabuk bağlaması gibi

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örneke verebilir misiniz?

Hataya yer yok bizim işimizde ama diyelim ki oldu yamuk bir çizgi kalınlaştırılarak düzeltilir. Başkalarının yaptığı başlı başına hatalı olan dövmele ile karşılaştığımız oluyor bu hatalı dövmele başka dövme ile kapatılabilir uygun modeller uygun renkler kullanarak

10. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Bu konuda pek bir şey duymadım ama 18 yaşının altında olan kişilere dövme yapıldığında çocuk vücuduna istismara girdiğinden savcılığa şikâyet edilebiliyor.

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

25-35 yaş arası

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

En basit gibi dövmele en zor dövmele oluyor yuvarlak çizmek yıldız yapmak gibi bunların hata payı yoktur düzeltilmesi çok zordur yuvarlak tam yuvarlak olmalı. Yıldızın 5 köşesi eşit olmalı gibi

13. Dövmele daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Her ikisini de yapıyoruz ama ağırlıklı olarak görsel amaçlı aklında hiç fikir olmadan gelip dövme modeli seçenler var

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Dövmeci sayısı hızla artıyor genelde dövme yaptıranlar dövme yapmaya başlamak istiyorlar.. bunun için eğitim veren stüdyolardan öğrenenler yada birinden yardım alanlar başarılı oluyor kendi kendine öğrenmeye çalışanlar başarısız. Kolay gibi görünen zor bir iş yapıyoruz... 6. sorunun cevabı bu sorunu çözmek için bir yol olduğunu düşünüyorum

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?

işini iyi yapamayanlar görsel kirliliğe neden oluyor

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Kendi sanatımızı icra etmek isteriz başkalarını taklit etmek keyifsiz bir işe neden oluyor

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Bu işin alaylı usta çırak ilişkisi içinde öğrenilebileceğine inanıyorum.

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El becerisi ve sanat bilgisi. Ekipmanlarımız vücudun her bölgesine her anatomiye dövme yapmaya uygun. Birçok iğne birçok boya çeşidi var doğru malzeme ile her şey yapılabilir.

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

150 TL - 15.000 TL (küçük yazı yada minik dövmeler 150 TL den başlar detay boyut arttıkça fiyatta artar

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Bahar mevsimleri dövme yaptırmak için en uygun mevsimdir ama insanlar tatile gitmeden ortalama 1 ay önceden dövme yaptırmaya başlıyor en yoğun olduğumuz zaman tatil mevsimleri.

21. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Çok fazla (ünlü ve futbolcu dövmelerine özeniliyor)

22. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Dövme silme işlemi dövmecilerin işi değildir.. Zaten tam silinmiyor silinse bile dokuda ciddi yanık izleri olabiliyor. Bunun yerine başka dövme ile kapatmayı tavsiye ediyoruz ya da lazer ile tam silmeye odaklamadan sadece soldurmalarını isteyebiliyoruz üstüne yapacağımız dövmeyi daha kolay yapılır hale getirmek için

23. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Çoğu zaman.. Bazen çok net çok istekli gelenler oluyor elimizden bir şey gelmiyor

Katılımcı 13

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Güzel sanatlar resim bölümünü bitirdim çizimlerim iyi olduğu için ve dövme yaptırmayı seven biri olarak dövme eğitimi almaya başladım. 1 yıl eğitim aldıktan sonra farklı stüdyolarda faaliyet gösterdim. 12 yıldır da dövmecilik yapıyorum.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi vardır

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Eğitim aldığınız kurum ya da dövme stüdyolarından sadece işi öğrenirsiniz ama usta yanında görev almak tecrübe katar.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

İGDESO bağlı bulunduğum kurumdur.

5. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Bağlı bulunduğumuz kurum oda kaydı olan ve profesyonel bu işle uğraşan stüdyoları destekler ve her türlü yardımı sağlar.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Dövme ve piercing malzemeleri satışı yapan profesyonel satıcılardan temin ediyoruz.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kullandığımız ekipmanların tek kullanımlıktır. Demirbaş ekipmanlarımız için ultrasonic cihazlar, otoklav ve sıvı sterilizasyon ile temizlenmektedir.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Amatör dövmeçiler ya da piercing yapan kişiler hakkında çok fazla dövme düzeltme kapatma işlemleri geliyor.

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Bu bir takım çalışmasıdır dövme yaptıran kişinin ne istediğini bilmesi ve yapım esnasında hareketsiz olması gerekiyor ki dövmeyi yapan sanatçıda rahat ve hatasız işlem yapsın.

10. Karşılaştığımız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığımız bir sorun yok aslında tek şikayetimiz amatör dövmeçilerin 300 tl ye dövme seti alıp dövmeçiyim diye insanları mağdur etmeleridir ki zaten bağlı bulunduğumuz kurum büyük bir titizlikle bu tarz yerleri inceleme altına almaktadır.,

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

25 ile 35 arası

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Zorlandığım dövme yoktur.

13. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

%80 görsel tatmin %20 duygu

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Çok fazla dövme sanatçısı var dövme eğitimi ve insan anatomisini bilen ve bağlı bulunduğumuz kurum tarafından, sınavları geçerek bu işi yapmayı hak kazanan sanatçılar tarafından yapılmalı fakat ülkemizde çok fazla illegal olarak faaliyet gösteren kişiler vardır.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

İşini güzel ve hijyenik yapan sanatçılara her zaman saygımız ve desteğimiz vardır ama amatör kişilerin yaptıkları bir dövme sevdalısını dövme karşı soğutuyor buda bizi etkiliyor maalesef.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Kişiyi özel tasarımların hiçbir dövmeci tarafından paylaşılmaması gerekir. İnternette beğenilerek yaptırılanlar için bu sorun değildir. Güzel çalışılan her dövme beğenimizi alır

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Duyduğum kadarıyla 2 yıllık eğitim sürecince dövme ve piercing bölümü olacakmış bence çok mantıklı. Ama ne olursa olsun staj yerinde yapılır stüdyo ortamına girmeleri ve belirli süre yerinde görmeleri gerekir

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Dövme yapmak öncelikle insan anatomi bilgisi gerektirir. Dövme sanatçısı hangi konuda iyi ise o modeli çalışmalı. Resim bilgisi olan bir dövmeci portre ve realistik çalışmalar yapabilir ama resim bilgisi yoksa yazı vektörel olan her modeli yapabilir

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

250 tl den başlar modele, büyüklüğe ve renge göre değişir

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Yaz sezonunda daha çok oluyor

21. Özentiyle yaptırılanlar oluyormu?

Çok fazla.

22. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Vaz geçirmeye çalışıyoruz biraz daha düşünceleri gerektiğini izah ediyoruz.

23. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Dövme silme işlemi yapmıyoruz

24. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Bize soran olursa diyanetin resmi sitesine yönlendiriyoruz.

Katılımcı 14

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Dövmeciliği ilkokul dönemlerindeki resim tekniğimin daha iyi olup nerde kullanırım diye düşünürken bu kalıcı sanatın dikkatimi çekmesiyle başladı.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi asla olmadı olmamalı da.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Olmaması bir kişi tarafından yapılan dövme zor ve uzun sürdüğü kadar yoruluyoruz ve olmamasının sebebi her insanın kalemi farklı ya da dokunuşları farklı olduğundan dolayı dövmelerimizde geçiş farkları oluyor ve o yüzden tek elde ilerlemesi daima doğru bir seçim

4. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Bu tarz materyalleri kendi imkânlarımla resim video tarzı imkânlarla sosyal medya aracılığı ile kullanıyorum ama gene de her zaman en büyük reklamın bir diğer müşterimin tavsiyesi olduğunu düşünüyorum

5. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kesinlikle temiz ve hijyenik bir ortam en önemli unsurdur. Her bir ürün kişiye özel hazırlanmalı ve işleme başlanmalıdır.

6. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Herhangi şikâyet olmadı bu zamana kadar tek şikâyetlerimiz dövmeciler arası fiyat farkının yüksek olması ne kadar özel kaliteli bir iş yapsak da bazen abartıldığı ya da bazen çok ucuz olması bizleri fiyat konusunda şikâyet boyutuna geliyor

7. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Hata payı tabii ki her sanatta ya da meslekte olduğu gibi bizlerde de oluyor ama biz sanatçı değil eyer resim bakış açımız geniş ve tasarımcı özelliğimiz varsa kendimizden bir şeyler katar kesinlikle hatalarımızı kamufle edebiliyoruz

8. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığımız sorunlarla ilgilenecek bir birim yoktur olmamasında bir sıkıntı olacağını düşünmüyorum biz kendi imkânlarımızla sorunları gidermeye çalışıyoruz

9. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18 ile 30 yas gurubu diye biliriz genellikle bayan olarak

10. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Maori dövmesi diye bilirim zorlandığım değil de zevkle yapmadığım sıkıcı bir dövme olduğunu söyleyebilirim

11. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bizler elimizden geldiği kadar duygu anlam ifadeye yönlendirmeye çalışıyoruz ama şimdiki genç bireyler görselden yana daha çok bakıyorlar

12. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Çok dövme sanatıyla uğraşan ve uğraşmaya çalışan arkadaşlarımız var ama su bu gerçek yılların verdiği tecrübeler kısa süreli sanatçılar arasında çok fark var şahsen 14 senedir bu isi yapıyorum ama bazen halen yeterli olmadığımı söyleyebilirim isimde çok iyiyim ama pratik her zaman pratiktir ve kesinlikle yapılan sonuçları görerek bir dövmeci seçmeliler.

13. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Çok iyi etkiliyor seçenek çok ama onarmaları bizlere gelip hayatlarının pişmanlıklarının farkına varıyor tabii ki kapatma dövmeler daha maddiyatla olduğundan biz de kazanıyoruz.

14. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bence başka dövmecinin tabi ki de motifini çalmak doğru değil ama bugün bakarsak her bir motifin tasarımındaki kullanılan her bir parça alıntı bence kullanılmamalı. Ama kullanıyoruz. İstemsizce müşteri ben bunu istiyorum diye görselle gelince elimizden geldiği kadar yardımcı olup ona yakın motifler tercih ettirmeye çalışıyoruz. Sonuç olarak yapılan her bir dövmenin orijinal seyrini bulamayız bu yüzden a dövmesi istiyor ve elindeki sabit bir modelle geldiyse elimizden geldiği kadar en yakın modelleri gösterip tercih ettirmeye çalışıyoruz ve bunu da başarıyoruz

15. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Verilebilir verilmeli de belki Ama bunu bu isin içinde olan sanatçıların ellerinden bire bir alması daha etkili olacağını düşünüyorum

16. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Kesinlikle saydığınız her seçenek olmalı ve doğru işlem olmalı dövmenin tene uyumunu tenin dövmeye uyumunu modellerin nerde nasıl kullanılacağıının bilincinde ol maliyiz

17. Dövmeye fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

200 TL ile 1500 TL ve üstleri ama en çok kullanılan tutarlar bu fiyatlar malum zaman bütçe zamanı

18. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Kış aylarında büyük yaz aylarında daha minimaliz dövmeler tercih ediliyor ve ediyoruz.

19. Özentileyle yaptıranlar var mı?

Daha önceki sorumda buna yanıt verdim biraz kesinlikle görsellikle yaptırılma sebebi özentilikten fikir alışverişi yapmadan yaptırılıyor

20. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Geliyorlar ve siliyoruz cilt bakım salonumuzda düşüncem ise yazık diyorum insanlar kendisinde kalıcı izleri yaptırmadan önce tenlerinin önemini bilmemelerine üzüldüğüm Ki birazda bu durum ucuz dövmeci tercilerinden

21. Özentileyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Caydırma özelliğimiz çok isin içinde emek verdiğimizden gene elimizden geldiği kadar yakınlıklarımızla başka tarza sürüklemeye çalışıyoruz kendisiyle ilgili

22. Dini açıdan dövmeye yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Günah olduğunu düşünmüyorum ki ben bu is ile uğraşıyorum düşünsem yapmam ama tabii ki yaratılışımızdaki değişkenlikler günahımdır bilemiyorum ve bu sürü kişinin kendi iradesine kalmış diye biliyorum.

Katılımcı 15

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Dövmeye sanatçılığına ilk olarak acayip gelebilir lakin yorgan iğnesi ile arkadaşlarıma yapmaya başladım, sonrasında ucuz bir dövmeye seti aldım kursuna gittim o şekilde başladım. İlham kaynağım ise ünlü Tattoo model Bantik Boy şahsının dövmelerini incelemekle başladı.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi kişiden kişiye değişiyor. Çırak olarak çalıştığım bazı stüdyolarda ustaların çırakları alt görmesi gibi bir sorun olabiliyor , bazı yerlerde ise ustanın tamamen çırak olarak aldığı kişiyi eğitmek amaçlı kullandığı söz konusudur derim.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Tamamen kişiye kalmış durumdur dediğim gibi.

4. Bi meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Türkiye esnaf ve sanatkârları konfederasyonuna bağlıyım.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Şuan için bir sıkıntıyla karşılaşmadım

6. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Bütün malzemelerimiz tek kullanımlıktır. Dövme yapımında kullandığımız malzemeleri ise steril şekilde korunmaya alıyoruz. Günlük temizlik yapıyor ve ayak galoşu ile çalışıyoruz.

7. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Mesleğe ilk başladığım zamanlar hatalarım oluyordu tabi ki de , bir keresinde alnımın terini sildiğim kağıt havluyla dövme yaptığım bölgeyi silmiştim ve müşterimle ufak bir sürtüşmemiz olmuştu.

8. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Dövme yapılırken önemli olarak vücuda geçirdiğimiz transfer modelin dışında kayan bir çizgi bile o dövmenin berbat olmasına yol açabilir. İnsan oğluyuz tabi ki de hatalarımız olabilir ama önemli olan o hatayı işçiliğinin kalitesi ile düzeltebilmektir.

9. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Sorunları iletmek için bir birim yok kendimce. Olmaması takdirinde kendi hatamızı ya da sorunumuzu başkalarının çözebilmesi söz konusu değildir.

10. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18 ve 25 yaş arası daha yoğunluklu

11. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Portre modeller.

12. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Genel olarak dövmeler bir kısımda görsellik olarak daha ağır basıyor.

13. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Merdiven altı diye tabir ettiğimiz bir çok sağda solda dövmeci var evet belgesiz çalışan yada bir kuaför arkasında bu işi yapan steril olmayan ortamlar bir çok sayıda var. Bu işi yapanların hepsi iyi değil , bunu belirleyen kıstas ise yapılan çalışmalardır.

14. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Ülkemiz genellemesi olarak fazla dövmeci olması biraz daha sosyalleştirdi artık bu olayı. Sonuca bakarsak eğer Ünlü ve bilinen dövmeciler zaten bu mesleğin nasıl itibarda olduğunu belli ediyor.

15. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Getirilen şablon iyi ise zaten sorgusuz yapıyoruz, kötü bir model getirdiklerinde yada gösterdiklerinde ise daha başka modeller göstererek onların ufkunu biraz daha genişletmeye çalışıyor ve daha iyi bir motif yaptırmasını talep ediyorum.

16. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Güzel sanatlar fakültesinde verilebilir, meslek liselerinde ise verilemez bence .

17. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Kesinlikle sanatsal bilgi ve el becerisi önemlidir ilk aşamada, bu mesleği yapmaya başladıktan sonra zaten insan anatomisini daha iyi anlıyorsunuz . Hangi bölge daha hassas yada hangi bölgeye hangi işlemi yapacağınızda ona göre uygulama yapılıyor.

18. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum 200 TL Maximum ise değişkendir 5,000 de olabilir 10,000 de olabilir 15,000 de olabilir.

19. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Müşterilerimizin anlamadığı bir olay var aslında dövmeyi kış mevsimlerinde yaptırmak daha uygundur ama yaz sezonuna girdiğimizde %80 daha fazla talep alıyoruz.

20. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Genç yaşlardaki dövme yaptırımları genelde özentilik

21. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Genelde dövme sildirmeye gelen kişilerin hapisane, eski eş ya da sevgili olarak isimlendirebiliriz. Ben ise göze çok kötü gelmediği sürece Cover Up (Örtmek, Kapatmak) yaptırmalarını tercih ediyorum.

22. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Kişiye göre değişiyor, özenen kişi kafasına koymuşsa o yaptıracığı modeli onu yaptırıyor, ama bizi anlayan kişilere özenilmiş olan bir dövmenin çok basit olduğunu ve yaptırmaması gerektiğini başka modellere bakmasını tavsiye ediyorum.

23. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Kişinin inancına kalmış bir şey.

Katılımcı 16

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

İlham kaynağımı resim alt yapısından alıyorum resim yaptıkça dövme yapma isteğim artıyor.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi olmasını çok istedim, fakat birçok dövme sanatçısıyla konuştum yanlarında çalışıp dövme yapabilmeyi öğrenmeyi ama maalesef kimse almak istemedi. Ben kendi imkânlarımla videolar izleyerek zamanla kendimi geliştirdim

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Çırak olmamam bana hiç bir problem çıkarmadığını düşünüyorum kişi isterse yapamayacağı şey yoktur.

4. Bi meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Türkiye esnaf ve sanatkarları konfederasyonu.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Hiç bir sorun teşkil etmiyor oda veya sendika kuramama.

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Eğer bir sendikaya bağlı olsaydım Türkiye’de insanlara dövme ilgisini yükseltmeye çalışırdım ve dövme yaptıran kişiler resmi kurumlar da ön yargıyla yaklaşılmamasını ve yukarıda da belirttiğim gibi diğer değişikliklerin olmasını sağlardım.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video,internet vb.)

Video izleyerek kendimi geliştiriyorum.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Hijyenik steril bir ortamı kullandığım malzemelerin tek kullanımlık olmasına hassas bir şekilde yaklaşıyorum ve dövme stüdyo içerisin de kullandığım malzemeleri sürekli streç film ve tek kullanımlık kullan at poşet tarzı ambalajlarla sağlıyorum

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

Şu ana dek hiç bir müşterimden her hangi bir şikayet almadım ama ben bazı müşterilerime sitem ediyorum dövme yaptırmaya geldiklerin de dövme yaptırmadan önce yapılması gereken kurallara uymadıkları için.

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Dövme yapmaya başladığım da modelin %70 ini bitirmişimdir diğer kalan zaman zarfın da müşterim kendini ani bir şekilde oynattığı durumda attığın line (çizgi) yamul olabiliyor ne yazık ki tamamen müşterinin hatası ama ben bunu şu şekilde telafi ediyorum o yamuk olan çizgiyi biraz daha kalınlaştırıp simetri olmasını sağlıyorum.

11. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığım problemleri birime hiç ulaştırmadım çünkü o problemi önemseyecek birim olmadığını düşünüyorum bu konuya kesin kanaat getirmedi fakat Türkiye’de böyle birimler olduğunu düşünmüyorum nedeninin de Türkiye dövme konusunda pasif kaldığını düşünüyorum.

12. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Dövme yaptırmaya gelen yaş grubu 18-35 yaş arası kişilerdir

13. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Zorlandığım dövme modelleri daha çok realistik ağırlıklı dövmeler olduğunu düşünüyorum

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bana gelen kitle daha çok görsel tatmin amaçlı dövme modelleri istiyor

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Evet günümüzde çok fazla dövme sanatçısı var çoğunluk kötü işçilik olduğunu düşünüyorum

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Bu kadar çok dövme sanatçısı olması insanları yanlış yerlere sürüklüyor.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Müşterinin farklı motifle gelmesi tabii ki de biz dövme sanatçıları olarak müşterinin model konusunda iyi araştırma yapmadığını düşünüyorum dövme sanatçılarına hikâyelerini anlatmaları daha iyi oluyor

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Dövme sektörü özel bir sektördür çok fazla kurumda ders verilmesi doğru olmayabilir

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El becerisi vücut anatomisi ve sanatsal bunları hepsi olursa daha iyi bir dövme sanatçısı olabilir

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Dövme fiyat aralığı minimum 150.-TL maksimum 7000 8000 arası ama bu fiyat tabii ki yükselebilir

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Yaz ayları temmuz ağustos tarihleri daha çok dövme yaptırma talebi oluyor ama doğru zaman tabii ki de mikropların kırıldığı aylar daha sağlıklı oluyor

22. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Özentiyle yaptıran kitle çok fazla mesela şu arkadaşımın dövmesi çok güzel olmuş bende aynısından istiyorum gibi

23. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Dövme sildirmek için gelenler oluyor evet. Biz dövmeciler kendi işimizi yapmalıyız. Silme işlemini hastane ortamında yapılması daha sağlıklı olur. Dövmeciler tecrübesi olmadan direkt kar amaçlı silme işlemi yapabiliyorlar ve ben bunu çok yanlış buluyorum.

24. Özentiyle geliyorlarsa yönlendiriyor musunuz?

Evet özenti ile gelenleri yönlendiriyorum.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Dini açıdan dövme yaptırmamanın günah olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı 17

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

İlk kendime geçici dövme yaptırmak için sahilde bir dövmeci yanına gittim ve dövme yaptırdım sonra dövmecinin yanında çırak olarak başladım insanlara kalıcı iz bırakmak hoşuma gitmeye başladı öyle devam ettim

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi he zaman olmak zorunda

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Bu sanatı kursla kısa sürede öğrenilmez yeni başlayacak arkadaşlar sürekli izleyip ve deneyip tecrübe edinmeleri gerekli yoksa ilerleyemezler

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet, kayıtlı esnaf sanatkârlar odasına kayıtlı

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Daha önceden meslek olarak kabul edilmediği dönemde stüdyo açarken sorunlar yaşıyorduk takı üzerine ya da farklı sektörler üzerinde açardık ve buda problemler olabiliyordu

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Youtube gibi platformlar sayesinde istenilen tarzda eğitim yada yeni tarzda yapılan teknikler hakkında bilgiye daha kolay ulaşabiliyoruz. Dergilerde genelde sanatçıları tanımak işçiliklerini takip etmek kısıtlı olabiliyor

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kullanılan malzemeler tek kullanımlık ve ortamı her müşteriden sonra sabit değişmeyen ekipmanlar tek tek steril malzemeleri ile dezenfekte ediyoruz çelik olan ekipmanlarımızı otoklav ile işi ve buhar yöntemi ile dezenfekte ediyoruz

- 8.** Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Dövme malzemeleri ile şikâyet alma durumum olamaz çünkü daha dövme cilâğıne başlarken bile kötü malzeme kullanarak başlamadım çünkü kötü malzeme dövme sanatçılarının kendi işini zorlaştırır az kafası çalışan iyi malzeme kullanır. Piercingler üzerinde şikâyetler alabiliyoruz çünkü bazı piercingler rengi atar ve taşı düşe biliyor onun için şikâyetler alıyoruz. Ama piercing seçimi yaparken müşterileri uyarırım

- 9.** Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Evet, hata payımız olmaması dikkat ve sabır gerektiriyor bazı insanların acı eşiğı çok düşük olduğu için onlarla çalışmak işimizi yeni başladığımız dönemde çok zorluyordu ne zaman kolunu çekecek ne zaman hareket edecek diye tetikte olurdum o zaman dövmeden çok o kişiye odaklanmak daha fazla yoruyordu beni ama 20 yıllık tecrübe artık el alışkanlığı yaptı ne zaman nerde kim nasıl tepki veriyor onu anlıya biliyorum sorun halinden kalktı.

- 10.** Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Esnaflar ve sanatkarlar odasına iletebiliyor.

- 11.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18'den başlıyor 90 yaşına kadar sınır yok. Ama en sık gelen yaş ortalaması 18 - 30 yaş aracılığı normalde ama dün 13 yaşına ailesi ile beraber geldi ve dövme yaptırmak istedi ama ben yapmadım. Yanlış karar vereceğı için ilerde pişman olacak çünkü 13 yaşında doğru karar veremez kimse.

- 12.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Özel bi tasarımlar ilk çizim süresi zorluyor müşteri beğenecek mi beğenmeyecek mi Gibi zorluklar

- 13.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Olması gereken duygu anlamlı olması ama genellikle dövmem oldun ne olursa olsun deyip gelen müşteriler daha fazla görsel olarak bizden fikir alıyorlar.

- 14.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Ne kadar fazla dövme sanatçısı olursa o kadar güzel herkes birbirinden fikir alışverişi yapabilir... Çok fazla şuan amatör dövmeciler çok fazla ve cin ali bile çizme yeteneğı bile

yok diye bilirim. Ve belge almak çok zor değil bu yüzden herkes kendini dövme sanatçısı sanıyor ve insanlar belgesi var diye güvenip dövme yaptırıyorlar

15. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövme sanatçılığı eğitimi verilebilir mi?

Artık meslek olarak kabul edildiği için verilmelidir.

16. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

El becerisi ve sanatsal bilgi önemli anatomi bilgisi sadece kilo alıp vermede dövmede deformasyon ne kadar olur onu bilmek gerekli ona göre vücutta bölge seçiminde yönlendirme yapmak lazım. Kısaca üçü de önemlidir.

17. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

150 tl den başlar maksimum fiyat verilemez.

18. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Yazın daha çok talep olur ama olmaması gereken kışın yapılmalı bakımı daha kolay kış ayında ve renkler daha canlı kalır.

19. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Evet dövme isteyenlerin %35 i özentisi ile gelirler.

20. Özentisi ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Gelen kişileri sohbeti ve tarzına bakarak doğru karar mı veriyor onu çözmeye çalışıyorum ve fikri mi söylüyorum ve ona uygun bir model seçimini yapmaya çalışıyorum ve şimdiye kadar sana uydum pişman oldum diyen gelmedi doğru karar verdiklerini söylüyorlar.

21. Dövme silmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Evet, oluyor ama bizde dövme silme işlemi yapılmıyor... Yapılabileceği yerlere yönlendiriyorum fiyatlar yüksek olduğu için vaz geçenler cover (kapatma) dövmesi yaptırmaya karar veriyorlar ve silme işlemi 6 - 9 seans sürer uzun süreç gerekir 9 ay sürer yani zahmetli bir işlemdir.

22. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Diyanet İşleri Başkanı değilim.

Katılımcı 18

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

90'lı yıllarda Hint kınası ile geçici dövme yapılmaya başladığımda lisedeydim hasbelkader bir abimden formülü öğrenip Bakırköy'de 1 yaz boyunca yaptım ve çok keyif aldım. Sonrasında kalıcısı nasıl yapılıyor diye araştırmaya başladım, internetin olmayışı dönemlerde kalıcı dövmenin çok aykırı olması, nasıl yapıldığına dair araştırmalarımı güçleştirse de ilk makinemi kendi şartlarımla yapıp, ilgımı kaybetmeden devam ettim. Sonrasında hayatımıza internetin girmesi ufukumuzun açılması ve tabuların yıkılması açısından inanılmaz faydalı oldu diyebilirim. İlham kaynağım sanırım, çocukken Almanya'da yaşayan bir akrabamızın arkadaşı oldu. Bütün sırtında kaplan dövmesi vardı ve 6-7 yaşında çok beğenmiştim.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Evet, var sanat dalı olduğu için bu şekilde gelişmek güzel. Benim ustam olmadı ama ne yazık ki. Aynı derecede dövmeye ilgili arkadaşlarımla geliştirdik. Ama çoğu sonradan koptu bu sanattan.

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Aslında usta çırak ilişkisinde problem yaşanmaz. Bu kişisel davranışlarla alakalı bence.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet var

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Ben bağlı olmadığım için benim için bir sıkıntısı yada artısı yok...

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Mesleki acıdan daha ayrıntılı eğitim sağlanacak kurumların ve kursların açılmasını ve dövme yapmak için gereken malzemelerin yeterlilik belgesi olanlara verilmesini tavsiye ederdim.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Dergi, katalog, yılsonunda çıkan kitapları yurtdışında olan arkadaşlarımdan temin ediyorum. Onun dışında sosyal medya bütün dünyaya ulaşmamızı sağlıyor.

- 8.** Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kullanılan malzemelerin tek kullanım olmaları, elle temas edilen aletlerin steril ve piyasada bulunan koruyucu aksesuarlarla kullanarak temiz olmasını sağlıyoruz.

- 9.** Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Müşteri demiyorum ben. Şikâyetleri işçilikle alakalı karşılaşmadım. Tahmini olarak 9000 binden fazla dövme çalışmam olmuştur. Bunu da kullandığımız transfer şablonlarını yıllardır saklıyorum. Bir arkadaşım ile iddialaşmıştım. 7000 gibi bir sayı idi 3 yıl önce. Karşılaşmadım çünkü tarzım olmayan çalışmaları yapmıyorum. Fakat kısının ten yapısı-bakımı-yapılan bölge dövmenin kalitesinde çok etkili hatta kadınların regl dönemleri bile dövmenin kalıcılığında etkili. Bu faktörleri öncesinde söylediğinizde yaptıran kısının haberi olduğu için ---evet söylemişti diyorlar. Örnek gerekirse parmaklara yapılan çalışmalar yayma yapabilir-atma yapabilir üstünden 2. Bir kat geçmemiz gerekebilir dediğimde atarsa şayet 2. Bir seansla dövmeyi tamamlayabiliyoruz.

- 10.** Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

1.sı meslek olarak görmemek gerekiyor,2.sı dövme yapmaya enerji-motivasyon yoksa o gün stüdyoyu açmamak, açtıysak da gelen misafiri baksa güne ertelemek gerekiyor. Hata yapılan ve yapma oranı en çok olan dövmeler tarih ve yazı dövmeleri oluyor. Bana bir arkadaşım çocuğunun doğum tarihini yanlış yazdırmıştı mesela. Eşine gönderdi dövme bittikten sonra yüzündeki o ifadeyi unutamam. Tarih yanlış! Neyse ki biraz değişik olsa da 3 ü 5 yaptık.

- 11.** Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Açıkçası yok, insanlarla kişisel iletişimi yüksek bir sanat dalı olduğundan ve geri dönüşü olmadığından kılı kırk yarmak gerekiyor. Böyle bir olay yaşamadığım için bir şey söyleyemiyorum.

- 12.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Yıllar geçtikçe değişiyor aslında, şöyle ki eskiden sürekli gençler gelirken şimdi 40-50 yaşlarında insanlar dövme yaptırmaya geliyorlar ve çoğu yıllardır istiyordum bu yastan sonra nasıl olur bilmem ama yapaalım diyorlar. Çok seker oluyor. En yaşlı yaptığım 71 yaşındaydı.

- 13.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Çalışacağım modellere öncelikle incelerim, sonrasında bir kâğıt çizimini yaparım, o işimi oldukça kolaylaştırır. Ama omuz basına yapılan simetrik çalışmalar zorlu olanlar

diyebilirim. Vücut hatlarının farklı olması-desenin yerleştirilmesi ve istediğimiz görseli almamız zorlu diyebilirim

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bu kişisel bir şey yine. İlla duygusal bir anlam yüklemelisin diye bir baskı ya da şart koşmuyorum. Ama anlamsız bir şeyler olduğunda da fikirlerini değiştiriyorum bu bizim elimizde biraz. Oranlama yaparsak %50- %50 dönem dönem dövme tarzları farklılık gösteriyor.

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Bence sanatçı diyebileceğimiz kişi sayısı az. Bu illa çok iyi yapan iyi dövme sanatçısıdır diye bir şey yok bence. Biraz hazmetle alakalı bir durum. Hepsi iyi mi, tabii ki değil. Çok kötü çalışmalar var. Belirleyen kıstas çalışmanın kalitesi değil, istenilen görselin elde edilmesi. Çok defa iyi çalışılmış dövmelerinden memnun olmayan insanlarla karşılaştım. Mutlaka benim de olmuştur diye düşünüyorum.

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

Aslında etkilemiyor, çünkü insanlar genelde referans alarak sanatçılarını seçiyorlar.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Çok sabit kalıpta bir desen değilse mutlaka üstünde farklılıklar değişiklikler yapmaya çalışıyorum. Yapan kadar o dövme çalışmasını taşıyan da önemli. Uzun süre aynı muhitte dövme çalışıyorsanız ve buna özen göstermezseniz hiç hoş olmaz

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Kesinlikle

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Bunların hepsi birbiriyle ilişkili o yüzden hepsi olmalı.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Kriter yok. İki bestecinin şarkılarını farklı fiyatlara satması gibi.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Bölgeye göre değişiyor. İstanbul gibi büyük ve pahalı şehirlerde benim kriterim doğal gaz ve okulların durumu. İkisi de kapandığında mevsim başlıyor diyebilirim. İnsanlar buna bütçe ayırabiliyorlar. Kişisel keyif için harcanan bir para çünkü

22. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Mutlaka oluyordur. Bana kişisel olarak soruyorsanız ben yapmıyorum. Çünkü öncesinde uzun uzun irdeliyorum

23. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Tabii ki. 2019 dövme modelleri geldi mi diyen biri yönlendirilmeli zaten. Ya da koluma amcaoğlu yazdırmak isteyen biri.

24. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Ben silme işlemi yapmıyorum ama oldukça çok. Çünkü çok kötü çalışmalar var. Lazer uygulayan merkezlere yönlendiriyorum ya da üstünü başka çalışmalarla kapatıyorum

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Günah mı? Valla net bir şey söyleyemem, göreceğiz, ama bence değil. Çünkü –Müslüman olanlar için soyluyorum- inancımızda NIYET ve AMAC önemli bence İslamiyet’in temeli bunun üstüne kurulu ama bu konuda fikir vermem. Fikir değiştirmem-nasıl gönül rahat olacaksa öyle derim. Başlı kapalı çok bayan-namaz kılan çok kişiye dövme çalıştım.

Katılımcı 19

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Dövme sanatına her zaman ilgim vardı ama cesaretim yoktu, eğitim ve iş hayatımda yaşadığım bazı olumsuzluklardan ve sağlık sorunlarından sonra erkek arkadaşımın desteğiyle başlamaya karar verdim. Dünyada ve Türkiye’de İlham alınacak çok sayıda sanatçı var.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Dışarıdan dövme dersi aldım ama şu an benden deneyimli bir dövmeci ile beraber çalışıyorum, usta-çırak ilişkisi oluşturmaya çalışıyoruz.

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Dövmecilik sadece eline makine alıp dövme yapmak değil; teknik, sterilizasyon ve müşteri ilişkileri açısından dikkat edilmesi gereken çok şey var ve deneyimli birinin yanında olmak her açıdan daha avantajlı oluyor.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Dövmeciler İGDESO (İstanbul Güzellik Uzmanları, Güzellik Salonu İşletmecileri, Kalıcı Makyajcılar ve Dövmeciler Esnaf ve Sanatkarlar Odası) bağlıdır ve gerekli dövmecilik sertifikasını bu oda veriyor ancak etkili ve yaygın bir sendikalaşma ve kurumlaşma yok.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Dövmeciler arasında bir düzensizlik ve iletişimsizlik mevcut, fiyat politikası, eğitim, sterilizasyon ve disiplin gibi konularda bir birlik yok.

6. Eğer bir sendikaya bağı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Mesleki eğitim, kaynak ve disiplin konularında bir standartlaşma ve düzen getirmek isterdim

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Bu konuda Türkçe kaynak yok denecek kadar az mevcut yabancı kaynakları internetten temin ediyoruz.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Her zaman tek kullanımlık sarf malzeme kullanıyoruz, dövmeye başlamadan önce ve dövme bitiminde tüm ekipmanları alkol ile temizleyerek streç film ile sarıyoruz. Dövme yaptığımız odayı mutlaka kapalı tutuyoruz ve zemini çamaşır suyu ile temizliyoruz.

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Şu ana kadar bir müşteri şikâyeti ile karşılaşmadık.

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

İnsan derisine resim yaptığımız için her ne kadar kâğıda resim yapmaktan farklı olsa da temel resim bilgisi bu hataları düzetmekte çok etkili olabiliyor örnek olarak erkek arkadaşına dövme yaparken uzun bir çizgi çizmişim eve oraya başka bir nesne ekleyerek durumu düzeltmeye çalıştım.

11. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Hayır, yok ve her anlamda çok büyük sıkıntı oluyor bu

12. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Günümüzde her yaştan insanlar dövme yaptırıyor ama en çok 20-40 yaş arası ağırlıkta

13. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Realistlik işler için kendimi hazır hissetmiyorum bunun haricinde eski bir dövme kapatmak da çok zor oluyor

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Genelde görsel tatmin için yaptırıyor insanlar, yaptırdığı şeklin anlamını bile bilmeyen insanların sayısı çok fazla ve o dönem ne modaysa onu istiyorlar. Duygusal ağırlıklı dövme yaptırılanlar azınlıkta

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Evet, çok fazla dövme sanatçısı var ve tabi ki hepsi de işinde iyi olmuyor. İyi dövmeciyi belirlemekteki en büyük kıstas yaptığı işlerin düzgün ve güzel olması, yaratıcılığı ayrıca bence iş ahlakı ve insanlara yaklaşımı da çok önemli

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

Her meslekte olduğu gibi işini iyi yapanlar mesleki itibarı artırır ama kötü yapanlar ise azaltır.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Ben doğru ve etik bulmuyorum, tasarım yapmak önemli bir iştir, fikri mülkiyet hırsızlığı olarak görüyorum

18. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Profesyonel bir eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum ama meslek liselerinde 18 yaşından küçük birinin dövmeci olarak yetiştirilmesini doğru bulmuyorum. Aynı şekilde güzel sanatlar fakültesi öğrencileri ve mezunları da genel olarak bu mesleğe yöneliyor. Zaten belki fakültede eğitim verilebilir ama bu iş sadece resim ve görsellik değil fizyoloji, sterilizasyon vs. bilgisi de gerektirdiği için ayrı bir birim ve enstitüde eğitim verilmesi daha uygun olabilir. Ayrıca maalesef şu an için bu eğitimi verecek deneyimde ve bilgide yetişmiş insan sayısı da çok az

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

3 ayaklı sandalye gibi düşünün biri olmadan diğer ikisiyle denge sağlayamazsınız.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Minimum fiyat makine açılış fiyatı oluyor aslında Meslek odası bir fiyat listesi yayınlıyor ama dövmeciler genelde kendi fiyatlandırmasını yapar, fiyatlar dövmenin boyutuna, modele, renkli olup olmamasına vs. göre değişir. Ama fiyatlandırma dövme için gerçekten ciddi bir sorun.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Aslında her mevsim talep oluyor ama en çok havalar ısınınca insanlar yaptırmak istiyor.

22. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Evet, çok oluyor

23. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Elimizden geldiği kadar yönlendirmeye çalışıyoruz.

24. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Evet, dövme sildirmeye talep çok fazla, insanlar fazla düşünmeden yaptırdıkları dövmeleri daha sonra sildirmek için daha fazla çaba harcıyorlar.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Dövme yapılırken kanama olduğu için abdest bozulur ve birkaç gün o bölgeye su değmemesi gerektiği için de abdest alınamaz. Bunun dışında dövme yaptırmak için günah değil de mekruh demek daha doğrudur.

Katılımcı 20

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

İlham kaynağım insanların üzerinde güzel izler bırakmaktı bir de her insanın olduğu gibi tabii ki maddiyat tarafı da var.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi vardır

3. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Sendika Adı: İGSEDO

4. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Mecburen bağlı olmak zorundayız ustalık belgesi alabilmek için İGDESO'da sınava girmemiz gerekiyor

5. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?,

Sınav sistemi değiştirilmesi gerek.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

İnternet

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Sterilasyon cihazlarımız var ve bunun yanında alkollü ve alkol­süz dezenfektanlar kullanılıyor

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Kendim için daha herhangi bir şikâyetle karşılaşmadım

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Her dövmede hata vardır çünkü elle yapılır insan unsurudur fakat zamanla el alışır daha az hata yapılır ve hatalar git gide azalır hatalarımız milimlik hatalar olduğu için çoğu zaman dövmecilerden başkası anlamaz ama eğer hata büyükse gölge ve renklerle kapatılabilir saklanabilir.

10. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Öyle bir yer ne yazık ki yok

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

20-25

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

İçi dolu silüetler içindeki ince mandala modelleri

13. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Gel gelelim ki incir reçelindeki gibi hikâye aramıyoruz. %75lik bir kısım görsel amaçlı yaptırır. %25 te anlamlıdır hikâyesi vardır.

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Dövme sanatçısı olarak kendini gören çok insan var her geçen gün de artıyor fakat dövme sanatçısı kendi kendine denilince maalesef ki sözde başkasının demesi seni o unvana yerleştirir.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

İyi şekilde de etkileyebiliyor kötü şekilde de kötü dövmecilerse genelde cover up için müşteriler bize gelir bize de hem isim hem para kazandırır ama iyi bir sanatçıysa pastadaki pay bölünür.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Eğer bir dövme özel tasarımsa zaten paylaşmam ben ama özel tasarım veya başka yerlerden bulunan dövmeleri de müşterim isterse yaparım.

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Verilebilir ama bu iş okuldan daha çok usta çırak ilişkisinde hayat bulan bir iştir.

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

İnsan vücudunu tanımak önemlidir hem dövme yaparken etkili olur hem sonrasında ki bakım aşamasında krem tercihlerinde

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Min: makine açılış ücretinden yapılır buda dövmeciye göre değişir benim açılış ücretim 150₺ max fiyat belirlenemez.

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Genelde yaz mevsimlerimde müşteri artışı olur.

21. Özentiyle yaptıranlar oluyor mu?

Oluyor

22. Özenti ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Ben tüm müşterilerimi yönlendiririm keko dövmelerle gelip güzel dövmelerle gönderdiğim çok kişi vardır

23. Dövme sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Gelen oluyor fakat ben dövme silme konusunda Türkiye’de yapılmasını önermiyorum illaki iz kalıyor

24. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Dini açıdan günah değildir mekruhtur.

Katılımcı 21

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Dövmeciliği ilkökul dönemlerindeki resim tekniğimin daha iyi olup nerede kullanırım diye düşünürken bu kalıcı sanatın dikkatimi çekmesiyle başladı.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta-çırak ilişkisi asla olmadı ve bence olmamalı da.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Usta-çırak ilişkisinin olmaması bir kişi tarafından yapılan dövme zor ve uzun sürdüğü kadar yoruluyoruz ve olmamasının sebebi her insan kalemi farklı ya da dokunuşları farklı olduğundan dolayı dövmelerimizde geçiş farkları oluyor ve o yüzden tek elde ilerlemesi daima daha doğru bir seçim.

4. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Bu tarz materyalleri kendi imkânlarımla resim, video tarzı imkânlarla, sosyal medya aracılığı ile kullanıyorum. Ama yine de her zaman en büyük reklamın bir diğer müşterimin tavsiyesi olduğunu düşünüyorum.

5. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kesinlikle temiz ve hijyenik bir ortam. En önemlisi her bir ürün kişiye özel hazırlanıp işleme başlanmasıdır.

6. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Herhangi bir şikâyet olmadı bu zamana kadar tek şikâyetlerimiz dövmeciler arası fiyat farkının yüksek olması. Ne kadar özel, kaliteli bir iş yapsak da bazen abartıldığı ya da bazen çok ucuz olması bizleri fiyat konusunda şikâyet boyutuna geliyor.

7. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Hata payı tabii ki her sanatta ya da meslekte olduğu gibi bizlerde de oluyor. Ama biz sanatçı değil, eğer resim bakış açımız geniş ve tasarımcı özelliğimiz varsa kendimizden bir şeyler katıp, kesinlikle hatalarımızı kamufle edebiliyoruz.

8. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Karşılaştığımız sorunları iletebileceğimiz bir birim yoktur. Olmamasında herhangi bir sıkıntı olabileceğini de düşünmüyorum. Biz dövmeçiler kendi imkânlarımızla sorunlarımızı gidermeye çalışıyoruz.

9. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18-30 yaş grubu diyebiliriz. Genellikle bu yaş grubundan gelen insanların çoğunluğu bayanlardan oluşuyor.

10. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Maori dövmesi diyebilirim zorlandığım değil de zevkle yapmadığım sıkıcı bir dövme olduğunu söyleyebilirim.

11. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Bizler elimizden geldiği kadarıyla duygu anlam ifadeye yönlendirmeye çalışıyoruz ama şimdiki genç bireyler görselden yana daha çok bakıyorlar.

12. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Çok dövme sanatıyla uğraşan ve uğraşmaya çalışan arkadaşlarımız var ama şu bu gerçek yılların verdiği tecrübeler kısa süreli sanatçılar arasında çok fark var. Şahsen 14 senedir bu işi yapıyorum ama bazen hala yeterli olmadığımı söyleyebilirim. İşimde çok iyiyim ama pratik her zaman pratiktir ve kesinlikle yapılan sonuçları görerek bir dövmeçi seçilmelidir.

13. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Çok iyi etkiliyor. Seçenek çok ama onarmaları bizlere gelip hayatlarının pişmanlıklarının farkına varıyor. Tabii ki kapatma dövmeler daha maddiyatlı olduğundan biz de daha fazla kazanıyoruz.

14. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bence başka dövmeçinin tabii ki de motifini çalmak doğru değil ama bugün bakarsak her bir motifin tasarımındaki kullanılan her bir parça alıntıdır. Bence kullanılmamalı ama istemsizce kullanıyoruz. Müşteri ben bunu istiyorum diye elinde görselle gelince elimizden geldiği kadar yardımcı olup ona yakın motifler tercih etmeye çalışıyoruz. Sonuç olarak yapılan her bir dövmenin orijinal seyrini bulamayız. Bu yüzden ‘a’ dövmesini istiyor ve elindeki sabit bir modelle geldiyse elimizden geldiği kadar en yakın modelleri gösterip tercih ettirmeye çalışıyoruz ve bunu da başarıyoruz.

15. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmeçilik eğitimi verilmeli mi?

Verilebilir belki de verilmelidir. Ama bunu bu işin içinde olan sanatçıların ellerinden birebir almasının daha etkili olacağını düşünüyorum.

16. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Kesinlikle saydığımız her kriter olmalıdır. Dövmenin tene uyumunu tenin dövme uyumunu modellerin nerde nasıl kullanılacağına bilincinde olmalıyız.

17. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

200 TL ile 1.500 TL ve üstleri ama en çok kullanılan tutarlar bu fiyatlardır. Malum zaman bütçe zamanı.

18. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Kış aylarında büyük dövmeler, yaz aylarında daha minimize dövmeler tercih ediliyor ve ediyoruz.

19. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Daha önceki sorumda yanıt verdiğim gibi, biraz kesinlikle görsellikle yaptırılma sebebi özentilikten ve fikir alışverişi yapmadan yaptırılıyor.

20. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Geliyorlar ve siliyoruz. Cilt bakım salonumuzda düşüncem ise yazık diyorum. İnsanlar kendisinde kalıcı izleri yaptırmadan önce tenlerinin önemini bilmemelerine üzüldüğüm ki bu durum ucuz dövmeci tercihlerinden oluşuyor.

21. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Caydırma özelliğimiz çok işin içinde emek verdiğimizden yine elimizden geldiği kadar yakınlıklarımızla kendisiyle ilgili başka tarza sürüklemeye çalışıyoruz

22. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Günah olduğunu düşünmüyorum ki ben bu iş ile uğraşıyorum. Günah olduğunu düşünsem yapmam ama tabii ki yaratılışımızdaki değişkenlikler günah mıdır bilemiyorum ve bu soru kişinin kendi iradesine kalmış diye biliyorum.

Katılımcı 22

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Doğuştan gelen bir resim yeteneğim vardı ve güzel sanatlar fakültesinde okudum. Biraz da resmi insan vücuduna uygulamak istedim.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Usta çırak ilişkisi olmadı. İlk önce kendim bacaklarıma yaparak başladım.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Bir problem yaratmıyor. Gerek de duymuyorum. Çünkü resme zaten yeteneğim olduğundan kendimi geliştirdim.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Üsküdar'da bağlı olduğum sanatkârlar odasına üyeyim.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Haklarımızı koruyorlar.

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, iş hayatınızda değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Bu konuda odanın değil ülkenin görüşünün daha iyi bakmasını isterdim.

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

İnternette araştırıp ve kişiye özel tasarım yapıyorum.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Malzemeler zaten tek kullanımlık olduğundan bir problem olmaz. Sadece makine ve ekipmanlarımın steril hale getirilmesini sağlıyorum.

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Çeşitli karşılaştığım şikâyete yönelik sorular var elbette. Örneğin; 'hijyenik misiniz?' işinizin ustası mısınız? Acı oluyor mu? Günah mıdır vb.'

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Hata kabul edilemez. Çünkü bu işin silgisi yok ama bir hata yaptıysam onu müşteriye yansıtmadan profesyonel bir dövmeçiyse onu halledersin.

11. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Böyle bir birimin olmasına gerek duymuyoruz.

12. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

18 ile 35 yaş aralığındaki insanlar genelde geliyorlar.

13. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Portre olan çalışmalar daha zor oluyor.

14. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Görsel amaçlı yapılıyor ama zamanla değişeceğine inanıyorum bu algının.

15. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Evet dövmeci çok ama sanatçı yok.

16. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?

Etkilemiyor. Çünkü kötü yapanların bizim gibi sanatçıları düzeltiyoruz.

17. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Biz genelde tasarım yapıyoruz. O yüzden bir sıkıntı teşkil etmiyor.

18. Güzel sanatlar faköltesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Kesinlikle verilebilir.

19. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi anatomi bilgisi mi yoksa sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

Üçü de önemlidir ama en önemlisi el becerisidir.

20. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

150 TL'den başlar, 1.000 TL ye kadar gider.

21. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Yazın daha çok müşteri dövme yaptırmayı tercih ediyor. Ama ben şahsım adına kışın yapılmasının daha doğru olduğunu düşünüyorum.

22. Özentiyle dövme yaptıranlar var mı?

Evet, özentiyle gelen çok müşterim oluyor.

23. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Sildirmek için gelen müşterilerime işlem yapmıyorum. Hemen yönlendiriyorum.

24. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Kesinlikle yönlendirme yapıyorum.

25. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Sigara içmek gibi düşünün.

Katılımcı 23

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Çok ufak yaşlarda resim yapma yeteneğimi fark ederek başladım. Çok fazla resim çiziyordum. Sonrasında Hint kınasıyla kendime geçici dövmeleer yapmaya başladım. Ondan sonra geçici dövmeıı yapıyorsam kalıcı dövmeıı de yapabilirim herhâlde deyip araştırmalara, çalışmalara başladım ve bugünlere geldim. İlham kaynağım da dövmeıı olarak değıl de babamın ressam olması

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Evet var. Ülkemizde bu işin eğitimi yok maalesef. Ve öğrenilme şekli usta-çırak ilişkisi.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Eğitim olmadığı için bu iş çıraklıkta öğreniliyor ama dediğim gibi hiç çıraklık yapmayıp eline makineıı alıp da ben dövmeııciyim diye dolaşıyor. Çok fazla maalesef.

4. Bir meslek odanız/bağılı olduğunuz bir sendika var mı?

Evet meslek odamız var ama çok aktif ve faaliyetleri olan bir meslek odası değıl. Sadece kalfalık ve ustalık sertifikaları için faal. Ve aidat topluyor. O yüzden çok da önemi yok bizim için.

5. Bir meslek odasına veyahut sendikaya bağılı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Denetimler çok fazla yok hatta neredeyse hiç yok denilebilir. Dediğim gibi eline makineıı alan evinin bir odasında ya da herhangi bir kuaförde bu işi yapmaya başlıyor. Denetimler artsa piyasadan bu işi gerçekten iyi yapan ustalar kalsa çok daha iyi olur bizim için.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

Artık internet çağındayız. Bütün her şeyi internetten temin ediyoruz.

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Evet eminim. Kullandığımız malzemelerin hepsi tek kullanımlık malzemeler. Yani bir dövmeııe başlamadan önce o malzemeler steril paketinden çıkarılıyor. Dövme bittiğı zaman da hepsi çöpe gidiyor. Hiçbir şekilde bir insana temas eden ya da temas etmese bile arada kalan malzeme, başka kimseye kullanılmıyor. Boya kapları, iğne uçları vb. hepsi her müşteride değışiyor ve çöpe atılıyor.

- 8.** Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikayete örnek verebilir misiniz?

En büyük müşteri şikâyeti fiyatlar. O da merdiven altında, hiçbir eğitimi olmadan, eline makine alan her insan çok çok ucuza çalışıp insanları mahvedip, bizim fiyatlarımıza çok karşı geliyorlar, şikâyet ediyorlar. Serbest piyasa tabii. Eğer diğer taraf ucuzsa, müşteri de ucuza yaptırmak istiyorsa, malzeme önemli değilse müşteri için gidip yaptırırsınlar. Biz artık ikna etmek için çok uğraşmıyoruz.

- 9.** Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Hata payımız sıfır. Yine dediğim gibi işe göre çok farklılık gösterir. Hata kabul edebilecek çok fazla model vardır. Ama hiç hata kaldırmayan modeller de var. Hatasız çalışmaya gayret ediyoruz. Çok şükür bir şikâyet gelmedi. Hata yapıp da düzeltmek zorunda kaldığım bir model olmadı, umarım böyle devam eder.

- 10.** Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

İletebileceğimiz bir birim yok. Dövmeciliği meslek olarak bile son birkaç senedir tanıyorlar. Öncesinde meslek sıfatında dahi değildik. O yüzden şikayet edebileceğimiz bir birim yok. Ve dediğim gibi her köşe başında, evinde, merdiven altında, kuaförlerin arka odalarında bu işi yapan ve ayaklar altına düşüren insanlar var. Engel olamıyoruz karşı çıkamıyoruz. O yüzden yapabileceğimiz bir şey yok.

- 11.** Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

4 5 sene öncesine kadar 20 li yaşlarla 35-40lı yaşlar arasındaydı ama şimdi 18 den 60 a kadar hatta bunun da üstünde dövme yaptıran insanlar var. Son dönemlerde iyice popüler oldu ve insanların dövmeden korkusu azaldı. Eskiden korkuyordu insanlar. Her yaş grubundan dövme yaptıran müşteriler var.

- 12.** Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Zorlanacağım bir modele zaten başlamam. Bunu da müşteriye açıklarım. Sonuçta hata payımız sıfır ve zorlanacağım bir modele başlayıp onu mahvetmek istemem ve işçiliğinin daha iyi olduğunu bildiğim başka ustalara yönlendiririm.

- 13.** Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Türkiye’de %80-%90 kısım görsel tatmin amaçlı yaptırılıyor.

- 14.** Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Evet, çok fazla var. Son 5 senede sayı çok arttı. Dediğim gibi malzemeye ulaşmak kolaylaştı. Artık internette siparişle 1 gün içerisinde malzemeler eve gelebiliyor. Hepsi

kesinlikle iyi değil. Yani bu işi stüdyo olarak yapıp da iyi olmayan insanlar var. Bir de merdiven altında yapanlar var. Kullandığı malzemenin markası kalitesi belli olmayanlar var. Avrupa standartlarına gelmemiz gerekiyor.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

Tabii ki kötü etkiliyor. Dediğim gibi aslında kullandığımız bir standart fiyat uygulaması var ama merdiven altı dövmeciler düşürerek ve kötü dövmeler yaparak, kötü işler çıkararak bizi de etkiliyor dolaylı yoldan. Dışardan görüntü itibarı ile de etkiliyor. Kötü bir dövmeciyle karşılaşan adam bütün dövmecilere o gözle bakıyor. İnsanların gözündeki 'kötü dövmeci' sıfatını onlar yaratıyor. Biz bunları temizlemeye çalışıyoruz. Yani ben 28 yaşında çocuğu olan bir insanım. U konuşulanlarla hiçbir alakam yok. İçki, sigara bile içirmem stüdyomda. Ama artık bu algıyı da yıkmaya başladık yavaş yavaş insanlar bilinçleniyor.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Bu bizde maalesef çok fazla. Özel tasarım yapalım dediğimizde müşteri illa getirdiği dövmeyi istiyor. İnternette bulduğu fotoğraflarla dövme yaptırır. Bu da özentiliğe giriyor. Bu da dövmenin ne anlam ifade ettiğini bilmez, hiçbir ifade etmez ama bu onun için görsel olarak güzel sadece.

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Verilebilir bu çok iyi olur. Temelden ve doğru bir eğitim almış olur. Bu şekilde mesleğe başlanırsa çok kaliteli ve profesyonel hal almış olur.

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi daha önemlidir sanatsal olarak mı?

Bunların üçü de çok önemlidir. El becerisi olmadan sanatsal bilginin, sanatsal bilgi olmadan da el becerisinin olmasının hiçbir anlamı yok. Anatomi olmasa da el becerisi ve sanatsal bilginin anlamı yok. Hepsi birer bütün. Birbirini tamamlayan şeyler.

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Dövmeciden dövmeciye değişkenlik gösterebiliyor. Ama bize verilen standart bir fiyat tarifesi var aslında. Kendi adıma konuşayım. Minimum fiyatım 250 TL'dir. Bir harf bir nokta o iğnenin makineye takılmasının minimum fiyatı 250.-TL'dir maksimumu yok yapılacak işe boyuta göre değişir. 50.000.-TL bile olur.

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Normal şartlarda kışın ve bahar dönemlerinde olması gerekir. Ama Türkiye'de bizde yazın daha çok yazın talep oluyor. Çünkü kışın o dövmeyi kimse görmüyor. Türkiye'deki insanların %80'i görünmeyecek dövmeyi neden şimdi yaptırayım mantığıyla yaptırıyor.

Mesela tatile gitmeden 15 gün önce geliyor. Tatile gideceğim dövme yapalım diye geliyor. O yüzden yazın daha ağırlıklı oluyor.

21. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Çok fazla hatta yarısından fazlası özendikleri için yaptırıyorlar.

22. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Oluyor. Son zamanlarda çok arttı bu taleple gelen müşteri sayısı. Eski yapılan amatör dövmeler, kobay olarak kullanılmış insanlar. Ve bu dövmeden kurtulmak istiyorlar. Ben yapmıyorum ve dövmecilerin yapmasını onaylamıyorum. Bunu doktorların yapması gerekiyor. Hastanelere, sağlık kuruluşuna yönlendiriyorum. Sonrasında onların bileceği iş.

23. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Tabii ki. Elinde bir fotoğrafla bulduğu resimle geliyor ve ben yönlendirme yapıyorum, tasarım yapıyorum fakat yine de istediği dövmeyi yaptırmak istiyor. Bir yere kadar ikna etmeye çalışıyoruz olmayınca yapıyoruz.

24. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Bence günah değil. Yani Kuranda da dövmeyle alakalı bir cümle yok. İnsanların kafasında kalıplaşmış bir şey var. Dövmeyi abdest geçirmiyor vb. gibi saygı duyuyorum. Ama ben yanlış biliyorsam ve dövme günahsa da şu dünyada işlediğim en büyük günah dövme yaptırmak olsa diyorum. İşlediğimiz onca günah varken dövmeyle takılıp kalmak bence çok saçma.

Katılımcı 24

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

Dövme sanatından önce kahve sektöründe çalışıyordum. Kahve ve tabakların üzerine kürdan ve bir miktar çikolata yardımı ile resimler, görseller çizirdim aslında baktığımızda aynı mantık sadece daha dikkatli olmak gerek. İlham kaynağı göreceli bazen günlerce bir şey tasarlayamam bazı zamanlar gün içinde 3-4 tasarım yaparım o an ki ruh haline bağlı biraz da.

2. Usta-çırak ilişkisi var mı?

Öyle bir usta-çırak ilişkisi yaşamadım yabancı sanatçıların videolarını izleyerek öğrendim diyebilirim. Bilen birinin yanında çırak olarak çalışan kişiler elbette var ancak 10 kişiden 5 i diyebiliriz.

3. Eğer yoksa usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Genelde baktığımızda sanatçılara yansıyan bir problem yok daha çok dövme yaptıran kişileri ilgilendiriyor. Yeni başlayan bir dövme sanatçısına denk gelirlerse eğer istedikleri iyilikte bir dövmeyle sahip olamayabilirsiniz bunun için de kapatma işleminde iyi bir

sanatçıya gittiğinizde biraz daha uğraştırıcı bir süreç olduğu için biraz problem yaşayabiliyoruz onun dışında bir problem yaratmıyor.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Bunun için elbette bir kurum kuruluşlar var ancak şuan bağlı olduğum bir sendika yok.

5. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Stüdyo açmayı düşünüyor ise bi sanatçı meslek odasına kayıt olması gerekiyor zaten en başta serfitika alıp öyle devam etmesi gerekiyor kuaför v.b gibi yerlerin yaptığı gibi,

6. Eğer bir sendikaya bağlı olsaydınız, değiştirmek \ geliştirmek isteyeceğiniz şey ne olurdu?

Serfitikaların bu kadar kolay verilmesi en basit çizgi atan kişilere sırf ücret ödediği için serfitika verilebiliyor(6-7 yıl önce idi en azından şuan nasıl bilmiyorum)

7. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video vb.)

Çok gelişmiş bi anlatımlı video bulunması zaten zor ancak ilk başladığım dönemler youtube üzerinden yapılan çalışmaları izliyordum. Biraz fikir sahibi olduktan sonra yaparak öğreniyorsunuz zaten.

8. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kullandığım bütün ürünleri tek kullanımlık paketlerde temin ediyorum. Boya, iğne vb. Ürünlere eldiven takmadan temas etmiyorum zaten bu zamana kadar gelen müşterilerden mikrop kapma gibi bi şikayet almadığım için steril çalıştığıma eminim.

9. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyet örnek verebilir misiniz?

Tabi, boyun kısmına 2 tane harf yazdıran bi müşterim vardı yazlık bi bölgede yaptırmış kendisi Ş harfini ters yapmışlar tabi kendisi de yapıldıktan sonra fark etmiş haliyle kapatma işlemi için geldiğinde daha farklı bi model ile kapatmak zorunda kaldık.

10. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğan bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Dikkatli bi şekilde çalıştığımız zaman hata payı aslında çok düşük öncesinde bi transfer işlemi gerçekleştiği konuya hâkim iseniz hata yapmazsınız.

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Genel olarak 20-25 arası

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Boyut olarak kıyaslarsak genelde çoğu aynı zorluktadır. Ancak cover işlemleri daha zorlu oluyor omuz dirsek arası bir maori çalışması yapılmıştı onu düzeltmek için yaklaşık 11 saat uğraştık sanırım en zorlandığım model oydu

13. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Net olarak bir şey söylemem tabi buna ama 10 kişiden 4ü genelde duygu ağırlıklı geliyor.

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Elbette ve gün geçtikçe bu sayı artmakta ama hepsine iyi demek olmaz ancak çalışmalarına göre de değişir kimisi renk konusunda çok iyidir kimisi line çalışmaların da bunu belirlemede yaptıracak kişinin nasıl bir şey istediğine bağlı yani onu da araştırıp siz karar vereceksiniz.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor?

İtibardan ziyade fiyat konusunu etkiliyor herkes işçiliğine göre fiyat biçiyor çünkü yıllarını vermiş işinde çok iyi olan bir kişi bir modele 500tl derken yeni başlayan bir kişi 200tl dediği zaman insanlar hali ile uygun olana gidiyor ancak %90 ı pişmanlıkla ayrılıyor oradan ve daha sonrasında kapatmak için tekrar ilk sanatçıya dönüyor bu sefer haliyle daha zor bi işlem daha farklı bi model yapılması gerektiği hem zaman hem maddi açıdan bi artış söz konusu oluyor. Çok fazla sanatçı olmasının etkisi yok işinizi iyi yaptığınız sürece insanlar size gelir zaten.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

Ortada bir emek var sonuçta öyle bir şey yapmak da saygısızlık olur. Elbette bu istekler çok sıklıkla geliyor ancak hepsini değiştirmeye yöneltiyoruz. Bir motifi tasarlayan kişiden başkası aynı benzerlikte yapması çok zor zaten

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilebilir mi?

Eğitimden kastınız 3-4 yıllık bir okul ise gereksiz olur biraz çizim yeteneğiniz var ise zaten biraz uğraş ile 3-4 haftada dövme yapmaya başlar zamanla geliştirirsiniz zaten kendinizi

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi sanatsal bilgi mi daha önemlidir?

En önemlisi el becerisi ve hayal gücü ancak anatomiye de hâkim olmanız lazım her bölgede makine hızı iğne ayarı farklıdır bunu ayarlayamazsanız eğer deride ömür boyu kalacak şişkinlikler, morluklar bırakabilirsiniz.

19. Dövmeye fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

200 min. Ancak max. İçin net bir fiyat yoktur yapılacak dövmeye ve detaya göre değişir 20bin TL yede vücudunuzu kaplatırsınız komple 50bin tl yede

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Genelde şubat – Eylül arası

21. Özentiyi yaptıranlar oluyor mu?

Küçük yaş gruplarında oluyor genelde

22. Özentiyi ile geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Tabi genelde dizi veya filmlerde gördükleri dövmeleri isteyen birçok kişi geliyor ancak istedikleri modellere eklemeler yapıyoruz biraz daha farklı hale getirmeye çalışıyoruz aynı modeli taşımamaları için

23. Dövmeye sildirmek için gelen oluyor mu? Ne düşünüyorsunuz?

Silme işlemi yapmıyorum.

24. Dini açıdan dövmeye yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Dövmeden daha çok bedenimize zarar veren şeyler var sigara vb gibi bunları da insanlar bilerek tüketirken dövmeye neden günah olsun bilerek yapıldığı için mekruh diyebiliriz sadece.

Katılımcı 25

1. Bu mesleği yapmaya nasıl karar verdiniz? İlham kaynağınız var mı?

İlkokul döneminde çizim yapmaya başladım. O dönemlerde dövmeye yaptırmak için çok hevesliydim 14 yaşında ilk kalıcı dövmemi yaptırdım daha sonra yapan kişiyle arkadaş olduk. Bana da öğretmesini istedim tabi o dönemde dikiş iğnesi ve kalem mürekkebiyle yapıliyordu. Birkaç deneme sonrasında kendime internetten dövmeye seti aldım arkadaşlarıma ve kendime yapmaya başladım. Örnek aldığım birçok dövmeye sanatçısı vardı ilham kaynağım o kişiler oldu.

2. Usta – çırak ilişkisi var mı?

Profesyonel bir stüdyoda yaklaşık 2 yıl çıraklık yaptım.

3. Usta – çırak ilişkisinin olmaması iş hayatınızda size ne gibi problemler yaratıyor?

Çıraklık yapmamış olsaydım bu kadar hızlı ilerleyemezdim yüzden problem yaratması söz konusu olamaz.

4. Bir meslek odanız/bağlı olduğunuz bir sendika var mı?

Ustalık belgelerimi aldığım dönemde İzmir’de mesleğimi icra ediyordum. O zamanlar İzmir dövme derneğine kayıt olmuşum.

5. Bir meslek odasına veya sendikaya bağlı olamama ya da sendika kuramama size ne gibi sorunlar teşkil ediyor?

Olumlu veya olumsuz etkilemiyor.

6. Mesleki gelişiminize katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ediyorsunuz? (dergi, anlatımlı video, internet vb.)

İnternet üzerinden yurt dışında olan dövme sanatçılarından

7. Hijyenik, steril bir ortamı nasıl sağlıyorsunuz? Salonunuzun yeterince steril olduğuna emin misiniz?

Kişiyi temas eden (iğne, uç, boya) gibi ürünlerin tamamı dövme sonrasında çöpe atılıyor. Bunların dışında setup sehpası, makina ve tutacak dediğimiz sürekli kullanılan ürünler yüzey dezenfektanı otoklav gibi ürünlerle steril ediyoruz. Gelen kişilerden önce kendimizi korumak herhangi bir hastalık kapmamak için kullandığımız ürünleri ve stüdyomuzu steril temiz tutmak zorundayız.

8. Ne gibi müşteri şikâyeti doğuyor, aklınızda en çok kalan, büyük ölçekli şikâyete örnek verebilir misiniz?

Dövme sonrası bakım, dövmeyi yapmak kadar önemlidir, bakımı önemsemeyip krem kullanmayan, dövme sonrası denize havuza giren veya aynı hafta güneşlenen kişilerin dövmeleri deforme olur, renkleri solar veya bazı yerlerinde silinme olur bu tür olaylarda "dövmem böyle oldu, niye bu şekilde?" diye gelenler oluyor. Piercing konusunda iltihaplanma, şişmesi gibi şikâyetler oluyor aslında bakımla ilgili olduğunu, insanlar kendilerinin hata yaptıklarını düşünemiyor.

9. Mesleğinizi icra ederken hata payınızın olmaması elbette büyük sıkıntı. Doğru bir hata nasıl telafi edilebilir. Örnek verebilir misiniz?

Kontür dediğimiz dövmenin dış hat çizgileri yapıldığı sırada müşteri ani bir hareket yapmış çizgilerin titremesine sebep olmuşsa o kısımdaki kontürü mecburen kalınlaştırmamız veya gölge dolgu yapmamız gerekebiliyor. Yine de bu durum çok nadiren olur .

10. Karşılaştığınız sorunları iletebileceğiniz bir birim var mıdır? Eğer yok ise böyle bir birimin olmaması ne gibi sıkıntılar yaratıyor?

Sorun yaşayacağımızı düşündüğümüz kişilerle genelde çalışmamayı tercih ediyoruz.

11. Daha ağırlıklı olarak dövme yaptırmaya gelen yaş grubu nedir?

Çoğunlukla 25 yaş üzeri kişiler.

12. Bugüne kadar en çok zorlandığınız dövme modeli nedir?

Temelim karakalem olduğu için siyah beyaz çalışmalar tercih ediyorum, renkli çalışmaları yapmayı pek sevmem çok zorlanacağımı düşündüğüm renkli realistik işler yapmıyorum.

13. Dövmeler daha çok duygu ağırlıklı mı yoksa görsel tatmin amaçlı mı yaptırılıyor?

Çoğunlukla görsel amaçlı oluyor.

14. Çok fazla dövme sanatçısı var mı? Yapanların hepsi iyi mi? Bunu belirleyen kıstas nedir?

Çok iyi dövme sanatçısı arkadaşlarımız var fakat bundan bir o kadar fazla da amatör/tecrübesiz insanlar da var. Yaptıran kişi dövmesinden şikâyetçi değilse gerisi önemli değil. Önemli olan kullanılan ürünlerin steril olması, yapılan yanlış ve kötü dövmeler bir şekilde düzeltilir veya kapatılır.

15. Bu kadar fazla dövme sanatçısı olması mesleki itibarı nasıl etkiliyor? (fazla kendini geliştirmeyen sanatçılar sizi kötü etkiliyor mu?)

İşinde iyi temiz yetenekli insanların artması mesleğimizi olumlu etkiliyor. İnsanlar dövmenin yazı yazmak dışında olduğunu anlayıp görüyorlar, yeni fikirlerin olması bizim gelişimimize katkı sağlıyor. Amatör dövme yapan kişiler de aslında bize fayda sağlıyor, yaptıkları işleri kapatma veya düzeltme yaparak kendimizi o konuda geliştiriyoruz.

16. Dövme motiflerinin başka bir yerde taklit edilmesi ya da müşterinin başka dövme sanatçısının yaptığı motifle gelmesi size ne düşündürüyor?

İnsanlara bunu anlatamıyoruz, her zaman yapılmış dövme getirip aynı yere aynı şekilde yaptırmak istiyorlar. O kişiye özel tasarım benzer motifler hazırlayıp yapacağımızı anlatsak da yine de yapılmış olanda ısrar ediyorlar. Dövmeden alıp onu kopyalamayı sevmesem de mecburen yaptığımız oluyor. Fikirlerini değiştirip çalıştığımız işleri severek keyifle yapıyoruz.

17. Güzel sanatlar fakültesi ya da meslek liselerinde dövmecilik eğitimi verilmeli mi?

Okullarda bunun eğitimini vereceklerini düşünmüyorum. Dünyanın hiç bir yerinde duymadım böyle birşeyi, 1-2 hafta kurs veren kişiler var ama bu şekilde öğrenilebilecek bir meslek değil. Bence en doğrusu usta çırak ilişkisiyle bu mesleği öğrenmek.

18. Sizce dövme yapma konusunda el becerisi mi yoksa insan vücudu (anatomi) bilgisi mi daha önemlidir sanatsal olarak mı?

Çizim yeteneği çok önemli bununla birlikte ne kadar çizim de bilseniz vücut anatomisini çalışacağınız bölgeyi iyi tanımanız gerekiyor.

19. Dövme fiyat aralığı nedir? (min. ve max.)

Bunun için net birşey söyleyemem çünkü 20 liraya yapan insan da var, açılış fiyatı yüzlerce lira olan dövme sanatçıları da var. Bu tamamen modele, bölgeye, dövme ebatına vs göre değişkenlik gösterebilir. Her dövme sanatçısının kendine göre bir fiyatlandırması vardır. Max. Fiyat yok.

20. Hangi mevsim ya da aylar daha çok müşteri talebi oluyor?

Çoğunlukla yazın yaptırılıyor. Olması gereken son bahar, kış ayları bizim önerimiz.

21. Özentiyle yaptıranlar var mı?

Evet çok var. Ünlü dövmeleri aynı şekilde aynı yere yaptıranlar oluyor.

22. Sildirmek için gelenler var mı ne düşünüyorsunuz?

Silme işlemi yapmıyorum ama nerdeyse her gün bir kişi sildirmek için arıyor. Sildirmek isteyenlerin çoğu eski sevgili ismi, bunları başka dövmelerle kapatıyoruz.

23. Özentiyle geliyorsa yönlendiriyor musunuz?

Kararsızsa hiçbir fikri yoksa düşünmesi gerektiğini söyleyip geri çeviriyoruz. Kesinlikle model konusunda fikir verme taraftarı değilim, özellikle ilk dövmeleri olan kişilerde.

24. Dini açıdan dövme yaptırmak günah mı? Bu konu hakkındaki düşünceleriniz?

Bu soruya cevap vermem doğru olmaz, çok fazla yorum olmasıyla birlikte din hocalarının cevaplaması gereken bir soru.

2.6 Uygulama Bölümüne Dair Genel Bir Değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde ise İstanbul'un farklı semtlerinde stüdyoları bulunan dövme sanatçıları ile gerçekleştirilen röportajlara yer verilmiştir. İstanbul'un 13 farklı ilçesinden toplamda 25 dövme sanatçısı ile görüşülmüş olup, sorulan sorular ve verilen yanıtlara yer verilmiş olup, genel bir değerlendirme yapılmak istenmiştir.

Dövme sanatçılarının çoğunluk olan kısmı küçüklüğünden bu yana resime ilgi duyduğu için sonrasında insan vücuduna resmi uygulamayı tercih ettiği için bu mesleğe başlamıştır. Belli bir çoğunluğu da bu mesleğe başlamak zorunda olduğu için, mecburiyetten atılmıştır. Ama büyük bir çoğunluğu çizime veya resme ilgisi olduğu için bu mesleği tercih etmektedir. Bu da mesleklerinde sürekli kendini geliştirmelerine, hatta bu meslekte profesyonel olmalarına imkân tanımaktadır. Hatta dövme sanatçısı olmadan önce kendine dövmeler yaptırdığı için vücudunda beğendiği bu sembolleri, sanatçı olursa başkalarına da yapabileceği fikri hoşlarına gittiğinden, bu mesleği tercih etmiştir. bu soruya alınan belki de en etkileyici cevap katılımcı 9'dan aldığım cevap olmuştur. Kendisi küçük yaşta ailesinden ayrılıp mendil silip, arabaların camını silerek gelirini sağlarken bulduğu müsvedde kâğıtların üzerine gördüğü objeleri resmedince bir dövmecinin kendisini fark etmesiyle bu meslek hayatına adım atmış olup, kendisi şu anda oldukça ünlü bir dövmecidir.

Dövme sanatçılarından 17'si bu meslek dalında usta-çırak ilişkisinin mutlaka olması gerektiğini vurgulamaktadır. Diğer türlü mesleğin öğrenilmesinin güç olduğu ve gelecek yeni dövme sanatçılarının iyi ve kaliteli olabilmesi için ustadan öğrenilmesini savunmaktadır. Hatta çıraklık yaptıkları için şu anda profesyonel bir dövmeci olduğunu düşünmektedirler. Usta-çırak ilişkisinin olmaması mesleki itibar açısından iyi dövme sanatçılarının yetişmesi için çok büyük bir avantaj olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu ilişkinin olması gerektiğini vurgulayan dövme sanatçıları aynı zamanda, Türkiye örneği için dövme konusunda ülkemizde herhangi bir eğitimi söz konusu olmadığı için, tek yöntemin bu olduğunu söylemektedirler. Usta-çırak ilişkisi olmayan dövme stüdyolarında müşteri şikâyetinin oluştuğunu, dövme makinesi satın alan kimsenin hemen dövme yapma girişimi nedeniyle insan vücudunu değersiz gördüklerini, bunun sonucu olarak da ortaya çıkan dövmenin de müşteriyi tatmin etmediği söylenmektedir.

Dövme sanatçıları için, belki de en önemli konu olan bir meslek odası veya sendikaya bağlı olup olmama sorusuna alınan cevaplarda ise hemen tüm dövme sanatçıları yakın cevaplar vermişlerdir. Kendilerinin de içinde bulunduğu İGSEDO yani İstanbul Güzellik Uzmanları, Güzellik Salonu İşletmecileri, Kalıcı Makyajcılar ve Dövmeciler Esnaf Sanatkârlar Odası dışında başka bir oda, birim veya sendikanın varlığından haberdar olmadıkları tespit edilmiştir. İGSEDO'nun da varlığının kendi iş güvenceleri için pek birşey değiştirmediğini, sadece kalfalık ve ustalık sertifikaları verilmesi için faaliyetlerini sürdürdüğünü belirtmişlerdir. Dövme stüdyosu açmak için bu odaya kayıt olmak zorunlu olduğu için zorunlu olarak üye olunan bu oda haricinde başka bir kuruluş olmadığı görülmektedir. Bir sendikaya bağlı olmama durumunun ne gibi sorunlara yol açtığı sorusuna aldığım cevaplar ise; sendikanın olmaması, dövme sanatçıları arasında bir iletişimsizlik, bunun sonucunda

oluşan farklı fiyat politikaları, alınan eğitimler gibi konularda farklılıklar yarattığı öğrenilmiştir. Dövme stüdyoları birbirinden bağımsız oldukları için birinin uyguladığı politikadan diğerinin haberi olması çok zordur. Bu nedenle aynı çatı altında toplanabilecekleri bir sendikanın varlığı toplumun mesleğe olan bakışını mutlaka olumlu etkileyecektir. Dövme sanatçılarının sorulan bir diğer soru ise eğer sbir sendikaya bağlı olsalardı neleri değiştirmek isteyecekleridir. Buna alınan ortak cevaplardan birkaçı ise İstanbul ili için bu kadar fazla dövme stüsyosunun açılmasını engellemek olduğu yanıtı alınmıştır. Bunu bir sorun olarak gören dövme sanatçıları bunun altında yatan temel sebebin denetim mekanizmasının zayıf olduğunu söylemektedir.

Dövme sanatçılarının mesleki gelişimine katkı sağlayacak materyalleri nasıl temin ettikleri sorulmuş olup, ortak alınan cevaplardan bazıları, internet üzerinden dünya çapında ünlü olan dövme sanatçıların videolarını, eğitimlerini izleyerek olduğu öğrenilmiştir. Bir diğer cevap ise, sosyal medya hesapları aracılığıyla dövme sanatçıların yapmış olduğu çalışmaları izleyerek kendilerini geliştirdiği olmuştur. İnternet kullanımı artık parmaklarımızın ucunda olduğu için güncel bilgi ve materyallere ulaşmamız artık çok daha kolaydır. Bu nedenle geçmişe göre kaynağa erişme konusunda şimdi daha şanslı olduklarını söylemektedirler.

Tüm röportaj yapılan dövme sanatçıların aynı cevabı verdiği soru olan ‘dövme stüdyosu hijyen ve temizliği’ konusunda hepsinin dövme stüdyolarının çok hijyenik ve steril olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu meslek için herşeyden öncelikli olduğu öğrenilen temizlik konusunda asla taviz vermedikleri öğrenilmiştir. Asla esnetilemeyen, dövme yaptırmaya giden insan vücudu için de, kendi sağlıkları açısından da sürekli temiz kalması gereken stüdyolardaki malzemeler ve stüdyonun kendisi her müşteride dezenfekte edildiği söylenmektedir. Her müşteri için tek kullanımlık malzemeler ve temizliği yeni yapılmış olan stüdyo konusunda her bir dövme sanatçısının net olduğu, böyle yapılmadığı takdirde dışarıdan gelecek en ufak bir virüsün insan sağlığını tehlikeye atacağını belirtmektedirler. Aynı zamanda sterilizasyon cihazlarının her dövme stüdyosunda olması gerektiğini ve her işlemten sonra dezenfekte edilmesi gerektiğini de vurgulamışlardır. Aynı zamanda Kadıköy ilçesinde görüştüğüm Katılımcı 1 ile bu konu hakkında 4-5 dövme sanatçısı arkadaşı ile Sağlık Bakanlığı ile ortak bir çalışma yaptığını, temiz bir dövme stüdyosunda olması gereken temizlik kurallarını maddeler haline haline getirdiğini ve bakanlığa sunduğunu, ama üzerinden 4 sene geçmesine rağmen halen Sağlık Bakanlığı’nın bu konu hakkında bir çalışma yapmadığını vurgulamaktadır.

Dövme sanatçılarının hangi konularda müşteri şikâyeti aldıkları sorusu yönelttiğinde ise; kendi yaptığı işler için herhangi bir şikâyet almadıklarını, fakat ucuz maliyetle iyi olmayan dövmecilere yaptırdıkları dövmelerinden şikayetçi olup, kendilerine o dövmesini kapatmak için başvurduklarını belirtmektedirler. Çoğu dövmecinin ortak aynı cevabı verdiği fiyat meselesidir. İnsanların vücudunda belki de ömürleri boyunca taşıyacağı dövme için fiyatları yüksek bulmaları, dövme sanatçıları için can sıkıcı bir durumdur. Bir diğer şikâyet konusu ise; dövme yaptıran kişinin dövme yapımından sonraki bakım sürecini iyi yapmamaları ve dolayısıyla bölgenin mikrop kapma riskinin çok olması ile alakalıdır. Ya da dövme yaptıran kişinin kabuk bağlamış olan bölgeyi yolduktan sonra o bölgedeki renk

açılması konusunda şikâyetler alındığı söylenmektedir. Mesleğin hata payının çok düşük oranda olması sebebiyle asla hataya sebebiyet verilmemesi için pür dikkatle yapıldığı öğrenilmiştir. Oluşabilecek en ufak hatanın bile telafisi olamayacağı için, müşterinin öksürme, hapşırma ihtimalleri bile göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Ama bazı durumlarda dövme sanatçıları, ufak bir hatayı müşteri fark etmeden ve müşteri şikâyeti oluşmadan kapatabildiklerini söylemektedirler.

Karşılaştıkları herhangi bir sorun karşısında bu sorununu iletebilecekleri bir birim olup olmadığı, eğer yok ise bu durumun kendileri için ne gibi sıkıntılar yarattığı sorusuna aldığım ortak yanıtlar ise; genel anlamda bir sorunla karşılaştıklarında kendi başlarına çözüm bulduklarını, artık bir birime bu konuda ihtiyaçları olmadığını söylemektedirler. Ama Katılımcı 7; bağlı olduğu İGSEDO başkanı Ayşe Hanım'ın dövme sanatçılığının ülkemizde meslek olarak kabul edilebilmesi için cumhurbaşkanı ile görüşme yaptığını söylemektedir. Bu görüşmeden sonra asıl meslek olarak görülmeye başlandığı öğrenilmiştir. Yani aslında bahsi geçen meslek odası bazı konularda dövme sanatçılarına önderlik yapmaktadır.

Tüm sanatçıların cevap verdiği ortak sorulardan olan dövme yaptırmaya giden yaş grubu sorusuna alınan yanıtlar gernelde 20-30 yaş grubu arasındır. İnsanların bu yaşlar yetişkinlik dönemleri olduğu için kendileri için anlam ifade edecek sembolü yaptırmak istekleri bilinçli şekilde geliyor ve bu yaşlarda daha fazla talep oluyor. Ama örneğin 1.katılımcının dövme stüdyosuna 40 yaş ve üzeri insanların gittiği öğrenilmiştir. Aynı zamanda 10 yıl öncesine kadar 40 yaşına kadar insanlar dövme stüdyolarına giderken, son 10 yıl içerisinde 65 yaşına kadar insanların dövme yaptıрма istekleri olduğu gözlemlenmiştir.

Dövmelerin hangi amaçla yaptırıldığı sorusunda ise beklenenin aksine tüm dövme sanatçıları aynı cevabı vermiş, insanların sadece görsel tatmin amaçlı vücutlarına dövmeler yaptırdığı söylenmiştir. İnsan vücudunda çok uzun bir süre kalacak olan dövme şeklini çok düşünmeden, sadece vücudunda gösterişli duracağı için tercih etmesi birçok dövme sanatçısı tarafından da doğru bulunmamaktadır. Aksine dövme sanatçılarından beklenen şey, kişinin hayatında önemli bir yere sahip olan, ya da kendisi için anlam ifade edebilecek olan sembollerin vücuda dövülmesi gerekmektedir. Böylece dövme de esas amacına hizmet etmiş olacaktır. Bazı dövme sanatçılarına göre Uzakdoğu'da veya Avrupa'da yaşayan insanlar ülkemizin aksine daha çok duygu ağırlıklı dövme yaptırıyorlar. Hatta ülkemizde insanlar sadece dövme yaptırmış olmak için aklında bir dövme modeli olmadan dövme stüdyosuna gidebiliyormuş.

İstanbul'daki dövme sanatçılarının hepsinin iyi olup olmadığı, iyiyi belirleyen kıstasların neler olduğu sorusuna aldığım yanıtlar ise; genel olarak hepsinin tabii ki iyi olmadığı, İstanbul genelinde toplamda 1500 dövme stüdyosundan yalnızca 40-50 tanesinin gerçekten sanatçı olduğu söylenmektedir. İyi sanatçı kıstasını belirleyen şeylerin ise; temiz ve düzenli çalışmaları, hijyene ve sterilizasyona önem vermeleri, malzeme ve donanımlarını iyi seçmeleri, stüdyolarında iyi bir hizmet vermeleri gibi kriterler ortak olarak sayılmaktadır. Yine birçok sanatçıya göre dövme sanatçılarının yalnızca maddiyat için bu mesleği

yapmamaları gerektiği vurgulanmıştır. Yapılan dövmenin yapım sonrası kaliteli bir görünüm ve iyi bir işçiliğinin olması da dövme stüdyosu hakkında bilgi verebilmektedir.

Taklit edilmek her alanda sevimsiz bir durum olmuştur. Dövme sanatçılarına sorulan taklit edilmek ya da başkalarının sizi taklit etmesi hakkında soruma aldığım yanıtlar ise farklı olmuştur. Tüm sanatçıların hemfikir olduğu düşünce; dövmenin kişiye özel olması gerektiğidir. Herkesten ufak da olsa bir parça olması gerektiği vurgulanmaktadır. Dövme kişiye özgü, özgün ve anlam ifade edecek bir sembol olmalıdır. Ama bazı sanatçılar ise kendi tasarımını yaptığı dövme motifini başka bir yerde gördüğünde bunun onun için gurur kaynağı olacağını söylemektedir. Sonuçta iyi bir iş çıkardığı için taklit edildiği düşüncesi hâkim oluyor. Bazı dövme sanatçıları ise başkasının tasarımıyla gelen dövme yapmayı reddediyor(Katılımcı 9). Ama müşteriyi istediği dövme modeline yakın çizimlerle yönlendirerek taklit etmemeye çalışmaktadır. Yoksa bu durumun keyifsiz bir iş olacağını söylemektedir.

Güzel Sanatlar Fakültesi ya da meslek liselerinde eğitimin verilip verilemeyeceği sorusuna aldığım yanıtlar ise tüm dövme sanatçıları verilmeli yanıtı vermiştir. Ülkemizde bu konu hakkında dövme sanatçısı olmak isteyen bireylerin tabi tutulduğu bir eğitim olmadığı için en azından akademik anlamda bir eğitim verilmesinde Güzel Sanatlar Fakültesi iyi bir aracı olacaktır. Ama tabi bu eğitimin yanında uygulamalı olarak da staj gibi bir uygulama mesleki gelişim açısından çok önemli olacaktır. Bu eğitimi de gerçek bir dövme sanatçısından alması gerektiği vurgulanmaktadır. Bazı dövme sanatçısına göre ise; bu sadece usta-çırak ilişkisi ile öğrenilebilecek bir meslek olduğu için eğitimle öğrenilemeyeceği olmuştur.

Dövme yapma konusunda el becerisi, sanatsal ve anatomik bilginin üçünün aynı anda bir kişide bulunması gerektiği tüm dövme sanatçıları tarafından verilen ortak yanıt olmuştur. Bunlardan birisinin olmaması durumunda iyi bir iş ortaya konulamayacağını ifade eden sanatçılar, en güzel dövme motifini vücudun yanlış yerine yaptığında çıkan işin güzel olmayacağını vurgulamışlardır. Bunlardan birini ya da ikisini çok iyi biliyor olmanın, kişiyi iyi bir dövme sanatçısı yapmayacağını, oluşacak dövmenin ise kaliteli bir dövme söylemektedirler.

Dövmenin fiyat aralığı sorusunda ise hemen hemen aynı cevaplar alınmaktadır. Minimum fiyatı 200-250 TL'den başladığı, maksimum bir fiyat söylemenin doğru olmayacağını, hatta 50.000.-TL bile dövme olabileceği söylenmektedir. Dövme yaptıracak kişinin gerçekten istiyorsa fiyatını düşünmeden yaptırmayı gerektiğini söylemektedirler.

Dövme sanatçılarının belki de en çok yakındığı konuların başında gelen dövme yaptırmak için en uygun zaman seçimi ülkemizde yanlış uygulanmaktadır. Hatta şöyle ki bazı dövme sanatçılarına göre yurtdışındaki dövme stüdyosu sahipleri oradaki stüdyosunu kapatıp yazın Türkiye'ye dövme yapmak için geldiği bile söylenmektedir. Dövme sanatçıları için dövme yaptırmak için en uygun mevsim sonbahar ve ilkbahardır. Ama ülkemizde çoğunlukla dövmelerin çoğu yazın yapılmaktadır. Sanatçılara göre bunun nedeni ise; yazın denize, havuza gireceği için insanlara gösterme çabası olduğu düşünülmektedir.

Dövmenin özentisi ile yaptırılıp yaptırılmadığı sorusuna alınan cevaplar ise tüm dövme sanatçıları tarafından çoğunluğunun özentisi ile yaptırıldığı olmuştur. Genelde insanlar izlediği dizi veya filmlerde ya da ünlü kişilerin vücutlarında bulunan dövmelelerin aynısını kendisinde görmek istedikleri beyanıyla dövme stüdyosuna gitmektedir. Röportaj yapmış olduğum dövme sanatçılarından çoğu bu durumdan hoşnut olmadığı için müşterinin kafasındaki modele yakın bir model tavsiye etmekte, yine de müşteri elindeki modeli isterse mecbur kalıp yaptığını belirtmektedir. Bazı dövmeciler ise kendisine dövme yaptırmak için gelen herkese dövme yapmadığını, %30 luk kısmını düşünmesi için geri dönderdiğini söylemektedir. Çünkü bu kısım genelde özentisi ile dövme yaptırmak isteyen kısım olduğu için düşüncelerini beklemektedir.

Dövme sildirmek esasen dövme stüdyolarında yapılacak bir işlem olmamasına rağmen, dövmelelerinden herhangi bir sebepten dolayı memnun kalmayan insanların ilk durağı dövme stüdyoları olmaktadır. Röportaj yaptığım hemen hemen tüm dövme sanatçıları bu taleple gelen müşterilerini doktorlara yönlendirmektedir. Dövme stüdyosunda sadece cover-up denilen dövmeyi kapatarak başkibir modelle kaplama işlemi yapılmaktadır. Sildirme işlemi sadece hastane ortamında doktor gözetiminde yapılması gerektiği savunulmaktadır.

Son sorum, belki de ülkemizde en çok dövme yaptırmaya bu sebeple uzak durulan konu olan dini açıdan dövmedir. Bu soruya tüm sanatçılar cevap vermedi ancak cevap veren dövme sanatçılarından cevaplarını inceleyecek olursak; bir dövme sanatçısı bulunduğu ilçe müftülüğünden dövmenin yasak olup olmadığına dair fetva istemiş ve iki ayrı zamanda iyi farklı cevap gelmiş. Birisinden gelen cevapta Nasr suresinde geçen bilerek ve isteyerek kendi vücuduna zarar vermemek gerektiği ve dövme yaptırmamanın günah olduğu, diğer yanıt ise; Kuran'da böyle bir ibare bulunmadığı, ancak Peygamber efendimizin hadislerinden birinde dövme yaptırmayın buyurduğu belirtilmiştir. Birçok dövmeciye göre ise dövmenin günah olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Onlara göre ise insanın sigara, alkol gibi tüketim mallarını tüketmek ile dövme yaptırmak arasında bir fark olmadığını belirtmektedirler. Diğer bir grup dövme sanatçısına göre ise de; günah olup olmamasının onu ilgilendirmediğini, eğer günah ise de kişinin kendi bilinciyle dövme yaptırmak istediği için kendisini ilgilendirmediğini, sadece mesleğini yaptığını söylemektedir.

SONUÇ

Ülkemizde gün geçtikçe popüler bir meslek haline gelen dövme sanatçılığı, hakettiği değeri görmemektedir. İstanbul ilinde dövme stüdyosu sayısının ortalama 1.500 olması hiç de azımsanacak bir sayı değildir ve gün geçtikçe bu sayı daha da artmaktadır. Bu kadar fazla sayıda olan dövme sanatçıları bugün bile herhangi bir sendika kurma gayreti ve çabası içinde değildirler. Görüşmelerim ve kullandığım kaynaklar çerçevesinde dövme sanatçılarının çoğunluğunun sosyal güvencelerinin olmadıkları tespit edilmiş, buna rağmen sadece İGSEDO'ya bağlı oldukları ve bu odaya bile birçoğu zaruriyetten üye olduğu öğrenilmiştir. Çünkü bu odaya üye olunmadan çıraklık ve ustalık sertifikası alınamamaktadır. Sendika kurma ya da kurulursa üye olma konusunu sanatçıların çoğu çekimser bulmaktadır. Görüşülen çoğu sanatçının yurtdışı ile de ara ara bağlantıları olduğu öğrenilmiş, ülkemiz ve diğer ülkeler kıyaslandığında ülkemizin bu meslek sektörü için çok geride kaldığını öğrenmekteyiz. Toplumumuzda dövmecilik mesleğine saygı ya da itibarın her kesim tarafından hoş karşılanmadığı aşikârdır. Çalışmada yer alan istatistiklerden de anlaşılacağı üzere, 18 ülkenin yer aldığı çalışmada en çok dövme yaptıran ülkeler arasında 17.sırada yer almakta bu da ülke nüfusunun %30'una denk gelmektedir. Yani ülkemizde her 100 kişiden 30 unun dövme yaptırdığı anlamına gelmektedir. Sadece İstanbul'da bulunan dövme stüdyo sayısı da aslında bu yüzdeye yakın bir sonucun olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Yine dövme sanatçıları ile yapılan görüşmelerde sorulan yaş aralığı sorusuna verilen cevaplar arasında en yoğun yaş aralığı 20-35, istatistiki verilerde de hemen hemen yaklaşık sonucu vermektedir. Bu kadar dövme yaptırılırken bir yandan da dövme yaptırdıktan sonra pişman olup dövmesini sildirmek ya da kapatmak isteyenler grafiğinde aynı 18 ülke içerisinde 6.sırayı Türkiye almıştır. Diğer ülkelere göre daha az dövme yaptıran insan olmasına karşın, pişmanlık yüzdesinin ters orantılı olarak artması, ülkemizdeki insanların çoğunun bilinçsiz bir şekilde dövme yaptırdığını göstermektedir. Mülakatlarda sormuş olduğum sorulara dövme sanatçıları tarafından verilen yanıtlar da yine bunu destekler niteliktedir.

Dövme sanatçılığı mesleğinin en önemli sorunlarının başında denetim mekanizmasının zayıflığı gelmektedir. Hem çalışmada edindiğim bilgiler ışığında, hem de dövme sanatçılarından aldığım yanıtlara istinaden denetimin daha sıkılaştırılarak sanatçıların en büyük problemi azaltılacağı öngörülmektedir. Hem Sağlık Bakanlığı hem de kurulabilecek çeşitli sendika veya odalar tarafından belirli periyotlarla denetlenerek gereksiz birçok dövme stüdyosunun açılması engellenecek, böylelikle gerçekten sanatçı diyebileceğimiz insanların sanat eseri oluşturmalarına fırsat verilecektir. Gelişmiş ülkelerde var olan sendika kurma hakları tanınırsa dövme sanatçılığı çok farklı bir boyut kazanabilecektir. Dövme sanatçılığı bir meslek olarak görülmeye 2007 yılında başlamıştır. Henüz 12 senedir meslek olarak hitap edilen dövme sanatçılığı gün geçtikçe insanlar ve toplum tarafından daha kabul gören bir meslek haline gelecektir.

Dövme sanatçılarının çoğu bu mesleği 10 yılı aşkın bir süredir yapmaktadır. Bu da onlar için profesyonel olmanın bir koşulu olarak görülmektedir. Çünkü uzun zamandır aynı işle uğraşan kişi o kişinin profesyonel bir melek sanatçısı olabilmektedir. Usta-çırak ilişkisi olmamasının bu mesleği olumsuz etkileyeceğini, kişi kendi stüdyosunu açmadan önce birkaç yıl profesyonel bir sanatçıya çıraklık yaparak kendini geliştirebileceği ve mesleği o şekilde öğrenebileceği savunulmaktadır. Bunun savunulmasının temel nedeni ise görüşmüş olduğum dövme sanatçılarının yine çoğunun bu işi usta-çırak ilişkisi ile öğrendiğidir. Dövme sanatçılarının hemen hemen hepsinin yakındığı ortak sorunlarından belki en önemlisi olan dövme yapma sertifika alma sürecinin zorlaştırılması gerektiğidir. Öğrenildiği kadarıyla dövme yapmak için bir sınava tabi tutuluyor ve bunun sonucunda başarılı olanlara sertifikaları veriliyor. Başka bir şey istenmiyor. Dövme sanatçılarının yakındığı konu ise bu sürecin bu kadar kolay olmaması gerektiğidir.

Dövme sanatçılarının ortak olan bir diğer sorunu ise; müşteri şikâyetleridir. Başka bir yerde dövme yaptırmış olan kişinin, sonradan dövmesinin çeşitli sebeplerle deforme olması nedeniyle, kendisine dövme yaptırmaya giden müşterinin genelde önceden yaptırmış olduğu dövmenin üzerini kapatma isteği ile gelmesidir. Hatta maddi olarak bu işlem daha pahalı olduğundan dolayı, sırf bu işten bile daha çok kazanan dövme sanatçısı bulunmaktadır. Yine yukarıda bahsettiğim denetim mekanizmasının artması ya da bunun için bir sendika, oda kurulması ile birlikte bu sorunları azaltacağı öngörülmektedir.

Ülkemizde dövme denilince akla gelen ilk düşüncelerden birisi olan günah olduğu düşüncesi hala tam olarak netlik kazanmamıştır. Sanatçıların çoğuna göre günah olmadığı ama kişinin ufak bir şüphesi bile varsa yaptırmaması gerektiği söylenmektedir. Araştırmalarım da bulunduğu üzere açık açık dövme yaptırmak diye yazmasa da bilerek, isteyerek kendi canını acıtmanın günah olduğu yazmaktadır. Dövme sanatçıları ile yapılan görüşmelerde ise çoğu dövme sanatçısı tarafından konunun netlik kazanması açısından dini yetkililer tarafından bu konuya açıklık getirilmesi doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aktı, Z., & Yeşilyurt, S. (2017). Dövme, <http://www.biyoloji.egitim.yyu.edu.tr/f/gbdovme.html>. Erişim Tarihi: 07 Ocak 2019
- Alanko, U. Ç. (2016). Dövme'nin Çeşitli Dillerdeki Etimolojisi Ve Kısa Tarihçesi. (28-29).
- Archive, T. (2009) Ron Ackers , <https://www.tattooarchive.com> Erişim Tarihi: 10 Ekim 2019
- Arıcan, I. (2012) Buz Adam Otzinin Bize Anlattıkları, acikbilim.com. Erişim Tarihi: 06 Aralık 2019
- Arıkan, N. (2012). <http://www.amazondovme.com/dovme-tarihi/#more-148>, Erişim Tarihi: 18 Eylül 2017
- Arkeolojİ. (2016). Iodoshaber.com: <http://www.lodoshaber.com/haber/3-bin-yillik-mumyanin-bedeninde-dovme-tespit-edildi-91066.html>. Erişim Tarihi: 9 Ekim 2018
- Arslantürk, Z. (2001). Sosyoloji-Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler, Çamlıca Yayınları, İstanbul
- asiaology.com. (2013). *Japonya'daki Dövme Kültürü*, <https://www.asiaology.com/japonyadaki-dovme-kulturu/>. Erişim Tarihi: 4 Temmuz 2019
- Ayca Taşyürek, Y. Y. (2016). <http://www.bantmag.com>. <http://www.bantmag.com/magazine/issue/post/52/823>. Erişim Tarihi: 24 Ekim 2018
- B, P. &. (2017) <https://www.tattoolife.com/tattooing-a-to-z-1-ron-ackers-by-pepe-and-mina-von-b/>. Erişim Tarihi: 04 Temmuz 2019
- Bağcıvan, M. (2015, Temmuz). *İslami İlimler Fak. Altı Aylık Hakemli Dergi, 1*(1). (135-138).
- Bakırcı, Ç. M. (2014) Dövme Nedir Nasıl Yapılır, Neden Kalıcıdır ve Silinebilir mi? <https://evrimagaci.org>. Erişim Tarihi: 8 Ocak 2018
- Başar, Y. (2016). *Çocukta Rol Özdeşimi Ve Cinsel Kimliğin Kazanılması*. <http://slideplayer.biz.tr/slide/9276391/> , Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019
- Becky, D. (2015). Maud Wagner, <https://www.findagrave.com>. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2018
- Bozal, H. (2017). <http://www.hasanbozal.com.tr/tattoo>. Erişim Tarihi: 17 Ocak 2017
- Canatan, K. (2016), *Beden ve Beyan*, Mana Yayınevi, (191-192)
- Cem, C. (2014). Türk Tarihinde Dövme Kültürü, tarihigercekler.com. Erişim Tarihi: 28 Aralık 2018
- College, T. (2016). <http://www.events.utas.edu.au/2016/april/tcota-forum-tim-steiner> Erişim Tarihi: 28 Ocak 2019
- Çelik, S. (2007). https://www.dreamtattoo.com/tatoo_tarihi.html, Erişim Tarihi: 18 Kasım 2018

- Çiftçiöğlü, E. (2016). <https://www.mecmuaa.com/ilk-kadin-dovmeciler-ile-tanisin-maud-wagner-ve-jessie-knight/>. Erişim Tarihi: 19 Eylül 2018
- Çoruhlu, P. Y. (2015). *National Geographic*.
http://www.nationalgeographic.com.tr/makale/subat_2015/dovme-tendeki-desen/2391
Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018
- Design, C. T. (2015). <https://customtattoodesign.ca/blog/tattoo-friendliest-countries-around-world/> , Erişim Tarihi: 27 Mart 2019
- Dönmez, A. (2008). *Sosyal Psikoloji 2008, 4.Baskı*, . TAYLOR Shelley E., PEPLAU Letitia Anne, SEARS David O., Sosyal Psikoloji-Çeviren: Ali Dönmez, 2008, 4.Baskı. (38-39)
- Dövmeci, M. (2018). <https://dovmecimiz.tr.gg/SAHTE-D-Oe-VMEC%26%23304%3BLERE-D%26%23304%3BKKAT.htm> adresinden alındı, Erişim Tarihi:15 Kasım 2018
- Dragos, T. (2014). <https://www.tattoodragos.com/>. <https://www.tattoodragos.com/sayfa/tattoo-malzemeleri-uygulanisi> , Erişim Tarihi: 21 Ekim 2018
- ekmekvegul.net. (2017). <https://ekmekvegul.net/sectiklerimiz/gunun-kadinlari-ilk-kadin-dovmeciler>, Erişim Tarihi: 24 Kasım 2018
- eksisozluk.com. (2018). <https://eksisozluk.com/dovme-yaptirmak--2669138> .
Erişim Tarihi: 11 Eylül 2018
- Ertuğrul, E. (2014) *Buzadam Ötzi hakkında her şey*. <http://arkeofili.com/buzadam-otzi/> Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018
- Everts (2016), <http://www.afdo.org/resources/Documents/What-chemicals-are-in-your-tattoo.pdf>, Erişim Tarihi: 17.08.2019
- Fatih, S. (2013) *Dövme Sanatı*.
- Fidan Uğur Çerikan, M. R. (2016) *dergipark.org*. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/411858>, Erişim Tarihi : 11 Mayıs 2018
- Hazar, D. (2011) <https://onturk.org/2011/05/07/1470/>. 11 05, 2018
<https://onturk.org/2011/05/07/1470/> Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018
- Holmes, A. (2018) <https://medium.com/daliaresearch/who-has-the-most-tattoos-its-not-who-you-d-expect-1d5ffff660f8> . Erişim Tarihi: 06 Kasım 2018
- <https://customtattoodesign.ca/blog/100-years-ink-tattoo-fads-decade/>, (2018),
<https://customtattoodesign.ca>, Erişim Tarihi: 20.08.2019
- <https://eksisozluk.com/dovme-yaptirmak--2669138> (2011), Erişim Tarihi: 11 Eylül 2018
- <http://tcanedir.blogspot.com>. (2016) <http://tcanedir.blogspot.com/p/tca-nedir.html> .
Erişim Tarihi: 18 Eylül 2018
- <http://www.meraklisiicin.com>. (2016).<http://www.meraklisiicin.com/blog/dovmenin-hikayesi>.
Erişim Tarihi: 3 Mart 2019.

- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5be307dc04c786.41033461, Erişim Tarihi: 07 Kasım 2018
- <https://tr.euronews.com>. (2014) <https://tr.euronews.com/2014/05/19/5-bin-yillik-kultur-dovme-sanati> , Erişim Tarihi: 11 Ekim 2018
- <https://tr.euronews.com>. (2017) <https://tr.euronews.com/2017/09/14/arastirma-dovmelerdeki-nanopartikuler-vucuda-zarar-veriyor>. Erişim Tarihi: 21 Kasım 2018
- <https://molotovandbricks.com/the-decades-project/1910s/>,(2016), Erişim Tarihi: 20.08.2019
- Hunter, D. (2018) <https://authoritytattoo.com/history-of-tattoos/> Erişim Tarihi: 04 Kasım 2019
- hurriyet. (2018) <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/5300-yil-once-yasamis-buz-adam-otzinin-son-yemegi-40895353>
- İçin, M. (2016) <http://www.meraklisiicin.com/blog/dovmenin-hikayesi>, Erişim Tarihi:28 Ocak 2019
- Iqbal, N. (2017) <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2017/mar/14/jessie-knight-britains-first-female-tattoo-artist>, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2019
- Irish, A. (2017) <https://hyperallergic.com/382440/the-swashbuckling-origins-of-one-of-americas-greatest-tattooers/>, Erişim Tarihi:27 Mart 2019
- jewishvirtuallibrary. (2019) <https://www.jewishvirtuallibrary.org/tattoos-in-judaism> , Erişim Tarihi: 27 Mart 2019
- Kahyaoğlu, A. (2017) <https://onedio.com/haber/britanya-nin-ilk-profesyonel-kadin-dovme-sanatcisi-jessie-knight-ve-sanat-dolu-hayati-762537>, Erişim Tarihi:24 Kasım 2018
- Kalender, F. (2009) <https://darusselam.com/fikih/dovme-yaptirmak.html>, Erişim Tarihi: 15 Kasım 2018
- kariyer.net. (2009) Kariyer.net: <https://www.kariyer.net/kariyer-rehberi/bedeni-bir-tuval-olarak-goren-dovmeci-umut-kiran/>, Erişim Tarihi:12 Kasım 2019
- Kaya, Y. (2016) <https://www.academia.edu/18844541/D%C3%B6vme>, Erişim Tarihi:10 Kasım 2018
- Kıran, U. (2018) <https://www.kariyer.net/kariyer-rehberi/bedeni-bir-tuval-olarak-goren-dovmeci-umut-kiran/>, Erişim Tarihi:19 Ekim 2018
- Koç, S., & Şam, B. (2009), “Tatuaı”, İğdiş, Sünnet, Bedene Şiddet Kitabı, Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Aylin Koç, Kitabevi, s.218.
- Kurumu, T. D. (2019) TDK: <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 07 Mayıs 2019
- Levine, H. M. (2018) <https://www.aish.com/jw/s/Judaism-and-Tattoos.html>, Erişim Tarihi:13 Nisan 2019

- Little, A. (2017) <https://www.greatvaluevacations.com/travel-inspiration/tattoos-around-the-world>, Erişim Tarihi:07 Nisan 2019
- Low, H. (2017) <https://www.posta.com.tr/sirtini-150-bin-euroya-satan-adamin-oykusu-1264770>, Erişim Tarihi:1 Ekim 2018
- Mace, M. (2017) <https://aletetia.org/2017/08/12/are-tattoos-and-christianity-compatible>, Erişim Tarihi: 04 Eylöl 2019
- Medikalakademi. (2016) <https://www.medikalakademi.com.tr/dovme-sildirme-hakkinda-bilmeniz-gereken-her-sey/>, Erişim Tarihi: 14 Eylöl 2018
- Medya, V. (2018) <https://kadinveaile.blogspot.com/2018/01/dovme-sildirme-hakkinda-bilinmeyen-tum.html>, Erişim Tarihi: 14 Eylöl 2018
- myjewishlearning. (2018). <https://www.myjewishlearning.com/article/the-tattoo-taboo-in-judaism/>, Erişim Tarihi: 24 Aralık 2018
- MYK (2017) Dövme ve Takı Uygulayıcısı. 3.(M. U. Standartı, Dü.) Ankara, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2019
- Numanoğlu, Ö. (2014) <https://tumzamanlar.wordpress.com/2014/09/23/bir-21-yuzyil-meselesi-dovme-yaptirmak-ya-da-yaptirmamak/>, Erişim Tarihi:11 Mayıs 2018
- Öncöl, K. (1992) Kültürümüzde Dövme Geleneği, Kafkas Üniversitesi Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, S.3. (9-10)
- Öner, N. Ş. (2016) <https://www.dovmemalzemesi.com/sayfa/dovme>, Erişim Tarihi: 07 Haziran 2019
- Özadmaca, K. (2017). Dövme Yaptıran Ve Yaptırmayan Bireylerin Kişilik Özellikleri, Beden Algıları Ve Benlik Saygılarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, Y. D. (2014) <https://www.haberler.com/islamiyette-dovmeye-bakis-6321738-haberi/>, Erişim Tarihi: 04 Kasım 2018
- Research, D. (2018) <https://www.kurdistan24.net/tr/lifestyle/c42c8dd8-6f2e-4686-8eef-ae2f66dfe055>, Erişim Tarihi: 21 Kasım 2018
- Samancıoğlu, Z. (2015) <https://www.academia.edu/18844541/>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2018
- Saraçoğlu, Ş. (2017) <http://www.serafettinsaracoglu.com/dermatoloji-lazerle-d%C3%B6vme-sildirme-301> Erişim Tarihi: 11 Eylöl 2018
- Sarıoğlu, Ç. (2015). *Kosmos Macerası*, <http://kosmosmacerasi.com/v1/2015/08/dovme-nin-tarihcesi/>, Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018
- Schueller, R. (2001) <http://www.madehow.com/Volume-7/Tattoo.html>, Erişim Tarihi: 04 Nisan 2019
- Serdaroğlu, F. (2005). *Dövme Sanatı, Hemen Kitap Yayınevi, İstanbul*
- Stapav. (2012) <https://www.stapaw.com/stop-tattoo>, Erişim Tarihi:06 Haziran 2019

- Şenyurt, D. J. (2016) <https://www.medikalakademi.com.tr/dovme-sildirme-hakkinda-bilmeniz-gereken-her-sey/> , Erişim Tarihi: 14. Eylül 2018
- Şeyhibrahim, M. (2014) <https://tr.euronews.com/2014/12/20/kahire-de-ilk-dovme-fuari>, Erişim Tarihi:21 Kasım 2018
- Taner, D. (2009). *Dövmeci Taner*. <http://magichand.net/dovme-makaleleri/1/8/kalici-dovmenin-tarihi-history-of-tattoos/> Erişim Tarihi :17 Ocak 2019
- Tarihi, G. T. (2005) <https://www.flickr.com/photos/genel-trk-tarihi/6817050177/> Erişim Tarihi:Mayıs 2019
- Tarzin, S. (2017) <https://www.sacintarzin.com/roportaj/dovme-denince-o-akla-geliyor-eva-karabudak>, Erişim Tarihi: 12 Ekim 2018
- Tattoo, B. (2016) <https://tattoobrothers.com/tag/dovme-bakimi/>, Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018
- Tattoo, D. (2015) <http://www.tattoodragos.com/sayfa/tattoo-malzemeleri-uygulanisi>, Erişim Tarihi: 2 Ekim 2018
- Tattoo, O. S. (2018) https://ltproject.com/ltproject/Gus_Wagner.html, Erişim Tarihi: 20 Kasım 2018
- Tattoos, H. o. (2019) <http://www.historyoftattoos.net/tattoo-facts/tattoo-statistics/>, Erişim Tarihi: 05 Mayıs.2019
- tcanedir.blogspot.org. (2016) <http://tcanedir.blogspot.com/p/tca-nedir.html>, Erişim Tarihi:18 Eylül 2018
- Tekoluk, K. (2014) <http://kursadtekoluk.blogspot.com/2014/07/turk-kulturundeki-dovme-ve-diger-vucut.html>, Erişim Tarihi: 18 Kasım 2018
- Tin-Tin. (2014) <https://tr.euronews.com/2014/05/19/5-bin-yillik-kultur-dovme-sanati>, Erişim Tarihi: 10 Kasım 2018
- Tuna, P. D. (2013) *Yeni Toplumsal Yapılanmalar: Geçişler, Kesişmeler, Sapmalar*. Muğla.
- Tülüce, S. (2014) *Dövmenin Bedende Yeri ve Sanat Üzerine Yansıması*.Yüksek Lisans Tezi Ankara.
- Türk Dil Kurumu*. (2017). www.tdk.gov.tr adresinden alındı. Erişim Tarihi: 25 Ekim 2017
- Mesleki Yeterlilik Kurumu, (2010). MYK Ulusal Meslek Standartı Dövmeye ve Takı Uygulayıcısı Seviye 3.
- Üsten, E. (2016). <https://journo.com.tr/>. <https://journo.com.tr/dovme-tarihi-ve-tartismalar> Erişim Tarihi:04 Nisan 2019
- webmd. (2018). <https://www.webmd.com/skin-problems-and-treatments/tattoos-what-you-need-know>. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2018

www.medicinenet.com. (2015)

https://www.medicinenet.com/tattoo_removal/article.htm#does_insurance_cover_laser_tattoo_removal, Erişim Tarihi:13 Nisan 2019

[https://greatbritishmag.co.uk/uk-culture/how-popular-is-tattooing-in-the-uk/\(2017\)](https://greatbritishmag.co.uk/uk-culture/how-popular-is-tattooing-in-the-uk/(2017)), Erişim Tarihi: 17.08.2019

Yaman, Ö. M. (2013). *Apaçi Gençlik*. Yalova: Açılım Kitap.

Yazar, Ç. (2017) <https://ciplakyazar.com/merak-ettiklerim/dovme-yaptirmak-isteyenlerin-merak-ettigi-sorular>. Erişim Tarihi: 20 Ekim 2017

ÖZGEÇMİŞ

1994 yılında Kocaeli Gebze’de doğan Meltem ÖZEL, ilk, orta ve lise öğrenimini İstanbul’un Pendik ilçesinde almıştır. Sonrasında lisans eğitimini, 2012 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde almaya başlayıp daha sonra yatay geçiş ile Yalova Üniversitesi İktisat Bölümü’nde 2016 yılının Eylül ayında tamamlamıştır. Yine 2016 yılının Eylül ayında Yalova Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü’nün Sosyal Politika bilim dalında tezli yüksek eğitime başlar. Eğitimine halen Yalova Üniversitesi’nde devam etmektedir.

